

2017 spalio 30

Nr. 10 / 448

Lietuvos
Katalikų Bažnyčios
informacijos centro
leidinys

ISSN 1392-6098

Bažnyčios žinios

Popiežiaus katechezės

Popiežius Pranciškus	
KRIKŠTAS – VILTIES VARTAI	2
NUODĖMIŲ ATLEIDIMAS ŽADINA VILTĮ	3
KRIKŠČIONIŠKOSIOS VILTIES NAUJOVĖ	4
PAŠAUKIMO ATMINIMAS GAIVINA VILTĮ	5

Homilijos

„TARTUM KŪDIKIS MOTINOS PRIEGLOBSTY“ / 31 eilinis sekmadienis (A)	7
MŪSŲ POJŪČIAI NEBUS PALIKTI UŽ DURŲ / 32 eilinis sekmadienis (A)	8
KO IŠ TIKRŲJŲ STOKOJO TARNAS, GAVĘS VIENĄ TALENTĄ? / 33 eilinis sekmadienis (A)	9
VARGŠO RANKA VEDA Į DIEVO KARALYSTĘ / Kristus Karalius (A)	11
BUDRUMAS – PASIRENGIMAS DANGAUS KARALYSTEI / I advento sekmadienis (B)	12

Dokumentai

Popiežiškoji Biblijos komisija ŠVENTOJO RAŠTO ĮKVĖPTUMAS IR TIESA (<i>Tęsinys</i>)	13
---	----

Bažnyčia Lietuvoje

Vilniaus arkivyskupijos vyskupu nominuotas kun. Darius Trijonis	31
Kauno arkivyskupijos kunigų konferencija	32
Vilkaviškio vyskupijos kunigų susirinkimai	33
Panevėžio vyskupijos kunigų konferencija	35
Telšių vyskupijos kunigų susirinkimas	36
Atsinaujinimo dienos	37
Lietuvos Krikštas – Dievo plano dalis	43

Popiežius Pranciškus

Krikštas – vilties vartai

2017 m. rugpjūčio 2 d.

Buvo laikai, kai Bažnyčios orientuotos į rytus. Į šventąjį pastatą buvo įžengiama pro duris vakarinėje pusėje ir išilgai navos einama į rytus. Tai svarbus senovės žmogaus simbolis, alegorija, kuri istorijos būvyje ilgainiui prarado aktualumą. Mes, šiuolaikinės epochos žmonės, esame daug mažiau įpratę suvokti didžiuosius kosmoso ženklus, net vargiai pastebime šio pobūdžio detales. Vakarai yra besileidžiančios saulės kryptis, kur šviesa nugęsta. O rytai – ta vieta, kur pirmieji aušros spinduliai nugali sutemas, ir tai primena mums Kristų, Saule, pakilusią virš pasaulio horizonto (*Lk 1, 78*).

Senuosiuose Krikšto apeigynuose buvo numatyta, kad katechumenai pirmąją tikėjimo išpažinimo dalį sakytų žvelgdami į vakarus. Šia kryptimi stovinčių jų buvo klausiama: „Ar atsižadate šėtono, tarnavimo jam ir jo darbų?“ Būsimieji krikščionys choru atsiliepėdavo: „Atsižadu!“ Tuomet jie apsigrėždavo į apsidę, rytų kryptimi, iš kur sklinda šviesa, ir Krikšto kandidatų buvo vėl klausiama: „Ar tikite Dievą: Tėvą, Sūnų ir Šventąją Dvasią?“ Į tai jie atsiliepėdavo: „Tikiu!“

Moderniaisiais laikais šių apeigų įtaigumas iš dalies prarastas: mes praradome jautrumą kosmoso kalbai. Žinoma, išliko tikėjimo išpažinimas pagal Krikšto klausimus, ir tai būdinga kai kuriems sakramentams. Tačiau jo prasmingumas lieka neatskleistas. Ką reiškia būti krikščioniu? Tai žvelgti į šviesą, šviesoje išpažinti tikėjimą, netgi tuomet, kai pasaulį gaubia tamsa ir sutemos.

Krikščionys nėra apsaugoti nuo išorinių ar net vidinių sutemų. Jie negyvena anapus pasaulio, tačiau Krikštui priimta Kristaus malone jie yra „į rytus orientuoti“ vyrai ir moterys: jie tiki ne tamsa, bet dienos šviesa. Nesuklumpa naktį, bet tiki aušra; jų neparbloškia mirtis, jie siekia prisikelti. Jų neišgašdina blogis, nes jie visuomet pasitiki begalinėmis gėrio galimybėmis. Tokia yra mūsų krikščioniškoji viltis. Tai Jėzaus šviesa, išganymas, kurį Jėzus mums atneša savo šviesa, gelbstinčia mus nuo tamsybių.

Mes esame tie, kurie tikime, kad Dievas yra Tėvas: tai yra šviesa! Nesame našlaičiai; turime Tėvą, ir mūsų Tėvas yra Dievas. Tikime, kad Jėzus nužengė tarp mūsų; jis įėjo į mūsų gyvenimą, dovanodamas savo bendrystę pirmiausia vargingiausiems ir trapiausiems: tai yra šviesa. Mes tikime, kad Šventoji Dva-

sia nepaliaujamai darbuojasi dėl žmonijos gėrio ir dėl pasaulio, kad net didžiausi istorijos kentėjimai bus įveikti. Tai viltis, pažadinanti mus kas rytą. Tikime, kad kiekvienas prierašumas, kiekviena draugystė, kiekvienas geras troškimas, kiekviena meilė, net mažiausia ir menkiausia, vieną dieną įgis pilnatvę Dieve: ši galia ragina mus entuziastingai apkabinti kasdienį gyvenimą! Tokia yra mūsų viltis – gyventi viltyje ir gyventi šviesoje, Dievo Tėvo šviesoje, Gelbėtojo Jėzaus šviesoje, Šventosios Dvasios, raginančios mus gyvenime eiti pirmyn, šviesoje.

Krikšto liturgijoje yra ir kitas labai gražus ženklas, primenantis mums šviesos svarbą. Apeigų pabaigoje tėvams, jei krikštijamas vaikas, arba pačiam pakrikštytajam, jei jis suaugęs, duodama žvakė, kurios liepsna įžiebiamą nuo Velykų paschalo. Tai didžiulė žvakė, kuri per Velyknaktį įnešama į visiškai tamsią Bažnyčią, ir tuo išreiškiamas Jėzaus prisikėlimo slėpinys. Nuo šios žvakės visi užsidega savo žvakeles ir perduoda liepsną greta esančiam kaimynui: šis ženklas parodo žinios apie Jėzaus prisikėlimą palengva vykstantį plitimą visų krikščionių gyvenime. Bažnyčios gyvenimas – pavartosiu stiprų žodį – yra užkrečiama šviesa. Kuo daugiau mes, krikščionys, turime Jėzaus šviesos, tuo daugiau Jėzaus šviesos yra Bažnyčios gyvenime, tuo Bažnyčia yra gyvesnė. Bažnyčios gyvenimas yra užsikrėtimas šviesa.

Gražiausias paraginimas, kurį galime skirti vieni kitiems, yra visuomet priminti apie Krikštą. Noriu paklausti jūsų: ar daug kas atsimenate savo Krikšto datą? Neatsakinėkite, nes daugelis galite jaustis susigėdę! Pamąstykite, ir jeigu negalite jos atsiminti, šiandien jums užduodamas namų darbas: nueikite pas savo mamą, pas tėtį, pas tetą ar pas dėdę, pas močiutę ar senelį ir paklauskite jų: „Kada esu pakrikštytas?“ O tada tos datos niekuomet nepamirškite! Ar aišku? Ar tai padarysite? Šiandienos užduotis yra sužinoti arba prisiminti Krikšto datą, tai atgimimo data, tai šviesos data, tai data, kai – leiskite taip pasakyti – mes buvome užkrėsti Kristaus šviesa. Esame gimę du kartus: pirmą kartą prigimtiniam gyvenimui, o antrą kartą susitikdami su Kristumi prie krikštyklos. Ten mes numirėme mirčiai, kad šiame pasaulyje gyventume kaip Dievo vaikai. Ten tapome tokie žmonės, kad to net neįmanoma įsivaizduoti. Štai kodėl mes visi turime skleisti Krizmos, kuria buvome patepti Krikšto dieną, kvapną. Mumyse gyvena ir veikia Jėzaus – daugelio brolių pirmgimio, visų, kurie priešinasi tamsybių bei mirties neišvengiamybei, – Dvasia.

Kokia malonė, kai krikščionis iš tiesų tampa „Kristoforas“, tai reiškia „Jėzaus nešėjas“ pasaulyje! Pirmiausia patiriantiems liūdesį, neviltį, tamsą ir neapykantą. O tai

atpažįstama iš daugelio smulkių detalių: iš šviesos, kurią krikščionys išsaugo akyse, iš ramybės pamato, kuris nesugriaunamas net sudėtingiausiomis dienomis; iš noro pradėti mylėti iš naujo, net jei patirta daug nusivylimų. Ateityje, kai bus rašoma mūsų dienų istorija, kas bus sakoma apie mus? Kad mes sugebėjome puoselėti viltį ar kad pavožėme šviesą po gaubtu? Jei būsime ištikimi savo Krikštui, skleisime vilties šviesą. Krikštas yra vilties pradžia, vilties iš Dievo, – ir tuomet įstengsime perduoti ateities kartoms gyvenimo prasmę.

Nuodėmių atleidimas žadina viltį

2017 m. rugpjūčio 9 d.

Girdėjome fariziejaus Simono svečių reakciją: „Kas gi jis toks, kad net nuodėmes atleidžia?!“ (Lk 7, 49). Jėzus ką tik padarė skandalingą gestą. Moteris, mieste žinoma kaip nusidėjėlė, atvyko į Simono namus, suklypo prie Jėzaus kojų ir patepė jas kvapniu aliejumi. Visi buvusieji prie stalo šnabždėjosi: jei Jėzus yra pranašas, jis neturėtų priimti tokių gestų iš tokios moters. Tokių vargšių moterų paslaugomis buvo naudojamosi paslapčia, tai darė net vadovai, arba jos būdavo užmėtomos akmenimis. Pagal to meto pasaulėjautą tarp šventojo ir nusidėjėlio, tyro ir nešvaraus turėjo būti aiški perskyra.

Tačiau Jėzaus nuostata yra kitokia. Nuo pat savo tarnystės Galilėjoje pradžios jis artindavosi prie raupsuotųjų, apstėtųjų, ligonių ir nušalintųjų. Toks elgesys buvo visiškai neįprastas, o Jėzaus užuojauta nušalintiems, „neliečiamiesiems“ labiausiai trikdė jo amžininkus. Kad ir kur būtų kenčiantis žmogus, Jėzus jam įsipareigoja ir savinasi jo kančią. Jėzus nemoko kaip filosofai stoikai, kad kančią reikia herojiškai pakelti. Jis dalyvauja žmogiškajame skausme ir, kai tai išgyvena, iš jo širdies ištrykšta krikščionybei būdinga nuostata – gailestingumas. Žmogiškojo skausmo akivaizdoje Jėzus jaučia gailestingumą; Jėzaus širdis yra gailestinga. Jėzų apima užuojauta. Pažodžiui, Jėzus jaučiasi sujungtas iš vidaus. Evangelijoje daug kartų aptinkame tokią reakciją. Kristaus širdis įkūnija ir atskleidžia Dievo širdį, kuri kenčiančiam, vyrui ar moteriai, linki išgydymo, išlaisvinimo, visapusiško gyvenimo.

Štai kodėl Jėzus *atveria savo glėbį nusidėjėliams*. Kiek daug žmonių ir šiandien taip ir gyvena padarę klaidingą pasirinkimą, nes jie nerado nė vieno, kas pažvelgtų į juos kitaip, Dievo akimis, ar dar geriau, širdimi, kas pažvelgtų į juos *su viltimi*. O Jėzus mato prisikėlimo galimybę net žmoguje, pridariusiame daugybę klaidingų

pasirinkimų. Jėzus visuomet yra ten, atvira širdimi; jis plačiai atveria širdyje glūdintį gailestingumą; atleidžia, apkabina, supranta ir artinasi. Štai koks yra Jėzus!

Kartais pamirštame, kad Jėzus nesiekia lengvos ir pigios meilės. Evangelijose atskleidžiamos pirmos negatyvios reakcijos Jėzaus atžvilgiu būtent tada, kai jis atleidžia nuodėmes (plg. Mk 2, 1–12). Tai buvo dvejojai kenčiantis žmogus: jis negalėjo vaikščioti ir jautėsi „nuklydęs“. Jėzus supranta, jog antroji kančia didesnė už pirmąją, taigi jis tuoj pat priima ją paskelbdamas išlaisvinimo žinią: „Sūnau, tau atleidžiamos nuodėmės!“ (5 eil.). Jis išlaisvina nuo slegiančio „paklydimo“ jausmo. Tuomet keletas Rašto aiškintojų, manančių, jog jie patys yra tobuli, – maštau apie daugelį katalikų, kurie mano esą tobuli ir niekina kitus... ir tai yra liūdna – keletas tenai esančių Rašto aiškintojų pasipiktina Jėzaus žodžiais, skambančiais kaip piktžodžiavimas, nes tik Dievas gali atleisti nuodėmes.

Esame pripratę patirti nuodėmių atleidimą, kartais net „papiginta kaina“; turėtume kartais sau priminti, kiek kainavome Dievo meilei. Kiekvienas iš mūsų labai daug kainavome: Jėzaus gyvybę! Jis paaukotų savo gyvybę ir dėl vieno iš mūsų. Jėzus leidžiasi nukryžiuojamas ne todėl, kad gydo ligonius, skelbia gailestingąją meilę ir palaiminimus. Dievo Sūnus leidžiasi nukryžiuojamas pirmiausia dėl to, jog atleidžia nuodėmes, nori visiško, galutinio žmogaus širdies išlaisvinimo. Jam nepriimtina, kad žmogus visą savo gyvenimą praleistų su ta neišdildoma „taturuote“, su mintimi, jog negali būti priimtas gailestingos Dievo širdies. Su šiais jausmais Jėzus eina pas nusidėjėlius, t. y. pas mus visus.

Taip atleidžiama nusidėjėliams. Jie ne vien paguodžiami psichologiškai, nes yra išlaisvinami nuo kaltės jausmo. Jėzus daro daug daugiau: jis siūlo žmonėms, padariusiems klaidų, *naujo gyvenimo viltį*. „Bet, Viešpatie, aš esu tik skuduras“ – „Žvelk pirmyn, duosiu tau naują širdį.“ Štai viltis, kurią mums suteikia Jėzus. Tai meile paženklintas gyvenimas. Muitininkas Matas tampa Kristaus apaštalu: Matas, kuris yra savo šalies išdavikas, žmonių išnaudotojas. Zachiejus, korumpuotas turtuolis iš Jericho, – šis vyras buvo tikras kyšininkavimo ekspertas – perkeičiamas į vargšų geradarį. Samarietė, turėjusi penkis vyrus ir dabar gyvenanti su šeštu, išgirsta pažadą apie „gyvąjį vandenį“, kuris amžiams ištrykš iš jos (plg. Jn 4, 14). Štai kaip Jėzus perkeičia širdis. Jis taip elgiasi su kiekvienu iš mūsų.

Mums naudinga pasvarstyti, kad Dievas, formuodamas Bažnyčią, pirminei tešlai nepasirinko žmonių, niekada nepadariusių klaidų. Bažnyčia yra nusidėjėlių tauta, patirianti Dievo gailestingumą ir atleidimą.

Petras suprato tiesą apie save daugiau iš gaidžio giedojimo, negu iš didžiadvasiškumo impulsų, nuo kurių pūtėsi jo krūtinė, o jis jautėsi esąs viršesnis už kitus.

Broliai ir seserys, visi esame vargšai nusidėjėliai, mums reikia Dievo gailestingumo, galinčio kasdien mus perkeisti ir gražinti mums viltį. Ir jis tai daro! Tiems žmonėms, kurie suvokia šią pamatinę tiesą, Dievas duoda gražiausią pasaulyje misiją: mylėti brolius ir seseris, taip pat skelbti gailestingumą, kuris niekam neatsakomas. Tai yra mūsų viltis. Ženkime pirmyn pasitikėdami atleidimu ir gailestinga Jėzaus meile.

Krikščioniškosios vilties naujovė

2017 m. rugpjūčio 23 d.

Girdėjome Dievo žodį iš Apreiškimo knygos: „Štai aš visa darau nauja“ (*Apr 21, 5*). Krikščioniškoji viltis yra grindžiama tikėjimu į Dievą, kuris nuolat kuria naujus dalykus žmonijos gyvenime, kuria naujoves istorijoje, kuria naujoves visatoje. Mūsų Dievas yra naujoves kuriantis Dievas, nes jis yra siurprizų Dievas.

Nekrikščioniška vaikščioti žvilgsnį nudelbus žemyn – taip daro kiaulės, jos visuomet taip vaikšto – nepakeliant akių į horizontą. Tarsi visa kelionė neturėtų tikslo, gimtinės uosto, tarsi būtume priversti amžinai klajoti, o varginančios pastangos būtų beprasmes. Tai nėra krikščioniška.

Paskutiniai Biblijos puslapiai parodo mums galutinį tikėjimo kelio horizontą: dangaus Jeruzalę, dangiškąją Jeruzalę. Ji vaizduojama kaip didžiulė padangtė, kur Dievas priims visus žmones, kad galiausiai gyventų su jais (*Apr 21, 3*). Tai yra mūsų viltis. Ką Dievas darys, kai mes pagaliau būsime pas jį? Jis rodys mums begalinį švelnumą, kaip tėvas, priimantis ilgai vargšius ir kentėjusius vaikus. Apreiškimo knygoje Jonas pranašauja: „Štai Dievo padangtė tarp žmonių. <...> Jis nušluostys kiekvieną ašarą nuo jų akių; ir nebebus mirties, nebebus liūdesio nei aimanos, nei sielvarto, nes kas buvo pirmiau, tas praėjo. <...> Štai aš visa darau nauja“ (*Apr 21, 3–5*). Naujumo Dievas!

Pasistenkime apmąstyti šią Šventojo Rašto ištrauką ne atsietai, bet perskaitę mūsų dienų kroniką, pažiūrėję žinias per televiziją arba apžvelgę pirmuosius laikraščių puslapius, kur tiek daug tragedijų, kur pranešama liūdnos naujienos, prie kurių mes visi rizikuojame pri-

prasti. Pasveikinau keletą žmonių iš Barselonos: kiek daug liūdnu pranešimų ateina iš ten! Pasveikinau keletą iš Kongo, ir iš ten kiek daug liūdnu žinių! O jų yra dar daugiau! Paminėjome tik dvi šalis, iš kurių yra atvykę čia dalyvaujantieji. Pabandykime pagalvoti apie karo išgąsdintų vaikų veidus, motinų ašaras, daugybės jaunų žmonių sužlugusias svajones, apie pabėgėlius, kurie leidosi į baisias keliones ir dažnai patiria išnaudojimą... Gyvenimas apima ir tai. Kartais norisi pasakyti, kad gyvenimas pirmiausia yra tai.

Gali būti. Tačiau yra Tėvas, kuris rauda su mumis; yra Tėvas, liejantis begalinės užuojautos ašaras dėl savo vaikų. Turime Tėvą, mokantį verkti, verkiantį su mumis. Tėvą, kuris laukia mūsų, kad paguostų, nes jis pažįsta mūsų kančias ir yra parengęs mums kitokią ateitį. Tai krikščioniškosios vilties didinga vizija, besiplėtojanti per visas mūsų gyvenimo dienas ir siekianti dar kartą mus pakelti.

Dievas nenorėjo mūsų gyvenimo per klaidą, priversdamas save ir mus patirti baisias siaubo naktis. Jis sukūrė mus, nes nori, kad būtume laimingi. Jis yra mūsų Tėvas, ir jei čia ir dabar patiriame tokį gyvenimą, koks nebuvo jo mums planuotas, Jėzus garantuoja, kad pats Dievas darbuojasi dėl mūsų atpirkimo. Jis darbuojasi, kad mus atpirtų.

Mes tikime ir žinome – mirtis ir neapykanta nėra paskutinis žodis palyginime apie žmogaus būtį. Būvimas krikščionimis apima naują perspektyvą, vilties pilną žvilgsnį. Kai kas mano, jog visa gyvenimo laimė glūdi jaunystėje ir praeityje, po to iš lėto patiriamas nuosmukis. Kiti mano, kad mūsų džiaugsmas – tik efemeriški epizodai ir žmonijos gyvenimas yra pamerktas beprasmybei: nelaimių akivaizdoje jie sako: „Gyvenimas beprasmiškas. Mūsų kelias yra beprasmybė.“ Tačiau mes, krikščionys, taip nemanome. Mes tikime, kad žmonijos horizonte yra amžinai šviečianti saulė. Tikime, kad mūsų gražiausios dienos dar ateis. Esame labiau pavasario žmonės nei rudens. Norėčiau dabar paklausti – kiekvienas atsakykite tyliai širdyje: „Ar esu – vyras, moteris, vaikas, mergina – iš pavasario ar iš rudens? Ar mano dvasia yra pavasario ar rudens?“ Kiekvienas atsakykite sau. Žvelkime į naujo pasaulio pumpurus negu į pageltusius lapus ant šakų. Neturime pulti į nostalgiją, liūdesį ar apraudojimą; Dievas nori, kad būtume pažado paveldėtojai ir nenuilstantys svajotojai. Nepamirškime to klausimo: „Esu pavasario ar rudens žmogus?“ Pavasario, kai laukiama gėlių, vaisių, laukiama saulės, kuri yra Jėzus; ar rudens, kurio veidas visuomet nuleistas žemyn, apkartęs, kaip esu ne kartą palyginęs, primena actą su pipirais.

Krikščionis žino, jog Dievo Karalystė yra meilės viešpatystė, ji auga kaip didžiulis kviečių laukas, net jei jo viduryje yra piktžolių. Visuomet yra problemų; yra plepalų, yra karų; yra ligų... yra problemų. Bet kviečiai nunoksta, ir pabaigoje blogis bus išnaikintas. Ateitis mums nepriklauso, bet mes žinome, kad Jėzus Kristus yra didžiausia gyvenimo malonė: jis yra pabaigoje mūsų laukiančio Dievo apkabinimas, jis jau dabar mus lydi ir guodžia kelionėje. Jis veda mus į didžiulę Dievo „padangtę“ tarp žmonių (*Apr 21, 3*) su daugeliu kitų brolių ir seserų, ir mes atnešime Dievui čia, žemėje, gyventų dienų atminimą. Tą akimirką bus gražu suvokti, kad niekas nebuvo prarasta, nė viena šypseną, nė viena ašara. Nepaisant to, koks ilgas būtų mūsų gyvenimas, atrodys, jog jis pragyventas vienu atokvėpiu. Ir kad kūrimas nesustojo šeštą Pradžios knygos dieną, bet nepaliaujamai tęsėsi, nes Dievas visuomet mumis rūpinosi. Iki tos dienos, kai viskas išsipildys, tą rytą nudžius ašaros, tą akimirką, kai Dievas išstara galutinius palaiminimo žodžius – Viešpats sako: „Štai aš visa darau nauja“ (5 eil.). Taip, mūsų Tėvas yra naujumo ir siurprizų Dievas. Tą dieną mes iš tikrųjų būsime laimingi ir verksime. Taip, bet verksime iš džiaugsmo.

Pašaukimo atminimas gaivina viltį

2017 m. rugpjūčio 30 d.

Šiandien norėčiau grįžti prie svarbios temos – santykio tarp vilties ir atminties, ypač atkreipdamas dėmesį į pašaukimo atminimą. Kaip įvaizdį norėčiau pasitelkti pirmųjų Jėzaus mokinių pašaukimą. Ši patirtis padarė tokią įspūdį jų atmintyje, kad vienas iš jų net pasižymėjo laiką: „Tai buvo apie dešimtą valandą“ (plg. *Jn 1, 39*). Evangelistas Jonas pasakoja šią istoriją kaip aiškų atsiminimą iš jaunystės, išlikusį jo atmintyje iki senatvės: Jonas užrašė tuos dalykus jau būdamas senas.

Susitikimas įvyko prie Jordano upės, kur krikštijo Jonas Krikštytojas; šie jauni galilėjiečiai buvo pasirinkę Krikštytoją savo dvasiniu vadovu. Vieną dieną atėjo Jėzus ir buvo pakrikštytas upėje. Kitą dieną jis vėl ėjo pro šalį ir tuomet Krikštytojas – tai yra Jonas Krikštytojas – pasakė dviem savo mokiniams: „Štai Dievo Avinėlis“ (36 eil.).

Šiems dviem mokiniams tai buvo tarsi kibirkštis. Jie palieka savo pirmąjį mokytoją ir seka Jėzų. Pakeliui jis atsigręžia į juos ir užduoda lemiamą klausimą: „Ko ieškote?“ (38 eil.). Evangelijose Jėzus pasirodo esąs žmonių širdžių žinovas. Tuo momentu jis sutiko du

jaunus, su sveiku nerimastingumu ieškančius vyrus. Iš tikrųjų koks būtų jaunimas, jei būtų patenkintas, nekeltų prasmės klausimo? Nieko neieškantys jaunuoliai nėra jauni žmonės; jie pensininkai, jie be laiko suseno. Liūdna matyti jaunus žmones, esančius pensijoje... Per visą Evangeliją, visuose jo kelyje įvykstančiuose susitikimuose Jėzus pasirodo esąs širdžių uždegėjas. Savo klausimu jis siekia iškelti gyvenimo ir laimės troškimą, kurį nešiojasi kiekvienas jaunas žmogus: „Ko ieškai?“ Aš taip pat norėčiau paklausti čia aikštėje esančio jaunimo, taip pat tų, kurie susitikime dalyvauja per medijas: „Jaunuoli, ko ieškai? Ko ieškai savo širdyje?“

Šitaip prasideda Jono ir Andriejaus pašaukimas: draugystės su Jėzumi pradžia yra tokia stipri, kad veda į gyvenimo ir kentėjimų bendrystę su Juo. Abu mokiniai pasilieka pas Jėzų ir čia pat tampa misionieriais – po susitikimo jie negrįžta ramūs į namus: jų broliai – Simonas ir Jokūbas – taip pat įtraukiami kaip sekėjai. Jie eina pas brolius ir sako: „Radome Mesiją, radome didį pranašą“, praneša naujieną. Jie yra to susitikimo misionieriai. Tas susitikimas buvo toks jaudinantis, toks laimingas, kad mokiniai visiems laikams įsimins tą dieną, nušvietusią ir davusią kryptį jų jaunystei.

Kaip šiame pasaulyje randamas pašaukimas? Jį galima rasti daugeliu būdų, bet ši Evangelijos vieta mums sako, kad pirmoji gairė yra džiaugsmas dėl susitikimo su Jėzumi. Santuoka, pašvęstasis gyvenimas, kuni-gystė – kiekvienas tikras pašaukimas prasideda nuo susitikimo su Jėzumi, kuris duoda mums džiaugsmo ir naujos vilties. Jis mus veda netgi per sunkumus ar išbandymus į vis pilnesnį susitikimą. Susitikimas su Juo auga, vis didėja iki džiaugsmo pilnatvės.

Viešpats nenori tokių vyrų ar moterų, kurie nenorom sektų paskui jį, širdyje neturėdami džiaugsmo vėjo. Jūsų, susirinkusių šioje aikštėje, klausiu – kiekvienas atsakykite pats sau – ar širdyje jaučiate džiaugsmo vėją? Tegų kiekvienas paklausia savęs: „Ar savyje, savo širdyje turiu džiaugsmo vėją?“ Jėzus nori žmonių, patyrusių, kad buvimas su Juo teikia didžiulę laimę, galinčią atnaujinti kiekvieną gyvenimo dieną. Dievo Karalystės mokiny, kuris nėra džiaugsmingas, neevangelizuoja šio pasaulio, jis yra liūdnas. Jėzaus skelbėjais tampama ne galandant retorikos ginklus: gali kalbėti, kalbėti, kalbėti, tačiau jeigu nebus nieko daugiau... Kaip tampama Jėzaus skelbėjais? Išlaikant savo akyse tikros laimės spindesį. Matome daugybę krikščionių, net tarp mūsų, savo akimis perteikiančių tikėjimo džiaugsmą: akimis!

Todėl krikščionis, panašiai kaip Mergelė Marija, išlaiko įsimylėjimo liepsną: Jėzaus įsimylėjimo. Žinoma,

gyvenime yra išbandymų, yra momentų, kai būtina eiti pirmyn nepaisant šalčio, priešingo vėjo, nepaisant apkartimo. Tačiau krikščionis žino kelią, vedantį prie tos šventos liepsnos, kuri kartą visiems laikams jį uždegė.

Bet prašau, maldauju: neklausykite nusivylusių ir nelaimingų žmonių; neklausykite tų, kurie ciniškai pataria nepuoselėti gyvenime vilties; nepasitikėkite tais, kurie gesina beužgimstantį entuziazmą, sakydami, kad joks sumanymas nevertas mūsų gyvenimo aukos; neklausykite tų širdimi pasenusių, gesinančių jaunatvišką euforiją. Eikime pas senus žmones, kurių akys spindi viltimi! Puoselėkime sveikas utopijas. Dievas

nori, kad svajotume panašiai kaip jis ir su juo, o pakeliui dėmesingai žvelgtume į tikrovę. Svajoti apie kitokį pasaulį. Kai viena svajonė išblėsta, reikia svajoti iš naujo, semiantis vilties iš pradžios atminimo, iš tų žarijų, kurios – gal nelabai gerai praleidus gyvenimą – neišblėso po pirmojo susitikimo su Jėzumi pelenais.

Čia yra pamatinė krikščioniškojo gyvenimo dinamika: atminti Jėzų. Paulius sakė savo mokiniui: prisimink Jėzų Kristų (plg. 2 Tim 2, 8); tai didžiojo šventojo Pauliaus patarimas: prisimink Jėzų Kristų. Atsiminkime Jėzų, tą meilingą liepsną, per kurią mes vieną dieną suvokėme savo gyvenimą kaip gerą planą, ir su šia liepsna iš naujo įžiebėme savo viltį.

Nauji leidiniai

Scott Hahn, Kimberly Hahn. Roma – mieli namai. Mūsų kelionė į katalikybę. – Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai, 2017. – 216 p.

Knygos autoriai Scottas Hahnas, teologas, vos per plauką netapęs juvelyru, ir Kimberly Hahn, jaunystėje puoselėjusi svajonę ištekėti būtent už presbiterijonų pastoriaus, garsėjo kaip aršūs antikatalikai. Iki nepajuto vedančios Dievo rankos savo gyvenime. Pasak Scotta Hahno, jų tikėjimo kelionė prasidėjo kaip tikras detektyvas, netrukus virto siaubo istorija, o pasibaigė kaip didingas romantinis pasakojimas, kai Kristus juos, nenuilstančius tikėjimo piligrimus, parvedė namo – į Romos Katalikų Bažnyčią.

Dėl vidinės asmens dramos – žmogus ieško savo Kūrėjo ir atvirkišciai – visos atsivertimo istorijos vertos, kad jas išklaustume. Tačiau ne visos prikausto dėmesį ir nusineša su savimi kaip galinga upės srovė. Ši istorija būtent tokia. Patraukia bekompromisų autorių noras būti gyvo tikėjimo deglu. Iš kiekvienos eilutės sklinda primygtinis raginimas branginti savo tikėjimą, mokyti jo, sąmoningai suprasti, ką ir kodėl tikime.

Šventasis Teofanas Atsiskyrėlis. Kas yra dvasinis gyvenimas ir kaip jam nusiteikti. – Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai, 2017. – 240 p. [Bibliotheca Christiana]

Šv. Teofanas Atsiskyrėlis (Georgijus Govorovas, 1815–1894) – Ortodoksų Bažnyčios vyskupas, publicistas, pamokslininkas. Knyga „Kas yra dvasinis gyvenimas ir kaip jam nusiteikti“ – tėvo Teofano laišškai savo dvasios dukrai, jaunai merginai, kuri nenori tekėti, bet į vienuolyną eiti taip pat nėra nusiteikusi. Tai pati garsiausia tokio pobūdžio šv. Teofano Atsiskyrėlio knyga – laiškų apie dvasinį gyvenimą rinkinys, kuriame teoriniai klausimai susipina su praktiniais tėvo Teofano patarimais. Šventasis nuoširdžiai apmąsto adresatei kylančias problemas ir jas padeda išspręsti vadovaudamasis turtingu dvasiniu Bažnyčios palikimu ir savo patirtimi. Knyga „Kas yra dvasinis gyvenimas ir kaip jam nusiteikti“ – atviras ir tikslus žmogaus vidinio gyvenimo aprašymas. Joje atsiveria ilgas žmogaus kelias į Dievą ir visi tame kelyje tykantys pavojai.

Felix Timmermans. Šventojo Pranciškaus arfa. – Vilnius: *Magnificat* leidiniai, 2017. – 260 p.

Feliksas Timermansas – vienas žymiausių flamandų autorių, triskart nominuotas Nobelio literatūros premijai. Jo ranka vedžioja mus paskui audinių pirklio sūnų Asyžiaus gatvėmis ir aplinkiniais kalnais taip gyvai ir autentiškai, kad jautiesi patekęs į patį įvykių sūkurį ir vaikštąs drauge su Pranciškaus broliukais.

„Štai taip įsivaizdavau tuos dalykus, perskaitęs knygas, kurias mokyti vyrai parašė apie gražų šventojo Pranciškaus gyvenimą. Taip man viskas regėjosi“ (Felix Timmermans).

„TARTUM KŪDIKIS MOTINOS PRIEGLOBSTY“

31 eilinis sekmadienis

Mal 1, 14b – 2, 2b. 8–10; 1 Tes 2, 7b–9. 13; Mt 23, 1–12

Jėzaus žodžiai gali paaiškinti Jo mirtį. Taip pat – juos užrašiusio evangelisto Mato ir jo krikščionių bendruomenės santykį su sinagoga. Evangelija pagal Matą parašyta apie 80 metus. Numalšintas žydų sukilimas, sugriauta Jeruzalės šventykla, Dievo garbinimo kultas su gyvulių atnašavimu sustabdytas. Kunigai nebegali eiti savo kunigiškų pareigų.

Vis dėlto fariziejai ragina, kad žmonės gyventų kaip kunigiška tauta ir laikytųsi švarumo įstatymų, kurie saistė kunigus. Praktikuojami išoriniai religiniai ženklai. Ne dėl veidmainystės, bet dėl Dievo tautos išskyrimo pliuralistinėje visuomenėje. Šiuos ženklus matome ir šiandien: kai žydas ortodoksas meldžiasi, jis apsvynioja ranką juodu odos dirželiu ir užsideda dėžutę su Įstatymo ritinėliu ant kaktos (*tephillin*).

Evangelisto Mato bendruomenė buvo gundoma kartoti tokį patį klerikalizmą, koks didėjo sinagogoje. Patogu, kai viskas aišku, konkrečiu, tiksliai reglamentuota, kai užkaišiotos visos skylės pūsti laisvės ir Dievo Dvasios vėjui. Jauną krikščionių bendruomenę rengti senos religijos, kad ir apreikštosios, rūbu – lyg jauną vyną pilti į senus vynmaišius. Iškyla pavojus, kai tikslios religinės apeigos grasina nurungti dvasią.

Kartą vienas kunigas iškėlęs Kanonų teisės kodeksą pasakė: „Čia yra Bažnyčios esmė!“ O kitas pakomentavo: „Bent Šventąjį Raštą būtų iškėlęs.“ Bet juk knyga vis tiek nėra esmė. Pirmiausia – Jėzus, gyvas Dievo Žodis, Jo Dvasia, Jo Bažnyčia, tik po to Šventasis Raštas – knyga. Prieš tapdamas knyga jis ilgokai buvo perduodamas iš lūpų į lūpas. Kaip Marija iš Šventosios Dvasios priėmė, nešiojo ir pagimdė Dievo Žodį – Kristų, taip Bažnyčia iš Šventosios Dvasios priėmė, nešiojo ir pagimdė Dievo Žodį – Šventąjį Raštą. Šventasis Raštas ir Kristus yra tas pats Dievo Žodis.

Krikščionių religija tuo ir skiriasi nuo visų kitų, kad jos esmė yra Jėzus. Ne formos, ne garbinimo būdai, bet Jėzus. Žvelgdama į Jį Bažnyčia aiškiausiai supranta save pačią, kas ji yra ir ką turi daryti. Jos atsinaujinimas nėra kažkokių naujų dalykų įtraukimas, bet naujas įsižiūrėjimas į Kristų ir naujos pastangos Jį sekti. Bažnyčia nieko nedaro, kviečiama nieko nedaryti iš savęs, ji turėtų kartoti viską, ką darė Jis, ir daryti viską, ką šiandien Jis darytų.

O gal šiandien Jis kažką darytų kitaip? Pavojinga mintis, bet pamėginkime išgirsti ir ją. Juk Dievas yra laisvas.

Teko pažinti žmonių, kurie įsikabinę į Šventojo Rašto raidę paliko Bažnyčią. Neplanoro klausyti Dievo, kuris veikia ir kalba per Bažnyčią.

Pavyzdžiui, Evangelijos žodžiai: „Nė vieno savo tarpe nevadinkite tėvu [...]. Taip pat nesivadinkite mokytojais.“ Atsiverskime Bažnyčios istoriją. Kiek ten Bažnyčios ir Dykumos tėvų! Mišiole net atskiros maldos Bažnyčios mokytojams. Kas tai? Jėzaus žodžių laužymas? Dėl raidės drebančiam žmogui gali taip atrodyti. Bet taip nėra. Jėzaus ir evangelisto Mato laikais tokie kreipiniai galėjo klaidinti, užgožti Jėzaus autoritetą. Rūstūs Jėzaus žodžiai Rašto aiškintojams ir fariziejams turėjo nuraminti ir paguosti jauną ir trapią krikščionių bendruomenę, atskirtą nuo sinagogos ir prakeiktą. Krikščionys buvo kviečiami suprasti, kad už „mokytojų“ ir „tėvų“ autoritetą, kurį savinosi fariziejai ir Rašto aiškintojai, aukštesnis Mokytojo Jėzaus ir Dievo Tėvo autoritetas. Šiandien žodžiai „tėvas“ ir „mokytojas“ nebekelia pavojaus suklaidinti.

Labai svarbu skaitant Šventąjį Raštą būti nuolankiam. Vienas, be Bažnyčios, negaliu jo suprasti. Jį turiu skaityti su Bažnyčia, kurioje ir kuriai jis buvo parašytas. Vienas negaliu pretenduoti į visapusišką ir teisingą Šventojo Rašto pažinimą, kad ir kiek kartų jį perskaityčiau nuo pradžios iki galo. 130 psalmė taip pat kalba apie nuolankumą ir jo vaisių – ramybę. Ši psalmė labai trumpa, bet keliomis eilutėmis tiksliai nusako nuolankumo ir ramybės sąlygas: puikybės atsisakymą, tuščios garbės nesivaikymą, vilčių į Dievą sudėjimą.

„Tartum kūdikis motinos prieglobsty.“ Hebrajų žodis *gamul* reiškia „nujunkytas“. Taip vadinamas mažas, maždaug trejų metų vaikas. Sėdėdamas motinos prieglobsty, prie jos prisiglaudęs, jis visiškai ja pasitiki ir neberodo daugiau jokių troškimų. Prie Dievo galime glaustis kaip kūdikis prie motinos ir nebeturėti daugiau jokių troškimų, išgyventi pilnatvę.

Apaštalo Pauliaus Pirmas laiškas tesalonikiečiams mums, kunigams, primena, kad žmonės motiniško švelnumo tikisi ne tik iš Dievo, bet ir iš mūsų. Pasidžiaugti, kad Dievo žodis priimtas ir veikia, neša vaisių, turbūt galėsime tada, kai įdėsime tiek pastangų kaip apaštalai: būdami švelnūs lyg motina, globojanti savo kūdikius, ir iš meilės trokšdami pasidalyti su žmonėmis ne tik Dievo Evangelija, bet ir jų vargais, taip pat – savo gerove ir gyvybe.

MŪSŲ POJŪČIAI NEBUS PALIKTI UŽ DURŲ

32 eilinis sekmadienis

Išm 6, 12–16; 1 Tes 4, 13–18; Mt 25, 1–13

Palyginimai – Jėzaus mėgstamas būdas kalbėti apie Dievo Karalystę. Sykiu tai paveikus kalbėjimas, nes neduoda „sukramtyto“ atsakymo, o priverčia patį klausytoją mąstyti ir ieškoti tiesos. Jėzaus palyginimams nestinga paradokso, netikėtumo, intrigos.

Skaitant šiandienos palyginimą kyla klausimas, kodėl tokie skaičiai: penkios ir penkios mergaitės. Arba kodėl paikosios mergaitės neįleidžiamos į puotą? Kas ta alyva, kurios negalima pasiskolinti? Jėzus palieka mįslę, kurią iki laikų pabaigos Bažnyčia mins gromuluo-dama Apreiškimo turinį.

Šventasis Jeronimas, interpretuodamas šį palyginimą, siūlo pamąstyti apie penkis mūsų pojūčius, arba jusles: klausą, regą, lytėjimą, skonį ir uoslę. Šios penkios juslės gali būti panaudotos paikai arba protingai, jos gali tarnauti žemiems, gyvuliškiems troškimams arba pakylėti aukštyn, padėti išgyventi Dangų. Ar ne keista, kaip tie patys dalykai, tos pačios galios gali vesti tokiais priešingomis kryptimis?

VII a. Sinajaus vienuolis Jonas Klimakas apie kūną, kuris sujungia penkias mūsų jusles, taip rašo: „Jis yra mano sąjungininkas ir mano varžovas, mano pagalba ir mano priešininkas, mano globėjas ir mano išdavikas.“ Visgi kūnas nėra vien priešininkas ir išdavikas, kurį reikėtų palikti, nusimesti lyg purviną drabužį ar iš kurio reikėtų ištrukti kaip iš sielos kalėjimo. Kūnas su penkiaisiais pojūčiais gali būti sąjungininkas, pagalbininkas ir globėjas einant į Dievo Karalystę, į Dangiškąją Puotą.

Šiandienos problema ta, kad mes juslingumą atskyrėme nuo dvasingumo. Dvasingumą palikome kaip pliką intelektualinį veiksmą ir „į bažnyčių palėpes sudėjome žibintus, smilkalus, žvakides, baldakimus, kvepiančius aliejus. Žiūrime įtartinais ir atsidūsėjimais, ašaras, nusilenkimus, atsiklaupimus“.

Iš pirmo žvilgsnio jokios problemos čia nėra. Bet pažvelgus atidžiau galima pamatyti, kad juslingumo atsižadėjimas ir pasilikimas vien prie intelekto galbūt yra šiandienos tikėjimo krizės priežastis.

Kokią tiesą lengviausia išduoti? Intelektinę, kurią supratai vien šaltu protu. Kokį žmogų lengviausia

užmiršti, iškeisti, palikti? Tą, kurį pažinai tik intelektualiai, bet neturi jokios jo patirties. Ir Dievą, kurį pažinai vien protu, labai nesunku pamiršti, nustumti į šalį ar išduoti. Visai kas kita, kai esi patyręs, pačiupinėjęs, skonėjęsis tiesa ar santykiu. Prisimena Lietuvos partizanai, kurie kankinami pajėgė neišduoti draugų, krikščionys kankiniai, kurie pakėlė skausmus ir neišsižadėjo tikėjimo. Ko gero, jų santykiuose ir tikėjime būta kažko daugiau nei vien protinis pažinimas.

Jei norime, kad tikėjimas neišnyktų, mums svarbu į jį susigrąžinti pojūčius. Klausia tikėjime yra pirmoji juslė. Dekalogas prasideda žodžiais: „Klausyk, Izraeli!“ (*Ist 6, 4*). „Taigi tikėjimas iš klausymo“, – sako apaštalas Paulius (*Rom 10, 17*).

Ar neįsirašiusios atmintin nuo vaikystės girdėtos ge-gužinių ir birželinių pamaldų melodijos, graudūs verksmai per gavėnią, rarotinėse Mišiose giedamos Marijos valandos? „Bažnyčios liturginis laikas, aiškiai skirstytas varpo skambesio, šiandien jau tapo tolimu prisiminimu.“

Mūsų klausą šiandien užtersia daugybė tuščių dalykų. O kas uzurpuoja klausą, tas uzurpuoja ir kalbą. Klausydamis pasaulio triukšmo, o ne tyloje skambančio Dievo žodžio mes galime atsiliiepti pasauliui, o ne Dievui.

Regėjimas – antroji pagal svarbą juslė – taip pat gali būti paika arba protinga mergaitė, rankiojanti šlamštą arba kraunanti lobį. Tai, ką matome, veikia jausmus kur kas stipriau negu tai, ko klausomės. Psichologai tvirtina, jog 85 proc. informacijos ir jutimo organų stimuliavimo ateina per regą

Mes, kunigai, galime pagalvoti, ar mūsų bažnyčios vidus, joje esantys meno kūriniai ir liturgija yra geras maistas tikinčiųjų akims. O tikintieji gali klausti, kaip mes galėtume prisidėti, kad bažnyčioje ir liturgijoje rastume atgaivą savo akims. Bent švarią ir jaukią erdvę.

Dievą garbiname ir stebėdamiesi Jo kūrinijos grožiu. Kaip būtų gera mūsų utilitarinį žvilgsnį į aplinką pakeisti stebėtis nepalaujančiu vaiko žvilgsniu! „Žiūrėdami nemato“, – sakė Jėzus apie savo palyginimo klausytojus (*Mt 13, 13*). Žiūrėti ir matyti yra ne tas pats. Matyti reikia išmokti. Panašu, kad regėjimas yra akių reikalas, o matymas – širdies. Nes matome tai, ko trokštame, ko ilgisi mūsų širdis. Panašiai kiekviename pojūtyje dalyvauja mūsų širdis, darydama jį gerą ar blogą.

Lytėjimas taip pat religijai svarbi juslė. Šventojo Rašto bučiavimas, rankų uždėjimas švenčiant kai kuriuos sakramentus, patepimai aliejais, ramybės linkėjimas, laiminimas, šlakstymas švęstu vandeniu, netgi panardinimas per Krikštą. „Ką girdėjome ir savo akimis regėjome, ką patyrėme ir mūsų rankos lietė, – tai skelbiame apie gyvenimo Žodį“ (1 Jn 1, 1), – liudija apaštalai.

Kitoje vietoje apaštalas sako: „Su juo valgėme ir gėrėme, jam prisikėlus iš numirusiųjų“ (Apd 10, 41). Ir ne tik prisikėlus. Kiek daug bendro valgymo su Viešpačiu patirčių Evangelijoje nuo Kanos vestuvių iki Paskutinės vakarienės. Kokius svarbius dalykus Jis sutapatina su valgymu: „Tai yra mano Kūnas, tai yra mano Kraujas. Imkite ir valgykite, imkite ir gerkite.“

Sveikintinas dalykas, kai Eucharistijos šventimą lydi agapė – meilės puota su valgiais ir gėrimais. Pasninkai ir askezės taip pat skonio juslės dalykai, ugdantys ją

KO IŠ TIKRŲJŲ STOKOJO TARNAS, GAVĘS VIENĄ TALENTĄ?

33 eilinis sekmadienis (A)

Pat 31, 10–13. 19–20. 30–31; 1 Tes 5, 1–6; Mt 25, 14–30

Tikintis žmogus įpratęs Dievą vadinti gražiais, malonybiniais žodžiais. Šventasis apaštalas Paulius susitikimą su Dievu prilygina vagies įsilaužimui (1 Tes 5, 1). Vagis ateina grėsmingai, klasingai, nelauktai, netikėtai, kai žmogus nė truputėlio nesitiki, bet jaučiasi saugiai įsitvirtinęs, atsipalaidavęs, mėgaujasi gyvenimo laikinumu, pamiršta apie tokios negandos galimybę. Kad Viešpaties diena – amžinojo gyvenimo prieangis, akistata su gyvuoju Dievu – neužklyptų netikėtai, tėra viena išeitis – būti visada pasirengusiam, neatidėti pasirošimo momentų senatvei, ramesniems laikams, atostogoms, palankesnėms progoms. Pradėti ruoštis čia ir dabar, nes nė nenujaučiame, kada reikės padėti šios kelionės lazda. Tai reiškia, kad visada svarbu išsaugoti ramią sąžinę, būti susitaikius su kitais.

Kitaip – laukia netikėtas žlugimas, skaudaus viso gyvenimo žaidimo pralaimėjimo patirtis, lyg niekur nedingstantys gimdymo skausmai nėščiai moteriai. Kūdikio besilaukianti moteris išgyvena visą jausmų gamą: džiaugsmas, kad gims vaikelis, motinystės rūpesčių ilgesys, nerimas dėl artėjančio gimdymo. Visą gyvenimą nešiojamės Dievo Karalystės žinią, ją auginame savo širdyje tarsi mažą vaikelį, bet neretai su

ir mus, mokantys džiaugtis ir Dievui dėkoti už viską. „Kaip elnė ilgisi tekančio vandens, taip aš ilgiuosi tavęs, Dieve“ (Ps 42, 2). O Dievas ne tik pagirdo ir pamaitina. Jis svaigina kaip vynas.

Mes galime užmerkti akis vaizdams, užsikimšti ausis garsams, bet negalime išvengti kvapo, nes „kvapas yra kvėpavimo brolis“. Smilkalai liturgijoje reiškia Mylimojo Viešpaties kvapą, ir mes jais pasmilkom, kad neštume Kristaus kvapą pasauliui.

Mūsų pojūčiai, nukreipti Dievą garbinti, į meilės Jam ir žmonėms ženklus, kaip protingos mergaitės nebus palikti už durų Dangiškųjų vestuvių pokylyje.

Homilija parengta pagal Piero Pisarra tekstą „Pojūčiai ir dovasingumas“, paskelbtą „Bernardinai.lt“

Parengė kun. M. M.

tikėjimo vertybe apsirantame, tad į laukiantį susitikimą su Dievu beveik nebekreipiame dėmesio. Kažkada bus, užaugs, bet dar ne tuoj, pagalvosiu, pasiruošiu, kažkaip bus... O išrinkta netikėtai, mirties sąrėmiai skaudžiai primena, kad gimdome tai, ką per gyvenimą sėjome. Dievo kvietimas – ruoštis.

Nejauku, kai svečias užklumpa nelauktai, nes namai nesutvarkyti, atėjusysis pastebi tai, kas daro gėdą. Dievas daugiau nei svečias. Jis – pats šeimininkas. Jam pasitikti reikia ruoštis, tenka dairytis talkininkų. Patarlių knyga primena apie taurią, darbščią ir tikinčią moteriškę, kuria vyras gali visiškai pasikliauti. Daugeliui vyrų tai iš tiesų didi dovana, pagalba ne tik kasdieniame gyvenime, bet ir parama į dangaus buveines. Juk kas, jei ne kantrios ir tikinčios moterys malda nešioja savo geriančius, tinginčius, dirbančius, piktus, pernelyg lengvabūdiškus vyrus, vaikus ir vaikaičius? Tačiau toji Patarlių knygoje aprašyta moteriškė – tai išmintis, kuri gali būti talkininke net ir pačiam vienišiausiam vyrui ar moteriai. Išmintis, kurios reikia kiekvienam žmogui, apima ne tik gebėjimą protingai mąstyti, bet ir pastangas vengti pikta, pagarbų tiesos ieškojimą, artėjimą prie paties Viešpaties, norą laikytis Dievo įsakymų, nuolankų troškimą pažinti Kūrėją ir jo dovanas, mokytis ne tik žinių, bet ir dorybių. „Išmintis niekada neis į piktavale sielą nei gyvens nuodėmės pavergtame kūne“ (Išm 1,4). Pasitikėjimas Dievu ir ištikimybė Jam gyvenimo

pasirinkimuose yra išminties palydovai. Šios savybės padeda išvengti didelių paklydimų, laiku sugrąžina į tiesos kelią ir gelbsti darbuojantis mums patikėtose srityse. „Išminties pradžia yra nuoširdus noras mokytis, o atsidėjimas mokymuisi – meilė. Meilė yra laikymasis jos įstatų, laikymasis įstatų – nemarumo pagrindas, o nemarumas priartina žmogų prie Dievo; taigi ieškojimas išminties paruošia karalystei“ (Išm 6, 17–20).

Pasitikėjimo šeimininku, troškimo mokytis ir bendradarbiauti – štai ko stokojo tas vargšas trečiasis tarnas, gavęs vos vieną talentą. Tai liudija jo paties žodžiai: „Šeimininke, aš žinojau, kad tu – žmogus kietas: pjauti, kur nesėjai, ir renki, kur nebarstei. Pabijojęs nuėjau ir paslėpiau tavo talentą žemėje. Še, imkis, kas tavo“ (Mt 25, 24–25). Kas gali sakyti, kad šie žodžiai kupini išminties ir pasitikėjimo?

Atsargumas – puiku, tai gali vesti į išmintį, tačiau jei ši savybė bus sumišusi su nuoskauda, pykčiu, gal net pagieža, baime, tinginyse, teisimu – geros pabaigos nelauk. Tarnas trumparegiškai įvertino savo šeimininką: kietas žmogus reiškia žiaurus, griežtas; ir iš jo gautos dovanos kilmę – pjauta, kur nesėta, rinkta, kur nebarstyta, vadinasi, turbūt pavogta. Nusprendė nebendradarbiauti, išsigando. O iš tiesų šis tarnas nepažino, nemylėjo šeimininko, nepasitikėjo juo, delsė, su niekuo nesitarė ir neprašė jokio patarimo bei pagalbos.

Šeimininkas – tai pats Viešpats, kurio taip dažnai mes nepažįstame. Turime klaidingus Dievo įvaizdžius ir jų taip sunkiai atsikratome. Nors šaipomės iš kitų siauro, klaidingo, vienpusiško supratimo apie Dievą, vis dėlto patys neretai pasinaudojame tomis pačiomis mąstymo klišėmis: Dievą neretai palyginame su griežtu, įnoringu, nuobodžiu, bausti mėgstančiu seniu, kuris žmones apkrauna nereikalingomis, varžančiomis taisyklėmis, vis slapukauja, ko pats nori, ir delsia atsakyti į mūsų maldas. Tai jau mūsų noras savo siauru proteliu aprėpti tobulą Dievą, kurio išmintis neturi ribų. Kelias, kuris gali mus išgelbėti, yra pastangos iš tiesų pažinti Šeimininką, naudotis net ir mažiausiomis progomis kažką nuveikti ne tik savo pačių, bet ir kitų labui. Ištikimybė ir uolumas mažuose dalykuose veda prie didelio džiaugsmo.

„Ko akis neregėjo, ko ausis negirdėjo, kas žmogui į mintį neatėjo, tai paruošė Dievas tiems, kurie jį myli“ (1 Kor 2, 9). Dievas maloniai nustebins savo ištikimuosius. Dangaus Karalystės džiaugsmas susijęs su prasmės atradimu. Tai bus galimybė pažinti ir suprasti visą savo gyvenimą Dievo žvilgsniu, įvertinti kiekvieną savo patirtį. Lygiai taip pat pažinsime kitus žmones, jų elgesio motyvus. Ne tik pažinsime, bet ir suprasiame, taip stipriai pamilsime, kaip juos myli ir priima pats Viešpats. O pats didžiausias Dangaus Karalystės džiaugsmas – palaimintasis Dievo regėjimas. Tai dinamiškas, vis naujas Viešpaties pažinimas. Nes Amžinasis Viešpats yra begalinis, todėl nuolat galėsime jį pažinti, tirti, bendrauti. Amžinybė – tai nuolatinė daktis, buvimas su mylimaisiais ir Mylimuoju Dievu, kuriuo nuolat gėrėsime.

Tai niekada nenusibos. Jei nenusibosta mums patinkančios gražūs ir geri dalykai, juo labiau turėtų kelti džiaugsmą, pasimėgavimą ir dovanoti pilnatvės patirtį buvimas ir žvilgsnis į pačių geriausių dalykų šioje žemėje Kūrėją.

Talentai šiame pasaulyje mums duodami tam, kad patys galėtume skleisti, augti, ruoštumės kūrybingai veikti ir labiau mylėti ir taip pasirengtume savęs išbaigimui danguje. Kiekvienam skirtingai duota, nes Dievas mus labai gerai pažįsta, supranta, unikaliu būdu myli ir palaiko, nereikalauja daugiau, nei galime pasiekti ir padaryti.

Talentai – tai tik medžiaga, kuri gali padėti išreikšti mūsų nuostatas, proga parodyti entuziazmą. Tai lyg popieriaus lapas mokykloje. Jame mokinys gali piešti, ką panorėjęs, tik paskui reikės pačiam pakomentuoti, atsakyti už tai, kam panaudojai tai, ką gavai dovanų. Šeimininkas Viešpats mumis pasitikėjo, rizikavo duodamas savo talentų. Kaip atsiliepiu ir kam naudoju tai, ką esu dovanai gavęs? Dovanotas laikas žemėje tirpsta. Metas skubėti pažinti dovanas, vadinasi, jas atkasti, įvertinti, padėkoti ir leisti apyvartoti.

Geriausios dovanos panaudosime jas skirdami kitų labui. Tai atneš didžiausią pelną. Mums, kitiems ir pačiam Dievui.

VARGŠO RANKA VEDA Į DIEVO KARALYSTĘ

Kristus Karalius (A)

Ez 34, 11–12. 15–17; 1 Kor 15, 20–26. 28; Mt 25, 31–46

Net ir garsūs, didingi karaliai kadaise buvo maži vaikai. Bet kai tapo stiprūs ir galingi, pamiršo silpnuosius. Ne taip su Kristumi, kuris skelbė apie savo Karalystės atėjimą ir pats yra vadinamas karaliumi. Per Įsikūnijimą Jėzus tapo mažutėlis ir bejėgis. Jis pats savo gyvenime pažino, kas yra silpnumas, alkis, troškulys, nelaisvės pavojus, kelionių iššūkiai, drabužių trūkumas. Daugybę kartų Viešpats prie tokių žmonių prieidavo, kalbindavo, padėdavo ir mums paliko pavyzdį, kaip tą daryti. Jis tas Gerasis Ganytojas, kuris rūpinasi po pasaulio ganyklas ir pavojingas vietas pasklidusiomis savo kaimenės avimis. Jam svarbūs ne tik tie stiprieji, galingieji, žavūs ir sėkme besidžiaugiantys žmonės, bet ir pavargę, suklupeę, stokojantys, susirgę, kitų atstumti ir užmiršti. Tik vienas Viešpats iš tiesų geriausiai pažįsta ir mato mūsų sėkmės ir nelaimių priežastis. Jo vertinimas teisingas, objektyvus. Jėzus ant kryžiaus savo mirtimi įveikė bet kokią pasaulio mirtį, blogį, nes prisikėlė amžinajam gyvenimui, teisingumo ir meilės pergalei, kuri nuolat švenčiama danguje. Per Jėzaus Kristaus – Dievo ir žmogaus įsikūnijimą, mirtį ir prisikėlimą įgyvendintas dieviškasis pasaulio išgelbėjimo planas. Dangaus Tėvas visą išgelbėjimo misiją yra patikėjęs savo Sūnui. Tad Jėzus Kristus, dieviškasis Sūnus, įvertins, ar esame tinkamai pasiruošę stoti visų mūsų Tėvo akivaizdoje. Žmogaus gyvenimo vertinimo matas – kaip elgtasi su silpnaisiais ir labiausiai pažeidžiamais broliais ir seserimis, kuriems reikėjo mažos ir didelės kitų pagalbos.

Todėl Jėzus mini palaužtus, sužeistus, silpnus žmones kaip save patį. Pasirodo, jis buvo tame žmoguje, kurį sutikau kaip išalkusį, ištroškusį, keleivį, nuogą, ligonį ar kalinį. Viešpats nuolat slepiasi silpno žmogaus širdyje ir mūsų laukia. Dievas mus kviečia artėti prie vargingųjų. Ne parodant savo pranašumą, viršenybę, bet broliškai ir seseriškai pasiūlant pagalbą, bendrystę. Vargšams žmonėms reikia tų, kurie pagelbėdami net ir mažmožiuose gražintų viltį, atskleistų, jog kiekvienas silpnas žmogus yra vertingas, reikalingas ir mylimas. Varge atsidūrę žmonės paprastai praranda pasitikėjimą savimi ir kitais, yra uždari, nusivylę ir liūdni. Tam, kad jie pradėtų gyti, atgautų savigarbą ir gyvenimo džiaugsmą, reikia žmogaus, kuris būtų šalia, vertintų, padrašintų, mylėtų silpnuosius tokius, kokie jie yra, trapius, sužeistus, vienišus, kitų atstumtus.

Kartais lengviau užjausti toli esančius vargo žmones, o nepastebėti to, iš kurio visi šaipomės darbe, mokykloje, kaimynystėje ar giminėje. Jaudinamės dėl badaujančiųjų Afrikoje, bet nesusimąstome, kaip sunku išgyventi skurde esantiems vienišiams, ligotiems mūsų kaimynams pensininkams. Ar Dievo akyse vertinga mūsų išdidžiai teikiama pagalba kitiems, jei nepastebime šalia mūsų esančiojo skurdo, pagalbos šauksmo?

Vargšai svarbūs ir mums reikalingi. Nes jie – pranašai. Ne todėl, kad galėtų iškalbingai postringauti. Jie savo padėtimi beldžiasi į mūsų širdis, kad jos neišpuiktų, kad prisimintume savo gyvenimo ir padėties trapumą, laikinumą, kad būtume solidarūs ir bendruomeniški. Jie savo vargu šaukiasi mūsų pagalbos, kad išmoktume bendruomeniškumo pamoką ir pasiroštume brolystei, kurios pilnatvę patirsime danguje. Įvairaus vargo ištikti žmonės primena, kad esame priklausomi vieni nuo kitų ir vieni kitiems reikalingi, atsakingi. Jei to solidarumo, bendrumo pritrūksta, jau šiame pasaulyje kyla pavydas, kerštas, konfliktai, karai ir žudynės. Kaip tada reikės pažvelgti į Dievo veidą danguje, jei nepastebėjome Viešpaties brolio šiame pasaulyje ir nė kiek dėl jo nesisielojome?

„Eikite šalin nuo manęs, prakeiktieji, į amžinąją ugnį, kuri prirengta velniui ir jo angelams!“ (Mt 25, 41). Tokiais griežtais žodžiais Viešpats kreipsis į kietos širdies žmones. Tai ne Dievo nuosprendis, o žmonių pasirinkimų vaisius. Kas nemyli, nepastebi vargstančio brolio, negali būti arti meilės šaltinio – paties Dievo. Prakeiktas – tai pats save atskyręs, neteisingai pasirinkęs žmogus. Niekas negali manęs prakeikti, jei aš to netinkamo linkėjimo, pasirinkimo nepriimu kaip savo dalios, jei remiuosi Dievu ir jo veikimu. Velniui prirengta amžinoji ugnis – tai maištininko, išpuikusio egoisto ir savanaudžio elgesio rezultatas. Ugnis degina ir skaudina, nes kankina atitolimas nuo Dievo – tikrosios meilės ir šviesos. Tas atsitolinimas nuo Viešpaties vyksta čia, žemėje. Praeinu pro silpną ir mažiausią, kitų niekinamą, pagalbos pasiilgusį žmogų – aplenkiu patį Viešpatį. Paprasta melstis, giedoti giesmes, medituoti adoracijoje ir net mylėti gerus, dosnius, tvarkingus bendruomenės narius, bet daug sunkiau išgirsti Viešpaties pagalbos šauksmą, sklindantį iš ligonių, neįgalių, vienišų, stokojančių, suvargusių ir net suklupusių žmonių širdžių.

Kas pastebėjo vargstantį ir sustojo padėti, išklaudyti, paguosti, tas iš tiesų laimingas, palaimintas, apgaubtas gerumo, nes parodė jautrumo, supratimo, dosnumo,

solidarumo pačiam Dievui. Kai patarnaujame vargšui – Dievo ir artimo meilė susitinka, apskalbina ir mus neša į dangų. „Ateikite, mano Tėvo palaimintieji, paveldėkite nuo pasaulio sukūrimo jums paruoštą karalystę!“ – taip norėtusi, kad šie žodžiai būtų skirti kiekvienam iš mūsų. Jie liudija, kad nuo pasaulio pradžios Dievas galvojo apie tuos, kurie bus jo bendradarbiai, atsilies ir neš gerumą kitiems įvairiausiomis aplinkybėmis. Viešpats ne tik galvojo, bet ir ruošė Karalystę savo ištikimiesiems. Kas ruošta, puoselėta per amžius, iš tiesų turėtų nustebinti. Kvietimas paveldėti liudija, kad tie, kurie laikosi Dievo žodžio, parodo jautrumo ir

meilės savo artimui, iš tiesų yra tikrieji Viešpaties vaikai, įgyja tikrą turtą ir gyvenimo pilnatvę, pasiekia tobulumą, patiria tikrą dieviškąjį artumą. Dideli dalykai prasideda nuo mažų. Nieko naujo ir negirdėto. Reikia tik apsidairyti ir pasirinkti mylėti, patarnauti patiems silpniausiems mūsų broliams. Tai padaryti daug lengviau, kai juose atpažįstame suvargusio, po pasaulio nuodėmių našta parpuolusio Viešpaties veido bruožus, kraujuojančias žaizdas ir išgirstame jo žodį nuo kryžiaus: „Trokštu.“ Drašos atsiliepti Dievui!

Parengė kun. Saulius Bužauskas

BUDRUMAS – PASIRENGIMAS DANGAUS KARALYSTEI

I advento sekmadienis (B)

Iz 63, 16b–17. 19b; 64, 2b–7; 1 Kor 1, 3–9; Mk 13, 33–37

Skaitant šiandienos apmąstymui skirtą Evangelijos tekstą, prieš akis iškyla aiški Dievo pozicija – įsakmumas dėl žmogaus ateities. Liepiamąja nuosaka sakoma: žiūrėkite, budėkite, būkite budrūs. Taip, Dievui rūpi jo kūriniai ir jų ateitis. Kitaip sakant, mūsų daktis ir ateitis. Būti budriems yra rimta užduotis, bene pati svarbiausia.

Žmogus linkęs viską atidėti rytdienai – vėliau, kitąkart, palūkėsiu, suspėsiu, juk nedega, kai pasensiu, kai išėisiu į pensiją, kai pasodinsiu medį, kai pastatysiu namą, kai... Kristus aiškiai ir įsakmiai sako – žiūrėkite, tai reiškia: būkite akyli, pastabūs, išvalgūs, neapsirikite – laikas ne jūsų. Mes nė vienas nežinome, kiek ilgai dar galėsime tuo gėriu, ta ypatinga Dievo dovana naudotis. Mes – keleiviai. Mes – ateiviai. Mes – tremtiniai. Mes – laikinumo ženklai žemėje. Neturime čia išsilaikančio miesto. Naudojamės tuo, kas priklauso šeiminkui. Jo nuosavybė yra mūsų gyvenimas, mūsų talentai, mūsų savastis – žmogiškasis trapumas ir amžinybės tikrovė.

Laiko negalima pasiimti, turėti, pasilaikyti, pataupyti ar kaip nors kitaip su juo elgtis. Neapsigaukime, jis ne mūsų galioje ir ne mūsų valdžioje, todėl reikia elgtis atsakingai su tuo, kas mums visiškai nepriklauso. Jėzus perspėja – budėkite, nes tai tikroji tiesa apie mus. Būtina perprasti laiko esmę, nes Dievas veikia laike. Juk ir adventas reiškia atėjimą, laukimą, ateitį, pokyčius, vidines išvalgas, perkeitimą. Tai nepriklauso nuo mūsų. Dovana iš Dievo duota tam, kad mes perpras-

tume paties Dovanotojo strategiją ir veikimą. Jis nenuspėjamas, gali grįžti pas mus bet kada ir pareikalauti iš mūsų to, kas jam ir priklauso – nuvyvento mūsų gyvenimo. Ir labai svarbu, kad nerastų mūsų miegančių, nes tai reikštų, jog esame nebudrūs.

Nebudrumas yra negebėjimas, nenoras pripažinti, kad esi priklausomas nuo Dievo ir kad viskas būtent jam priklauso. Nesvarbu, ar mūsų gyvenimas vakarėja, ar jau visai vidurnaktis, ar dar tik paryčiai, ar net gaidgystė. Būtina atsiminti vieną labai svarbią tiesą – nė vienas nėra toks senas, kad negalėtų dar gyventi, ir nė vienas nėra toks jaunas, kad negalėtų jau numirti. Tai Kristaus Evangelijos esmė – Geroji Naujiena mūsų darbarčiai. Jis ateina ir jo atėjimas garantuoja ateities laimę. Jis kviečia, kad būtume budrūs, atidūs, atsakingai gyventume. Tas laikas, kurį Dievas mums dovanoja, turi būti sugražintas kokybiškai nuvyventas, kitaip sakant, suvokiant, kad esame pakviesti būti gyvenimo durininkais, atsakingais už visus namus, jų saugumą, jų ateitį. Namus reikia saugoti ir branginti, kad juos galėtų paveldėti ateities kartos.

Mūsų namai – Dievo duotas gyvenimas. Jie turi būti tvarkingi, kad galėtume bet kada priimti pas mus ateinantį Svečią, kuriam visa priklauso. Budėkime, žiūrėkime, išžiūrėkime, būkime budrūs, ir meilės bei ramybės Dievas bus su mumis čia, žemėje, ir ten, amžinybėje, kurios su ilgesiu laukiame ir kuri išsipildys šventųjų Kalėdų, kurioms esame pakviesti tinkamai pasirengti, rytą. Būkime ir visada išlikime budrūs, nes tai būtina sąlyga tinkamai pasirengti Dangaus Karalystei. Amen.

Parengė kan. Andriejus Sabaliauskas

Popiežiškoji Biblijos komisija

ŠVENTOJO RAŠTO ĮKVĖPTUMAS IR TIESA

Žodis, kuris kyla iš Dievo ir kalba apie Dievą, kad išgelbėtų pasaulį

(Tęsinys. Pradžia Nr. 9)

3. Atrinktų Naujojo Testamento raštų liudijimas

22. Pažymėjome, kad būdingas Naujojo Testamento raštų bruožas yra tai, kad jų autoriai savo ryšį su Dievu rodo tik per Jėzaus asmenį. Ypatinga vieta tenka keturioms evangelijoms. *Dei Verbum* sakoma, kad jos „pelnytai pranoksta visas Šventojo Rašto knygas, įskaitant ir Naujajį Testamentą, nes yra ypatingas liudijimas apie įsikūnijusio Žodžio, mūsų Išganytojo, gyvenimą ir mokymą“ (18). Atsižvelgdami į ypatingą evangelijų vaidmenį, iš pradžių išdėstysime tai, kas joms bendra, o paskui parodysime sinoptinėms evangelijoms būdingą prieigą ir tai, kuo savita Jono evangelija. Iš kitų Naujojo Testamento raštų atrinkome svarbiausius: aptarsime Apaštalų darbus, apaštalo Pauliaus laiškus, Laišką žydams ir Apreiškimą Jonui.

3.1. Keturiuos evangelijos

23. Keturios evangelijos nuo visų kitų Šventojo Rašto knygų skiriasi tuo, kad tiesiogiai pasakoja apie „viską, ką Jėzus nuo pat pradžių veikė ir mokė“ (*Apd* 1, 1), ir sykiu parodo, kaip Jėzus rengė misionierius, turėjusius skleisti jo apreiktą Dievo žodį. Vaizduodamos Jėzaus asmenį bei jo santykį su Dievu ir tai, kad apaštalai buvo išugdyti bei įgalioti Jėzaus, evangelijos liudija ypatingą jų teksto kilmės iš Dievo būdą.

a) Jėzus – Dievo apreikimo visoms tautoms viršūnė

Evangelijos tikrai skiriasi kai kuriomis pasakojimo smulkmenomis ir tam tikromis teologinėmis pakraipomis, tačiau sykiu labai vieningai vaizduoja Jėzaus asmenį bei perteikia jo žinią. Glaustai pateiksime pagrindines mintis.

Visose keturiuose evangelijose Jėzaus asmuo ir istorija pateikiami kaip biblinės istorijos viršūnė. Todėl jos pačios remiasi Senojo Testamento raštais, pirmiausia pažįstamais iš graikiškojo vertimo – Septuagintos, taip pat iš originaliųjų hebrajiškų ir aramėjiškų tekstų. Labai svarbios yra evangelijose nurodomos sąsajos tarp Jėzaus ir protėvių, Mozės bei pranašų kaip asmenų, atmenamų ir reikšmingais laikomų šventuosiuose Senojo Testamento raštuose.

Evangelijose liudijama, kad Jėzus yra Izraelio Dievo, kuris Izraelį pašaukia, moko, baudžia ir dažnai atkuria kaip savo tautą, skirtingą nuo kitų tautų, tačiau paskirtą būti palaiminimu visoms tautoms, apreikimo atbaiga. Sykiu evangelijose ryžtingai patvirtinamas Senojo Testamento universalizmas bei iškeliamas aiškiai, kad per Jėzų Dievas kreipiasi į visą žmonių giminę visais laikais (plg. *Mt* 28, 20; *Mk* 14, 9; *Lk* 24, 47; *Jn* 4, 42).

Keturiuose evangelijose – kiekvienoje savaip – tvirtinama, kad Jėzus yra Dievo Sūnus ne tik kaip Mesijas, bet ir savo nepakartojamo bei pavyzdžio neturinčio ryšio su dangiškuoju Tėvu prasme ir todėl savo išganomuoju bei apreikiamuoju vaidmeniu pranoksta visus kitus žmones. Tai labai aiškiai išreiškia Jono evangelijoje – iš pradžių prologe (1, 1–18), paskui skyriuose apie prisikėlusį Jėzų, pirmiausia pasakojime apie susitikimą su Tomu (20, 28) ir baigiamojoje ištaroje apie Jėzaus gyvenimo ir mokymo neišsemiamą reikšmę (21, 25). Ta pati žinia Morkaus evangelijoje pateikiama literatūrinio intarpo pavidalu: pradžioje pareiškia, kad Jėzus yra Kristus bei Dievo Sūnus (1, 1), o pabaigoje romėnų šimtininkas taip liudija apie nukryžiuotąjį Jėzų: „Iš tikro šitas žmogus buvo Dievo Sūnus!“ (15, 39). Tas pats turinys aptinkamas ir kitose sinoptinėse evangelijose, kur įtaigiais bei aiškiais žodžiais yra išreikštas džiugioje maldoje, kuria Jėzus kreipiasi į Dievą, savo Tėvą (*Mt* 11, 25–27; *Lk* 10, 21–22). Tikrai pavyzdžio neturinčiais pasakymais Jėzus ne tik pareiškia apie Dievo Tėvo ir savo kaip Sūnaus tobulą lygybę ir artumą, bet ir teigia, kad tas ryšys gali būti pažintas tik apreikimo aktu: tik Sūnus gali apreikšti Tėvą ir tik Tėvas gali apreikšti Sūnų.

Literatūrinio požiūriu evangelijose pateikiami pasakojamieji epizodai ir didaktinės kalbos, tačiau iš tikrųjų jose galiausiai perteikiama apreikimo ir išganymo istorija. Jose vaizduojamas gyvenimas įsikūnijusio Dievo Sūnaus, kuris kasdienio gyvenimo varganomis aplinkybėmis ir per pažeminimus kančia bei mirtimi pasiekia pašlovinimą. Perteikiant Dievo apreikimą jo Sūnuje Jėzuje, šitaip evangelijose netiesiogiai parodoma jų tekstų kilmė iš Dievo.

b) Tiesioginių liudytojų ir žodžio tarnautojų artumas ir ugdomas

24. Kiekvieno evangelijų epizodo centras yra Jėzus, kuris visada supamas mokinių. Žodis „mokiniai“ žymi grupę Jėzaus sekėjų, kurių skaičius nenurodomas. Kiekvienoje evangelijoje konkrečiai kalbama apie „Dvylika“, labai reikšmingą atrinktą grupę, lydėjusią Jėzų per visą jo tarnybos laikotarpį. Dvylika sudaro bendruomenę, kurią tiksliai apibūdina jos narių vardai. Kiekvienoje evangelijoje pranešama, kad tą grupę

išsirinko Jėzus (*Mt* 10, 1–4; *Mk* 3, 13–19; *Lk* 6, 12–16; *Jn* 6, 70); jos nariai sekė paskui Jėzų savo akimis regėdami jo tarnystę ir buvo išsiųsti gavę įgaliojimus (*Mt* 10, 5–8; *Mk* 3, 14–15; 6, 7; *Lk* 9, 1–2; *Jn* 17, 18; 20, 21). Jų skaičius simbolizuoja dvylika Izraelio genčių (*Mt* 19, 28; *Lk* 22, 30) ir reiškia Dievo tautos pilnatvę, pasiektiną jiems evangelizuojant visą pasaulį. Jų užduotis yra ne tik perteikti Jėzaus žinią visiems žmonėms ateityje, bet ir, išpildant Izaijo pranašystę apie Emanuelio atėjimą (7, 14), padaryti Jėzaus buvimą istorijoje tvarų pagal jo pažadą: „Ir štai aš esu su jumis per visas dienas iki pasaulio pabaigos“ (*Mt* 28, 20). Liudydamos ypatingą Dvylikos ugdymą, evangelijos konkrečiu būdu rodo savo kilmę iš Jėzaus ir Dievo.

3.2.1. Sinoptinės evangelijos

25. Sinoptinėse evangelijose Jėzaus istorija pateikiama nepaliekant erdvės tarp pasakojimo autoriaus perspektyvos ir Jėzaus asmens, jo gyvenimo ir misijos portreto. Nusakant daugialypius Jėzaus ryšius su Dievu, evangelijose netiesiogiai, visada per Jėzaus asmenį ir jo apreiškiamąjį bei išganomąjį vaidmenį, parodomas jų pačių ryšys su Dievu ar kilme iš Dievo.

Tik Lukas pradeda du savo darbo tomus įžanga (*Lk* 1, 1–4; plg. *Apd* 1, 1), savo pasakojimą susiedamas su ankstesnėmis apaštališkosios tradicijos pakopomis. Savo kūrinį jis laiko apaštališkojo liudijimo apie Jėzų bei išganymo istoriją dalimi – liudijimo, prasidėjusio sulig pirmais Jėzaus sekėjais („savo pačių akimis regėję liudytojai“), skelbto pirmais apaštalu pamokslais („žodžio tarnai“) ir dabar Luko evangelija tęsiama nauju pavidalu. Šitaip Lukas aiškiai parodo savo Evangelijos ryšį su Dievo Apreiškėju Jėzumi ir patvirtina savo darbo apreiškiamąjį autoritetą.

Kiekvienos Evangelijos šerdis yra Jėzaus asmuo ir jo daugialypiai bei nepakartojami ryšiai su Dievu, pasireiškiantys Jėzaus gyvenimo bei veiklos įvykiais, taip pat jo reikšme išganymo istorijai. Pirmame poskyryje aptarsime Jėzaus asmenį bei vaidmenį, antrame – jo vaidmenį Dievo santykio su žmonija istorijoje.

a) Jėzus ir jo nepakartojamas ryšys su Dievu

26. Jėzaus nepakartojamas ryšys su Dievu evangelijose vaizduojamas įvairiais būdais. Jėzus pateikiamas kaip: a) Kristus, Dievo Sūnus, turintis privilegijuotą ir išskirtinį santykį su Dievu; b) tas, kuris kupinas Dievo Dvasios; c) tas, kuris veikia Dievo galia; d) tas, kuris moko su Dievo autoritetingu; e) tas, kurio ryšys su Tėvu galutinai apreiškias bei patvirtintas jo mirtimi ir prisikėlimu.

Jėzus – vienatinis Dievo Tėvo Sūnus

Jau Mato ir Luko pasakojimuose apie vaikystę aiškiai remiamasi Jėzaus dieviškąja kilme (*Mt* 1, 20; *Lk* 1, 35) ir jo išskirtiniu santykiu su Tėvu (*Mt* 2, 15; *Lk* 2, 49).

Visose trijose sinoptinėse evangelijose pasakojami pagrindiniai Jėzaus gyvenimo įvykiai, kai jis tiesiogiai bendrauja su savo Tėvu, o Tėvas savo ruožtu patvirtina Sūnaus tapatybės ir misijos dieviškąją kilmę.

Kiekvienoje sinoptinėje Evangelijoje pirma Jėzaus viešosios tarnystės eina jo krikštas bei išpūdinga teofanija. Dangūs atsiveria, ant Jėzaus nusileidžia Dvasia, o Dievo balsas paskelbia, kad Jėzus yra jo mylimasis Sūnus (*Mt* 3, 13–17; *Mk* 1, 9–11; *Lk* 3, 21–22). Po tokios pradžios evangelijose pasakojama, kad Dvasia paskatino Jėzų išeiti į dykumą (*Mt* 4, 1–11; *Mk* 1, 12–13; *Lk* 4, 1–13) susidurti su šetonu (taip primenamas Izraelio laikas dykumoje), ir tai, kad jis savo tarnystę pradėjo Galilėjoje.

Kita galinga teofanija, Jėzaus atsimainymas, nutinka tarnystės Galilėjoje pabaigoje, jam pradėdant kelionę į Jeruzalę, prisiartinus Velykų įvykiams. Kaip ir per krikštą, Dievas Tėvas pareiškia: „Šitas yra mano mylimasis Sūnus“ (*Mt* 17, 5 ir par.) ir aiškiai pabrėžia jam tenkantį autoritetą: „Klausykitės jo!“ Kai kurie šios teofanijos elementai primena įvykį prie Sinajaus: kalno viršūnė, Mozės ir Elijo buvimas, Jėzaus asmens spindėjimas, juos apgaubiantis debesis. Šitaip Jėzus ir jo misija susiejami su Dievo apreiškimu prie Sinajaus ir su Izraelio išganymo istorija.

Mato evangelijoje pateikiamas unikalus, apreiškiamasis Jėzaus titulas. Drauge su jo vardu „Jėzus“, kuris paaiškinamas ištara: „jis išgelbės savo tautą iš nuodėmių“ (*Mt* 1, 21), Matas taip pat nurodo titulą „Emanuelis“ (1, 23) ir jo reikšmę: „Dievas su mumis“ (plg. *Iz* 7, 14). Šitaip evangelistas aiškiai patvirtina Dievo buvimą Jėzuje ir pabrėžia iš to išplaukiantį jo mokymo bei visos jo tarnaujamosios veiklos autoritetinę. „Emanuelio“ titulas tam tikra prasme vėl išnyra *Mt* 18, 20, kur Jėzus kalba apie savo buvimą bendruomenėje („Kur du ar trys susirinkę mano vardu, ten ir aš esu tarp jų“), ir *Mt* 28, 20, kur pateikiamas galutinis prisikėlusio Kristaus pažadas: „Ir štai aš esu su jumis per visas dienas iki pasaulio pabaigos.“

Jėzus, kupinas Dievo Dvasios

Visose sinoptinėse evangelijose pasakojama apie Dievo Dvasios nusileidimą ant Jėzaus per krikštą (*Mt* 3, 16; *Mk* 1, 10; *Lk* 3, 22) ir pabrėžiama, kad visuose jo veiksmuose veikia Šventoji Dvasia (plg. *Mt* 12, 28; *Mk* 3, 28–30). Ypač

Lukas nekart mini Jėzų jo mokymo bei gydymo misijoje akinančią Dvasią (plg. *Lk 4, 1. 14. 18–21*). Pats evangelistas tvirtina, kad didelio susijaudinimo akimirka Jėzus „pradžiugo Šventąja Dvasia“ (*10, 21*) tardamas: „Viskas man yra mano Tėvo atiduota. Ir niekas nežino, kas yra Sūnus, tik Tėvas, nei kas yra Tėvas, tik Sūnus“ (*Lk 10, 21–22*; taip pat žr. *Mt 11, 25–27*).

Jėzus veikia Dievo galia

27. Išskirtinis Jėzaus ryšys su Dievu taip pat reiškiasi egzorcizmais ir išgydymais. Egzorcizmai Jėzaus misiją ženklija visose trijose sinoptinėse evangelijose, tačiau ypač Morkaus. Dvasios galia, esanti Jėzuje, geba išvaryti blogąsias dvasias, mėginančias sugriauti žmogų (pvz., *Mk 1, 21–28*). Jėzaus susidūrimas su šetonu per gundymus tarnystės pradžioje ir toliau tęsiasi jo gyvenime pergalingai kovojant su piktosiomis jėgomis, sukeliančioms žmonėms kančias. Demoniškos galios vaizduojamos baimingai suvokiančios Jėzaus kaip Dievo Sūnaus tapatybę (pvz., *Mk 1, 24; 3, 11; 5, 7*). „Jėga“, kylanti iš Jėzaus, yra gydomoji jėga (plg. *Mk 5, 30*). Tokių pasakojimų gausu visose trijose evangelijose. Priešininkams apkaltinus Jėzų savo galią gavus iš šetono, jis atsako glaustai, savo stebuklingus darbus sujungdamas su Šventosios Dvasios jėga ir Dievo Karalystės artumu: „Bet jei aš išvarau demonus Dievo Dvasios jėga, tai tikrai pas jus atėjo Dievo Karalystė“ (*Mt 12, 28*; plg. *Lk 11, 20*).

Dievo galios buvimas Jėzuje ypač reiškiasi epizoduose, kuriuose atsispindi jo valdžia gamtos jėgoms. Pasakojimai apie nuramintą audrą ir ėjimą vandens paviršiumi prilygsta teofanijai, kurios metu Jėzus savo dieviškąją valdžią taiko chaotiškai marių jėgai ir, eidamas vandeniui, dieviškąjį vardą ištaria kaip savąjį (*Mt 14, 27; Mk 6, 50*). Mato pasakojime mokiniai, regintys stebuklą, yra paskatinami išpažinti Jėzaus kaip Dievo Sūnaus tapatybę (*14, 33*). Jėzaus išskirtinė galia bei valdžia panašiai atskleidžiamos ir pasakojimuose apie duonos padauginimą (*Mt 14, 13–21; Mk 6, 32–44; Lk 9, 10–17*; plg. *Mt 15, 32–39; Mk 8, 1–10*). Tokie veiksmai susiejami su manos dovanojimu dykumoje (*Iš 16*) ir Elijo bei Eliziejaus pranašavimo tarnystėje (*1 Kar 17, 8–16; 2 Kar 4, 42–44*). Sykiu žodžiais ir veiksmais, taikomais duonai, bei likučių gausa užsimenama apie krikščioniškosios bendruomenės eucharistinį šventimą, kur sakramentiškai išsiskleidžia Jėzaus išganomoji galia.

Jėzus moko su Dievo autoritetingumu

Sinoptinėse evangelijose teigiama, kad Jėzus mokė su išskirtiniu autoritetingumu. Per atsimainymą balsas iš dangaus aiškiai reikalavo: „Šitas mano mylimasis Sūnus. Klausykite jo!“ (*Mk 9, 7; Mt 17, 5; Lk 9, 35*). Ka-

farnaumo sinagogoje Jėzaus pirmo mokymo ir pirmo egzorcizmo liudininkai sušunka: „Kas gi čia? Naujas mokslas su galia?! Jis netgi netyrosioms dvasioms įsakinėja, ir tos jo klauso!“ (*Mk 1, 27*). *Mt 5, 21–48* Jėzus autoritetingai priešpriešina savo mokymą svarbiausiems Įstatymo tekstams: „Esate girdėję, kad protėviams buvo pasakyta... O aš jums sakau...“ Jis taip pat pareiškia esąs „šabo Viešpats“ (*Mt 12, 8; Mk 2, 28; Lk 6, 5*). Iš Dievo gauta valdžia apima ir galią atleisti nuodėmes (*Mt 9, 6; Mk 2, 10; Lk 5, 24*).

Jėzaus mirtis ir prisikėlimas – jo nepakartojamo ryšio su Dievu apreiškimas ir patvirtinimas

28. Jėzaus nukryžiuojimas, itin žiauri ir negarbinga dalia, regis, patvirtino jo priešininkų nuomonę, kad jis – piktžodžiautojas (*Mt 26, 65; Mk 14, 63*). Jie siūlo Nukryžiuotajam nužengti nuo kryžiaus ir įrodyti savo tvirtinimą, kad jis yra Dievo Sūnus (*Mt 27, 41–43; Mk 15, 31–32*). Mirtis ant kryžiaus, regis, rodė, kad jo veikla bei pretenzija atmetos Dievo. Tačiau, pasak evangelijų, Jėzus mirdamas išreiškė savo artimiausią vienybę su Dievu Tėvu, kurio valiai nusilenkė (*Mt 26, 39. 42; Mk 14, 36; Lk 22, 42*). O Dievas Tėvas, prikeldamas Jėzų iš numirusių (*Mt 28, 6; Mk 16, 6; Lk 24, 6. 34*), parodė savo tobulą ir galutinį pritarimą Jėzaus asmeniui ir visiems jo veiksams bei pretenzijoms. Kas tiki nukryžiuoto Jėzaus prisikėlimą, tas nebegali abejoti jo nepakartojamu ryšiu su Dievu Tėvu ir visos jo tarnystės galiojimu.

b) Jėzus ir jo vaidmuo išganymo istorijoje

29. Izraelio tautos šventieji raštai laikomi Dievo santykio su ta tauta pasakojimu ir Dievo žodžiu. Sinoptinėse evangelijose Jėzaus ryšys su Dievu atskleidžiamas ir per tai, kad jo istorija traktuojama kaip tų raštų išpildymas. Jėzaus ryšys su Dievu taip pat pasireiškė jo pasirodymu laiko pabaigoje.

Raštų įvykdymas

Svarbu pabrėžti, kad Jėzus ne tik atbaigia Mozės ir pranašų mokymą, bet ir save pateikia kaip raštų įvykdymą savo asmeniu. Matas 2, 15 pastebi, kad Jėzus, dar būdamas kūdikis, pakartoja Izraelio kelią „iš Egipto“ (plg. *Oz 11, 1*). Perskaitęs ištrauką iš Izaijo knygos Nazareto sinagogoje, kupinas Šventosios Dvasios (*Lk 4, 15*), užverčia knygą ir pareiškia: „Šiandien išsipildė ką tik jūsų girdėti Rašto žodžiai“ (*4, 16–21*). Panašiai jis liepia pasakyti įkalintam Jonui, kad tai, ką mato Krikštytojo pasiuntiniai, yra Izaijo mesijinių pranašysčių išpildymas (*Mt 11, 2–6*, apeliuojant į *Iz 26, 19; 29, 18–19; 35, 5; 61, 1*). Programinėse Morkaus evangelijos pradžios eilutėse pateikiama Jėzaus tapatybės santrauka – ne tik pirmoje

eilutėje, kur kalbama apie „Jėzų Kristų, Dievo Sūnų“ (1, 1), bet ir tolesnėse, kur skelbiamas pats Viešpats, kurio atėjimas parengtas pranašų liudijimo (1, 2–3, remiantis Iš 23, 20; Mal 3, 1; Iz 40, 3). Evangelistai išvien pristato jį esant Dovydo palikuoniui, tačiau sykiu sako, jog jis išmintimi pranoksta Saliamoną (Mt 12, 42; Lk 11, 31), yra daugiau nei šventykla (Mt 12, 6), daugiau nei Jona (Mt 12, 41; Lk 11, 32). Kalno pamoksle jis autoritetu pranoksta Mozę (plg. Mt 5, 21. 27. 33. 38. 43).

Istorijos atbaigimas šlovinguoju Jėzaus sugrįžimu

Anot sinoptinių evangelijų, Jėzaus labai artimas ryšys su Dievu reiškiasi ne tik tuo, kad Jėzaus gyvenimas yra Dievo santykio su Izraeliu atbaigimas, bet ir tuo, jog visa istorija bus atbaigta šlovinguoju Jėzaus sugrįžimu. Apokaliptine kalba (Mt 24–25; Mk 13; Lk 21) jis rengia savo mokinius istorijos vargams po savo mirties bei prisikėlimo ir ragina juos likti ištikimus ir budrius ligi jo sugrįžimo. Jie gyvena tarpiniu laikotarpiu tarp ankstesnės istorijos atbaigimo, įgyvendinto Jėzaus darbu bei gyvenimu, ir galutinio atbaigimo laikų pabaigoje. Tai Jėzų tikinčių bendruomenių, Bažnyčios metas. Šiuo tarpiniu laikotarpiu krikščionims laiduojama, kad prisikėlęs Viešpats visada yra su jais (Mt 28, 20), taip pat ir Šventosios Dvasios galia (Lk 24, 49; plg. Apd 1, 8). Jie turi užduotį skelbti Jėzaus Evangeliją visoms tautoms (Mt 26, 13; Mk 13, 10; Lk 24, 47), padaryti visų tautų žmones Jėzaus mokiniais (Mt 28, 19) ir gyventi sekant Jėzumi. Visas jų gyvenimas ir visas tas metas rutuliojasi istorijos atbaigimo, tikrove tapšančio sulig šlovinguoju Jėzaus sugrįžimu, horizonte.

c) Pabaiga

30. Sinoptinėse evangelijose atskleidžiamas nepakartojamas Jėzaus ryšys su Dievu visame jo gyvenime bei visoje veikloje, parodoma nepakartojama Jėzaus reikšmė atbaigiant Dievo santykio su Izraelio tauta istoriją ir visą istoriją laikų pabaigoje. Būtent Jėzuje Dievas apreiškia pats save ir savo išganymo planą visai žmonijai, būtent per Jėzų Dievas kalba žmonėms, per jį jie atvedami pas Dievą bei su juo suvienijami ir būtent per Jėzų pasiekia išganymą. Pateikdamos Jėzų kaip Dievo Žodį, evangelijos pačios tampa Dievo žodžiu. Izraelio šventųjų raštų prigimtis yra autoritetingai kalbėti apie Dievą ir patikimai vesti pas Dievą. Tai būdinga ir evangelijoms; jos veda prie krikščioniškųjų raštų kanono, susijusio su žydų šventųjų raštų kanonu, atsiradimo.

3.3. Jono evangelija

31. Jono evangelijos prologas užbaigiamas iškilminga ištara: „Dievo niekas niekada nėra matęs, tiktai viengimis Sūnus – Dievas, Tėvo prieglobstyje esantis, mums jį

atskleidė“ (1, 18). Tokia Jėzaus prigimtis (viengimis Sūnus, Dievas, artima vienybė su Tėvu) ir jo nepakartojamas gebėjimas pažinti bei apreikšti Dievą paliudytas ne tik evangelijos pradžioje, bet ir kaip pamatinis teiginys patvirtinamas visame Jono kūrinyje. Kaip ir kitose evangelijose, ketvirtojoje irgi pabrėžiamas raštų įvykdymas Jėzaus darbais, ir taip patvirtinama, jog jie priklauso Dievo išganomajam planui. Tačiau Jono evangelija išsiskiria tuo, kad joje nurodomi kai kurie ypatingi evangelisto santykio su Jėzumi bruožai, būtent: a) viengimio Sūnaus šlovės regėjimas; b) aiškus paliudijimas to, kas regėta savo akimis; c) tiesos Dvasios pamokymas liudytojams. Šie saviti bruožai, evangelistą artimiau sujungiantys su Jėzaus asmeniu, rodo jo Evangelijos kilmę iš paties Dievo. Šiuos ypatingus bruožus aptarsime išsamiau.

a) Viengimio Sūnaus šlovės regėjimas

Prologe sakoma: „Tas Žodis tapo kūnu ir gyveno tarp mūsų; mes regėjome jo šlovę – šlovę Tėvo viengimio Sūnaus, pilno malonės ir tiesos“ (1, 14). Po ištaros apie Žodžio įsikūnijimą bei įžengimą į žmogystę kaip galutinę sandoros Dievo buveinę tekste staiga prabylama apie gilų asmeninį susitikimą su įsikūnijusiu Žodžiu. Jono tekstuose „regėti“ reiškia ne momentinį, paviršutinišką, bet intensyvų ir tvarų matymą, susijusį su apmąstymu ir didėjančiu supratimu bei tikėjimo laikymusi. Jn 11, 45 tiesioginiu regėjimo objektu nurodoma tai, „ką Jėzus padarė“, tai yra Lozorius prikėlimas, ir kaip padarins įvardijamas tikėjimas į Jėzų. Jn 1, 14b iššyk nurodomas regėjimo vaisius, būtent tikėjimu grįstas suvokimas, „Tėvo viengimio Sūnaus“ pažinimas (plg. 1 Jn 1, 1; 4, 14). Vadinasi, tiesioginis regėjimo objektas yra Jėzus, jo asmuo ir veikla, nes, būdamas savo žemiškojoje buveinėje, Dievo Žodis tapo regimas žmonėms.

Autorius ir save įtraukia į tą grupę („mes“) dėmesingų liudytojų, kurie, regėdami Jėzaus darbus, įtikėjo jį kaip Dievo Tėvo viengimį Sūnų. Evangelisto liudijimas, ką jis regėjo savo akimis, ir jo tikėjimas į Dievo Sūnų Jėzų yra jo rašto pagrindas; netiesiogiai iš to išplaukia, kad tas raštas kyla iš Jėzaus ir, vadinasi, iš Dievo. Pakartosime: Jonas yra tikinčių liudytojų grupės narys. Pirma ketvirtosios Evangelijos išvada (20, 30–31) leidžia šią grupę identifikuoti. Evangelistas aiškiai kalba apie savo darbą („šią knygą“) bei joje užrašytus „ženklus“ ir sako, kad Jėzus juos padarė „savo mokinių akivaizdoje“. Jie yra tiesioginių liudytojų grupė, kuriai priklauso ir ketvirtosios Evangelijos autorius.

b) Aiškus liudijimas to, kas regėta savo akimis

32. Du kartus evangelistas aiškiai pabrėžia, jog savo akimis matęs tai, apie ką rašo. Evangelijos pabaigoje

skaitome: „Tai ir yra mokinys, kuris liudija apie tuos dalykus ir juos aprašė, ir mes žinome, kad jo liudijimas tikras“ (21, 24). Grupė („mes“) įvardija mokinį – tapatinamą su minimu pasakojimo veikėju – kaip patikimą liudytoją ir visos knygos autorių. Galvoje turimas Jėzaus mylimasis mokinys (21, 20), kuris ir kitais atvejais (13, 23; 19, 26; 20, 2; 21, 7) dėl ypatingo artumo Jėzui matė jo darbus. Šitai patvirtinama šios Evangelijos kilmė iš Jėzaus ir Dievo. Tie, kurie pareiškia: „mes žinome“, išreiškia suvokimą, jog yra kompetentingi tai įvertinti. Taip tikinti bendruomenė pripažįsta, priima ir rekomenduoja šį raštą.

Kitame tekste liudijimas to, kas regėta savo akimis, išsakomas kalbant apie vandens ir kraujo ištekėjimą Jėzui mirus: „Regėjusysis tai paliudijo, ir jo liudijimas teisingas; jis žino sakąs tiesą, kad ir jūs tikėtumėte“ (19, 35). Esmingai svarbios čia regėjimo, liudijimo, tiesos, tikėjimo sąvokos. Regėjusysis liudytojas tvirtina, kad liudijimas, kuriuo jis kreipiasi į bendruomenę („jūs“), yra teisingas, ragindamas tapti jo tikėjimo dalininkais (plg. 20, 31; 1 Jn 1, 1–3). Tikėjimas apima net tik patį įvykį, bet ir to reikšmę, kuri nusakoma dviem Senojo Testamento citatomis (plg. 19, 36–37). Iš konteksto yra aišku, kad regėjusysis liudytojas yra mylimasis mokinys, kuris stovėjo Jėzaus kryžiaus papėdėje ir į kurį kreipėsi Jėzus (19, 25–27). Tad Jn 19, 35 konkrečiu Jėzaus mirties atveju pabrėžiama tai, kas Jn 21 24 išreiškia visos ketvirtosios Evangelijos pasakojimo atžvilgiu: tai užrašyta autoriaus, kuris, tiesioginiu patyrimu ir tikėjimu artimai susivienijęs su Jėzumi bei Dievu, perteikia savo liudijimą tikinčiųjų bendruomenei, kad ji turėtų tą patį tikėjimą.

c) Tiesos Dvasios pamokymas liudytojams

33. Mokinio liudijimą įgalina Šventosios Dvasios dovana. Savo atsisveikinimo kalboje (Jn 14–16) Jėzus pasakė mokiniams: „Kai ateis Globėjas, kurį jums atsiųsiu nuo Tėvo, – Tiesos Dvasia, kuri eina iš Tėvo, – jis toliau liudys apie mane. Ir jūs liudysite, nes nuo pradžios su manimi esate buvę“ (15, 26–27). Mokiniai yra liudytojai, „nuo pradžios“ savo akimis regėję visą Jėzaus veiklą. Tačiau tikėjimo liudijimas, skatinantis įtikėti Jėzų kaip Kristų ir Dievo Sūnų (plg. 20, 31), suteikiamas galia Dvasios, kuri, kildama iš Tėvo ir atsiųsta Jėzaus, gyviausiai suvienija mokinius su Dievu. Pasaulis neįstengia priimti Dvasios (14, 17), tačiau mokiniai ją gauna savo užduočiai pasaulyje vykdyti (17, 18). Jėzus patikslina, kaip ji liudys Dvasia: „išmokys jus visko ir viską primins, ką esu jums pasakęs“ (14, 26) ir: „ves į tiesos pilnatvę“ (16, 13). Dvasios veikimas visas susijęs su Jėzaus veikla ir turi įgalinti vis giliau suprasti tiesą, tai yra Jėzaus atneštą Dievo Tėvo apreiškimą (plg. 1, 17–18). Kiekvieno mokinio liudijimas apie Jėzų veiksmingas tampa tik veikiant Šventajai Dva-

siai. Tas pat galioja ketvirtajai Evangelijai, pristatančiai save kaip Jėzaus mylimojo mokinio užrašytą liudijimą.

3.4. Apaštalų darbai

34. Lukui priskiriama ne tik Evangelija, bet ir Apaštalų darbų knyga (plg. Lk 1, 1–4; Apd 1, 1). Lukas kaip savo Evangelijos šaltinį aiškiai įvardija tuos, kurie „nuo pradžios savo akimis“ matė ir buvo žodžio tarnai (Lk 1, 2), šitai pat užsimindamas, kad jo Evangelija kyla iš Jėzaus, Dievo Tėvo galutinio ir didžiausio apreiškėjo. O Apaštalų darbų knygos ištakų ir jos kilmės iš Dievo taip aiškiai nepateikia. Tačiau pažymėtina, kad apaštalų sąrašo vardai, nurodyti Apd 1, 13 ir Lk 6, 14–16 (išskyrus Judo), sutampa ir kad Apaštalų darbuose išryškinama jų kaip savo akimis regėjusių liudytojų kokybė (Apd 1, 21–22; 10, 40–41) bei užduotis būti Dievo žodžio tarnais (Apd 6, 2; plg. 2, 42). Tad Lukas Apaštalų darbuose aprašo veiklą tų, apie kuriuos kalbama Lk 1, 2 ir, vadinasi, kurie yra jo abiejų knygų šaltinis.

Galima daryti prielaidą, jog Lukas susižinojo apie jų veiklą (Apaštalų darbų tema) lygiai taip rūpestingai, kaip ir per juos ištyrė Jėzaus veiklą.

Pagrindinis argumentas laikyti Apaštalų darbus kilus iš Dievo yra tų regėjusių liudytojų bei Dievo žodžio tarnų tiesioginis asmeninis ryšys su Jėzumi. Jų ryšys su Jėzumi taip pat ypač reiškiasi jų kalbomis bei veiksmais, Šventosios Dvasios veikimu ir šventųjų raštų aiškiniimu. Konkrečiai aptarsime įvairius elementus, liudijančius Apaštalų darbų knygos kilmę iš Dievo.

a) Apaštalų tiesioginis asmeninis ryšys su Jėzumi

Apaštalų darbų knygoje pasakojama, kaip apaštalai, pirmiausia Petras ir Paulius, skelbė Evangeliją. Pradžioje Lukas pateikia sąrašą su Petro ir kitų dešimties apaštalų vardais (Apd 1, 13). Šis Vienuolika yra bendruomenės, kuriai pasirodo prisikėlęs Viešpats (plg. Lk 24, 9. 33), branduolys ir yra pagrindinis tiltas tarp Luko evangelijos ir Apaštalų darbų knygos (plg. Apd 1, 13. 26).

Vienodais vardų sąrašais Lk 6, 14–16 ir Apd 1, 13 norima pabrėžti kiekvieno iš apaštalų ilgą ir intensyvų asmeninį ryšį su Jėzumi. Tokia privilegija jiems teko Jėzaus veikimo laikotarpiu, ir tai padaro juos pagrindiniais Apaštalų darbų veikėjais. Tie apaštalai (Apd 1, 2) taip pat yra Jėzaus pašnekovai bei stalo draugai iki jo paėmimo į dangų (Apd 1, 3–4). Jiems jis pažadėjo „Šventosios Dvasios galybę“ ir paskyrė juos savo liudytojais „lig pat žemės pakraščiu“ (Apd 1, 8). Visi šie duomenys remia prielaidą, kad Apaštalų darbų pasakojimas kyla iš Jėzaus ir Dievo.

Paulius, Apaštalo darbų knygos antrosios dalies pagrindinis veikėjas, irgi paženklintas tiesioginio asmeninio ryšio su Jėzumi. Jo susitikimas su prisikėlusiu Viešpačiu perteikiamas bei iškeliamas aiškiai tris kartus (*Apd* 9, 1–22; 22, 3–16; 26, 12–18). Pats Paulius aiškiai patvirtina, kad jo Evangelija iš Dievo: „Aš neperėmiau jos iš žmogaus ir nebuvau jos išmokytas, bet gavau Jėzaus Kristaus apreiškimu“ (*Gal* 1, 12). Knygos tekstai, kur vartojamas įvardis „mes“ (*Apd* 16, 10–18; 20, 5–15; 21, 1–18; 27, 1–28, 16), irgi liudija knygos autoriaus ryšį su Pauliumi ir per Paulių su Jėzumi.

b) Apaštalo kalbos ir veiksmai

35. Apaštalo veikla, apie kurią pasakojama Apaštalo darbų knygoje, rodo jų daugialypius ryšius su Jėzumi.

Petro (*Apd* 1, 15–22; 2, 14–36; 3, 12–26; 10, 34–43) ir Pauliaus (pvz., *Apd* 13, 16–41) kalbos yra reikšmingos Jėzaus gyvenimo bei tarnystės santraukos. Jose pateikiami pagrindiniai duomenys: jo priklausymas Dovydo palikuonims (13, 22–23), sąsaja su Nazaretu (2, 22; 4, 10), tarnystės pradžia Galilėjoje (10, 37–39). Ypač pabrėžiama jo kančia ir mirtis, į kurią įpainioti žydai (2, 23; 3, 13; 4, 10–11) ir pagonys (2, 23; 4, 26–27), Pilotas (3, 13; 4, 27; 13, 38) ir Erodas (4, 27), akcentuojamas nukankinimas ant kryžiaus (5, 30; 10, 39; 13, 29), palaidojimas (13, 29) ir prikėlimas Dievo galia (2, 24, 32; ir t. t.).

Kalbant apie Jėzaus prisikėlimą, pabrėžiamas Tėvo veikimas priešingai žmonių darbams: jį „jūs nedorėlių rankomis nužudėte, prikaldami prie kryžiaus. Dievas jį prikėlė, išvaduodamas iš mirties kankynės“ (2, 23–24; plg. 3, 15; ir t. t.). Dievas išaukštino Jėzų savo dešine (2, 33; 5, 31) ir jį pašlovino (3, 13). Taip pabrėžiamas itin artimas Jėzaus ryšys su Dievu ir sykiu to, kas pasakojama, kilmė iš Dievo. Apaštalo darbų knygoje taip pat galima aptikti Luko evangelijos kristologinius titulus: Kristų (2, 31; 3, 18), Viešpatį (2, 36; 11, 20), Dievo Sūnų (9, 20; 13, 33), išgelbėtoją (5, 31; 13, 23). Tokių titulu, kuriais išreiškiama Dievo Jėzui suteiktas ypatumas bei paskirta užduotis, šaltinis iš esmės yra Dievas (plg. 2, 36; 5, 31; 13, 33).

Su Jėzumi apaštalus sieja ir stebuklingi darbai. Jėzaus stebuklai buvo Dievo Karalystės ženklai (*Lk* 4, 18; 11, 20; plg. *Apd* 2, 22; 10, 38). Jis tą užduotį patikėjo Dvylikai (*Lk* 9, 1). Apaštalo darbų knygoje bendrai paminima, kad apaštalai darė daug „stebuklų ir ženklų“ (2, 43; 5, 12; 14, 3). Įvardijami tokie pavieniai stebuklai kaip išgydymai (3, 1–10; 5, 14–16; 14, 8–10), egzorcizmai (5, 16; 8, 7; 19, 12), prikėlimai iš numirusių (9, 36–42; 20, 9–10). Apaštalai tuos veiksmus atlieka Jėzaus vardu, jo galia ir autoritetu (3, 1–10; 9, 32–35).

Apaštalo veikla visiškai nulemta Jėzaus, kyla iš jo ir veda pas jį bei Dievą Tėvą. Apaštalo darbuose pabrėžiamas dieviškojo plano, įgyvendinto Jėzuje Kristuje ir tęsiamo Bažnyčioje, tęstinumas. Ypač stebuklus Lukas laiko apaštalo misijos dieviškuoju patvirtinimu, kaip jau būta Mozės (7, 35–36) ir paties Jėzaus (2, 22) atvejais.

c) Šventosios Dvasios veikimas

36. Apaštalo ryšys su Jėzumi tikrove virsta ir per Šventąją Dvasią, kurią jiems pažadėjo bei atsiuntė Jėzus ir kurioje jie atlieka savo darbą.

Prisikėlęs Viešpats skelbia jiems „Dievo pažadą“ (*Apd* 1, 4; plg. *Lk* 24, 49), krikštą „Šventąją Dvasią“ (*Apd* 1, 5), „Šventosios Dvasios“ galybę (*Apd* 1, 8). Sekminių dieną Šventoji Dvasia nužengė ant jų, ir „visi pasidarė pilni Šventosios Dvasios“ (*Apd* 2, 4), Dvasios, pažadėtos Tėvo ir išlietos Dievo dešinės išaukštinto Jėzaus (*Apd* 2, 33). Šioje Dvasioje „Petras su Vienuolika“ (*Apd* 2, 14) pirmą kartą galingai viešai paliudija apie Jėzaus darbus ir prisikėlimą (*Apd* 2, 14–41).

Apibendrinant Jeruzalės Bažnyčios gyvenimą, apaštalo veikla nusakoma taip: „Apaštalai su didžia galybe liudijo apie Viešpaties Jėzaus prisikėlimą“ (4, 33; plg. 1, 22; ir t. t.); jie taip liudijo veikiami Dvasios (4, 8, 31; ir t. t.). Lygiai taip vaizduojama Pauliaus, skelbiančio Jėzaus prisikėlimą (13, 30, 37) ir pilno Šventosios Dvasios (plg. 9, 17; 13, 2, 4, 9), tarnystė.

d) Senojo Testamento įvykdymas

37. Luko evangelijoje pasakojama, kaip prisikėlęs Viešpats aiškino savo mokiniams šventuosius raštus įgalindamas juos suprasti, kad jo kančia, mirtimi ir prisikėlimu įgyvendintas Dievo išganomasis planas, iš anksto paskelbtas Mozės, pranašų ir psalmėse (*Lk* 24, 27, 44). Apaštalo darbų knygoje yra 37 citatos iš Senojo Testamento, didžia dalimi Petro, Stepono ir Pauliaus kalbose, skirtose žydų auditorijai. Remdamiesi įkvėptaisiais tekstais ir parodydami, kad jie įvykdyti Jėzuje, krikščioniškieji pamokslininkų žodžiai įgyja analogišką vertę.

Su raštais susiejami ir kristologiniai įvykiai, sudarantys pamokslo turinį, ir skelbimą lydintys faktai. Sekminių kalboje Petras Dvasios atėjimo sukeltus nepaprastus įvykius (*Apd* 2, 4–13, 15) aiškina Joelio pranašystės 3, 1–5 šviesoje. Knygos pabaigoje pasakojama, jog Paulius tai, kad Romos žydai atmetė jo skelbimą (*Apd* 28, 23–25), aiškina remdamasis Izajio pranašyste (6, 9–10). Tai, kas nutinka apaštalo misijos pradžioje ir pabaigoje, susiejama su pranašišku Dievo žodžiu. Toks įterpimas

perša mintį, jog visa, kas toje knygoje vyksta ir pasakojama, atitinka Dievo išganomąjį planą.

Dėl apaštalu skelbimo turinio, tai čia apsiribosime ke-
liais pavyzdžiais. Petras patvirtina skelbimą apie Jėzaus
prisikėlimą (2, 24) Dovydui priskiriamos (2, 29–32) psal-
mės 16, 8–11 citata. Jėzaus išaukštinimą Dievo dešine (2,
33) pagrindžia irgi Dovydui priskiriamu tekstu *Ps* 110,
1. Imant plačiau, remiamasi visais pranašais, kurių lū-
pomis Dievas iš anksto paskelbė Jėzaus likimą (plg. 3,
18. 24; 24, 14; 26, 22; 28, 23). Paulius Jėzaus prisikėlimą
pristato kaip pažado protėviams įvykdymą ir cituoja *Ps*
2, 7 (*Apd* 13, 32–33).

Apaštalu darbų knygoje ypač liudijama, kaip anksty-
voji Bažnyčia kaip savo paveldą perėmė ne tik žydų
raštus, bet ir įkvėpimo žodyną bei teologiją – tai rodo
Senajo Testamento tekstų citavimo būdas. Tad knygos
ir pradžioje (*Apd* 1, 16), ir pabaigoje (*Apd* 28, 15) pareiš-
kiama, kad Šventoji Dvasia kalbėjo per Biblijos autorius
ir tekstus. Pradžioje raštai – paskelbus, kad jie įvykdyti
Jėzaus, – apibūdinami kaip tai, ką „Šventoji Dvasia prana-
šingai ištarė“ (1, 16; taip pat žr. 4, 25), o pabaigoje Pau-
lius, cituodamas *Iz* 6, 9–10 tekstą, kuriuo užbaigiamas
Luko dviejų tomų kūrinys, pavartoja panašius žodžius:
„Teisingai Šventoji Dvasia yra jūsų protėviams pasakiusi
per pranašą Izaiją“ (28, 25). Toks būdas remtis Šventąja
Dvasia, kalbančia bibliniais žodžiais per žmogiškuosius
autorius, yra krikščionių perimtas modelis ne tik įkvėp-
tiesiems žydų raštams nusakyti, bet ir apaštalu skelbimui
apibūdinti. Apaštalu darbuose krikščioniškųjų misionie-
rių, pirmiausia Petro (4, 8) ir Pauliaus (13, 9), skelbimas
pateikiamas analogiškai Senajo Testamento pranašiškam
kalbėjimui bei Jėzaus tarnystei: tai – žodžiai (labiau saky-
tiniai nei rašytiniai), kylantys iš Dvasios pilnatvės.

e) Pabaiga

38. Apaštalu darbų knygoje nusakoma „regėjusiųjų liu-
dytojų ir Dievo žodžio tarnų“, turėjusių daugialypius
ryšius su Jėzumi, veikla. Jie pirmiausia yra Jėzaus prisi-
kėlimo liudytojai; Jėzaus prisikėlimą jie liudija remda-
miesi susitikimais su prisikėlusiu Viešpačiu ir Švento-
sios Dvasios galybe. Jėzaus istoriją, remdamiesi Senuoju
Testamentu, pateikia kaip Dievo išganomojo plano
įvykdymą ir toje pačioje šviesoje regi savo pačių veiklą.
Visa, kas pasakojama, kyla iš Jėzaus ir Dievo. Dėl šios
aiškios Apaštalu darbų turinio savybės jos tekstas irgi
kyla iš Jėzaus ir Dievo.

3.5. Apaštalo Pauliaus laiškai

39. Paulius liudija Izraelio raštų, savo Evangelijos, savo
apaštališkosios tarnystės ir savo laiškų dieviškąją kilmę.

a) Paulius liudija raštų dieviškąją kilmę

Paulius nedviprasmiškai pripažįsta raštų autoritetą, liu-
dija jų dieviškąją kilmę ir laiko juos Evangelijos prana-
šystėmis. Šventaisiais raštais (plg. *Rom* 1, 2) Paulius va-
dina knygas, graikų kalba gautas iš žydų tradicijos. Jis
niekada neklausia, ar jos teisingos arba ar įkvėptos. Bū-
damas tikintis žydas, jis jas priima kaip Dievo valios bei
išganomojo plano žmonijai liudijimus. Išvien su savo
bendratikiais jis tiki jų tiesa, šventumu ir vieningumu.
Per jas Dievas mums pasako apie save, mus užkalbina
ir mums apreiškia savo valią (*Rom* 4, 23–25; 15, 4; 1 *Kor*
9, 10; 10, 4. 11).

Iškart pridurtina, kad Paulius raštus skaito ir priima
kaip Kristaus ir mūsų laikų pranašystes (*Rom* 16, 25–
26), kitaip tariant, kaip išganymo, siūlomo Kristuje ir
per Kristų, pranašystes, vadinasi, kaip Evangelijos prana-
šystes (*Rom* 1, 2): jie orientuoti į Kristų ir skaitytini
kaip tokie (2 *Kor* 3).

Kaip Dievo žodis ir liudijimas Evangelijos naudai raš-
tai patvirtina Dievo išganomojo plano, kuris nuo pra-
džių visada buvo toks pat (*Rom* 9, 6–29), vieningumą
bei tvarumą.

b) Paulius liudija savo Evangelijos dieviškąją kilmę

40. Pirmame Laiško galatams skyriuje Paulius prisipažįs-
ta, jog, uoliai gindamas Įstatymą, persekiojo Bažnyčią, ir
išpažįsta, kad Dievas, kupinas begalinio gerumo, apreiškė
jam savo Sūnų (*Gal* 1, 16; plg. *Ef* 3, 1–6). Tokio apreiš-
kimo galia Jėzus Kristus, Pauliaus anksčiau laikytas pikt-
žodžiautoju, netikru mesiju, jam tampa Prisikėlusiuoju,
šlovinguoju Mesiju, mirties nugalėtoju, Dievo Sūnumi.
To paties laiško 1, 12 jis pareiškia, kad jo skelbiama Evan-
gelija jam buvo apreikšta ir kad Evangelija laikyti pagrindi-
niai Jėzaus gyvenimo kelionės bei misijos dėmenys,
bent jo išganingoji mirtis ir išganingasis prisikėlimas.

Gal 1–2 Paulius skelbia, kad jo Evangelija neapima api-
pjaustymo. Kitaip tariant, pareiškia, jog remiantis tuo,
kas jam apreikšta, eschatologiniams pažadams pavel-
dėti nebūtina savęs apipjaustyti ir paklusti Mozės įsta-
tymui. Anot Pauliaus, verstis ne žydų kilmės krikščionis
apsipjaustyti yra periferinis ir neesminis, su Evangelijos
šerdimi nesusijęs dalykas. Jis ryžtingai pareiškia, jog
tas, kuris apsipjausto, kad paklustų Mozės įstatymui ir
per jį pasiektų teisumą, paverčia savo atžvilgiu Kristaus
mirtį ant kryžiaus bergždžia: „Štai aš, Paulius, sakau
jums: jeigu leisitės apipjaustomi, Kristus jums nebebus
naudingas“ (*Gal* 5, 2; plg. 5, 4; 2, 21). Rizikuojama pačia
Evangelija, ta Evangelija, kuri jam buvo apreikšta ir, va-
dinasi, negali būti keičiama.

Kaip Paulius *Gal 1–2* parodo, kad jo Evangelija, neapimanti apipjaustymo, yra dieviškosios kilmės? Iš pradžių jis sako, kad tokia Evangelija negalėjo ateiti iš jo paties. Nes būdamas fariziejus jis jai įnirtingai priešinosi, o tai, jog dabar skelbia priešinga nei galvojo anksčiau, nėra intelektualinio nestabilumo vaisius: visi jo bendratikiai gerai žinoję, kokie tvirti jo įsitikinimai (*Gal 1, 13–14*). Paskui Paulius parodo, kad jo Evangelija negalėjo kilti iš kitų apaštalų – ne tik todėl, kad jis juos aplankė praėjus nemažai laiko nuo susitikimo su Kristumi, bet ir todėl, kad išdrįso paprieštarauti Petruvi, žymiausiam iš apaštalų, kai šis išdėstė požiūrį, pagal kurį apipjaustymas laikytinas krikščionių atrankos kriterijumi (*Gal 2, 11–14*). Galop, kadangi jo Evangelija jam buvo apreiškta, jis privalėjęs paklusti tam, ką Dievas leido jam pažinti. Štai kodėl Laiško galatams pradžioje jis gali pasakyti: „Bet nors ir mes patys ar angelas iš dangaus imtų jums skelbti kitokią evangeliją, negu esame jums paskelbę, – tebūnie prakeiktas!“ (*Gal 1, 8; plg. 1, 9*).

Kodėl Paulius taip norėjo pabrėžti savo Evangelijos apreiškumą? Tokią dieviškąją kilmę ištis ginčijo žydžiuojantys misionieriai, nes apipjaustymo reikalavo Mozės įstatymo apodiktinė dieviškoji ištara (*Pr 17, 10–14*). *Pr 17, 10–14* tvirtinama: norint pasiekti išganymą, būtina priklausyti Abraomo šeimai ir todėl būti apipjaustyti. Abiejuose savo laiškuose – Laiške galatams ir Laiške romiečiams – Paulius turi įrodiuoti, kad jo Evangelija neprieštarauja raštams ir *Pr 17, 10–14*, tekstui, nenumatančiam išimties. Paulius negali pareikšti, kad ta ištara nebegalioja, nes visų žydu yra pripažįstama kaip saistanti. Negalėdamas jos nureikšminti, Paulius priverstas aiškinti kitaip, pasitelkdamas kitus raštų tekstus (*Pr 15, 6* ir *Ps 32, 1–2* Laiško romiečiams tekste 4, 3, 6), kuriais remiantis kaip norma aiškintina *Pr 17, 10–14*.

c) Apaštalo Pauliaus tarnystė ir jos dieviškoji kilmė

41. Paulius taip pat atkakliai gynė savo apaštalavimo dieviškąją kilmę, nes kai kurie iš apaštalų jį juodino ir menkino jo Evangelijos vertę. Net ir sutikęs Priskėlusį jį, netapo nariu grupės tų, kurie gyveno drauge su Jėzumi, girdėjo jo mokymą, regėjo jo stebuklus bei kančią. Štai kodėl jis pabrėžia, kad Viešpatys jį pasiuntė ir pašaukė būti tautų apaštalu (*Rom 1, 5; 1 Kor 1, 1; 2 Kor 1, 1; Gal 1, 1*). Todėl ilgoje kalboje apie save patį *2 Kor 10–13* jis mini iš Viešpaties gautus apreiškimus (*2 Kor 12, 1–4*). Tai ne retorinis perlenkimas ar pamaldus melas, turintis padidinti jo kaip apaštalo prestižą, bet tiesiog tiesos liudijimas. Kalbėdamas apie save *2 Kor 10–13* Paulius daug mažiau pabrėžia gautus apreiškimus, bet labiau aikštėn kelia apaštalavimo Bažnyčiose vargus, nes per jo trapumą visiškai pasireiškia Dievo galia. Kitaip tariant, kalbėdamas apie iš Dievo gautus apreiškimus,

Paulius siekia ne Bažnyčių žavėjimosi juo, bet nori parodyti, kad autentiško apaštalo požymiai veikia ir vargai ir kančios. Todėl jo liudijimas vertas tikėjimo.

Gal 2, 7–9 Paulius pabrėžia, jog apsilankymo Jeruzalėje metu Jokūbas, Petras ir Jonas, turintys didelį autoritetą ir įtakingiausi apaštalai, pripažino, kad Dievas paskyrė jį tautų apaštalu. Tad Paulius nėra vienintelis, liudijantis savo pašaukimo dieviškąją kilmę, nes ji jau buvo pripažinta tuometinių Bažnyčios autoritetų.

d) Paulius liudija dieviškąją kilmę savo laiškuose

42. Paulius ne tik skelbia savo apaštalavimo ir savo Evangelijos dieviškąją kilmę. Tai, kad jo Evangelija apreiškta, savaime negarantuoja, jog ji perteikiama teisingai ir patikimai. Todėl savo laiškų pradžioje jis primena savo pašaukimą ir užduotį apaštalauti; pavyzdžiui, *Rom 1, 1* jis taip save apibūdina: „Paulius, Jėzaus Kristaus tarnas, pašauktasis apaštalas, išskirtas [skelbti] Gerąjį Dievo Naujieną.“ Tvirtina, kad jo laiškuose ištikimai perduodama jo Evangelija, ir pageidauja, kad jie būtų skaitomi visose Bažnyčiose (plg. *Kol 4, 16*).

Galiausiai įvairių Bažnyčių tikintieji kaip Viešpaties įsakymą turėtų priimti ir tiesiogiai su Evangelija nesusijusius drausminius potvarkius (*1 Kor 7, 17b; 14, 37*). Tiesa, Paulius viskam, ką sako, nepriskiria to paties autoritetingumo, kaip rodo jo kazuistinis įrodiėjimas *1 Kor 7*, tačiau atspindėdami bei pateisindami jo Evangeliją Pauliaus samprotavimai (plg. *Rom 1–11* ir *Gal 1–4*) tam tikru būdu siūlosi kaip naujas ir autoritetingas pačios Evangelijos aiškinimas.

3.6. Laiškas žydams

43. Laiško žydams autorius skirtingai nuo Pauliaus, tvirtinusio, kad savo Evangeliją gavo tiesiai iš Kristaus (*Gal 1, 1. 12. 16*), nekelia jokios pretenzijos į apaštališkąją autoritetą.

Tačiau esama dviejų šiuo atžvilgiu nepaprastai svarbių tekstų – *1, 1–2*, kur autorius sutraukia Dievo apreiškimo žmonėms istoriją bei parodo artimą dieviškojo apreiškimo dviejuose Testamentuose sąsają, ir *2, 1–4*, kur jis prisistato kaip priklausantis antrajai krikščionių kartai, kaip tas, kuris Dievo žodį, išganymo žinią gavo ne tiesiai iš Viešpaties Jėzaus, bet per Kristaus liudytojus, mokinius, girdėjusius jį patį.

a) Dievo apreiškimo istorija

Laiško pradžioje autorius konstatuoja: „Daugel kartų ir įvairiais būdais praeityje Dievas yra kalbėjęs mūsų

protėviam per pranašus, o dabar dienų pabaigoje jis prabilo į mus per Sūnų“ (*Žyd 1, 1–2*). Šia įstabia įžangine ištara autorius nusako visą Dievo žmogui skirtą žodžio istoriją. Apreiškimo ir įkvėpimo temai šis tekstas nepakartojamai svarbus ir vertas rūpestingo paaiškinimo.

Iškilmingai pareiškiamas pagrindinis dalykas: Dievas stengiasi užmegzti su žmonėmis asmeninį ryšį. Jis pats rodo iniciatyvą susitikti: *Dievas yra kalbėjęs*. Pavartotu veiksmažodžiu nenurodomas nei tiesioginis objektas, nei to kalbėjimo turinys. Tačiau įvardijami santykiu susieti asmenys: Dievas, protėviai, pranašai, Sūnus. Dievo žodis pateikiamas ne kaip tiesos apreiškimas, bet kaip priemonė įsteigti santykį tarp asmenų.

Dievo žodžio istorijoje skiriami du pagrindiniai etapai. To paties žodžio „kalbėti“ pakartojimu išreiškiamas aki-vaizdas tęstinumas, o abiejų ištartų paralelizmu išryškkinamas abiejų įsikišimų panašumas. Tačiau perskyra rodo epochos, būdo, adresatų ir tarpininkų skirtingumą.

Kalbant apie epochą, tai pirmam, tiesiog chronologiniam duomeniui („praesityje“) priešpriešinamas kitas, sudėtingesnis. Autorius pasitelkia biblinę ištara „dienų pabaigoje“, miglotai žyminčią ateities metą (plg. *Pr 49, 1*), tačiau vėliau sukonkretėjusią ir imtą taikyti galutiniam dieviškajam įsikišimui, „dienų baigmei“ (*Ez 38, 16; Dan 2, 28; 10, 14*) įvardyti. Autorius perima formulę, bet priduria naują aplinkybę – „dabar“ (tuo laiku, kuriuo gyvename). Iš pirmo žvilgsnio menkas patikslinimas, tačiau iš tikrųjų radikalai keičiantis perspektyvą. Senajame Testamente lemiamas Dievo įsikišimas visada nukeliamas į miglotą ateitį. Čia autorius teigia, kad paskutinė epocha jau yra dabar, nes nauja epocha pradėta Kristaus mirtimi ir prisikėlimu (*Apd 2, 17; 1 Kor 10, 11; 1 Pt 1, 20*). Bet net „dabar“ yra paskutinės epochos dalis, paskutinė diena dar neatėjo (plg. *Jn 6, 39; 12, 48*); ji dar tik artinasi (*10, 25*). Tačiau jau nuo dabar krikščionys yra galutinių gėrybių, pažadėtų paskutiniesiems laikams, dalininkai (*6, 4–5; 12, 22–24, 28*). Dievo santykis su žmonėmis tapo kitokio lygmens: nuo pažadų pereita prie įgyvendinimo, nuo pirmavaizdžio prie įvykdymo. Skirtumas yra kokybinis.

Būdas, kuriuo pateikiamas Dievo žodis, abiejuose išganyto istorijos etapuose nėra toks pats. Praesityje jam buvo būdingas daugialypumas: „daugel kartų“ (arba paraidžiui: „daugelyje dalių“, „fragmentiškai“) ir „įvairiais būdais“. Tas daugialypumas yra turtas. Dievas nenuilstamai (plg. *Jer 7, 13*) suranda būdų, kaip mus pasiekti: nustatydamas tvarką, žadėdamas, bausdamas maištaujančius, guosdamas kenčiančius, naudodamasis visomis galimomis raiškos formomis, kaip antai gąsdin-

nančiomis tofanijomis, paguodžiančiais regėjimais, trumpomis pranašystėmis ar dideliais istoriniais aprašymais, pranašų pamokslais, giesmėmis ir liturginėmis apeigomis, įstatymais, pasakojimais. Tačiau daugialypumas yra ir netobulumas (plg. *7, 23; 10, 1–2, 11–14*). Dievas save išreiškia tik iš dalies. Kaip geras pedagogas pradeda nuo lengvai prieinamų paprasčiausių dalykų. Kalba apie paveldą ir žemę, žada išlaisvinti ir išlaisvina savo tautą, duoda jai laikinas institucijas – karališkąją dinastiją, paveldimąją kunigystę. Tačiau visa tai tėra provaizdis. Paskutiniame etape Dievo žodis dovanojamas visiškai, galutinai ir tobulai. Po ankstesnes epochas išbarstyti turtai sujungiami ir vainikuojami Kristaus slėpinio vienybe.

Laikotarpių seką atitinka kintanti Dievo žodžio auditorija. Praesityje Dievo žodis adresuotas „protėviam“ plačiąja šio žodžio prasme, t. y. visoms kartoms, priėmusioms pranašų žinią (plg. *3, 9*). Galutinis žodis skirtas „mums“. Įvardis „mes“ apima autorius ir jo rašto adresatus, bet taip pat girdėjusius liudytojus (plg. *2, 3*) bei jų amžininkus.

Kalbėdamas apie tarpininkus, autorius pavartoja keistą, retą pasakymą: Dievas yra kalbėjęs „pranašuose“, „Sūnuje“; paprastai sakoma „per“ ką nors (*Mt 1, 22; 2, 15*; ir t. t.; *Apd 28, 25*). Autorius priešais akis galbūt turėjo paties Dievo veiklą buvimą savo šaukliuose. Tai vienintelė prasmė, tinkanti antrai ištara – „Sūnuje“. Po pranašų plačiąja prasme, t. y. visų tų, apie kurių veiklą pasakojama Biblijoje, ateina paskutinis šauklys, kuris yra „Sūnus“. Sakinio gale pasirinkta jam įvardyti vieta skirta dėmesiui į jį sutelkti. Kai tik jis paminimas, toliau kalbama vien apie jį (*1, 2–4*). Jame įvyksta Dievo susitikimas su žmogumi. Dievas pirma siuntė „savuosius tarnus – pranašus“ (*Jer 7, 25; 25, 4; 35, 15; 44, 4*); dabar jis atsiunčia nebe paprastą tarną, bet „Sūnų“. Kalbėdamas per pranašus, Dievas leidžia save pažinti, tačiau netiesiogiai, per tarpinį asmenį; dabar su Dievo žodžiu susitinkama Sūnuje. Dabar mums kalba ne nuo Dievo besiskiriantis žmogus, bet dieviškasis asmuo, o ta vienybė su Tėvu išreiškia galingiausiomis formulėmis, kokias tik gali sugalvoti autorius: „Dievo šlovės atšvaitas ir jo esybės paveikslas“ (*1, 3*). Dievui neužteko kreiptis į mus mūsų kalba; Jėzaus Kristaus asmenyje jis atėjo realiai dalytis mūsų egzistencija ir prabilti ne tik žodžių, bet ir paaukoto gyvenimo bei išlieto kraujo kalba.

b) Autoriaus ryšys su Sūnaus apreiškimu

44. Aptaręs vieną savo mokymo aspektą – žmonėms skirtą Dievo žodį pranašuose ir Sūnuje (*1, 1–14*), autorius išsyk patikslina sąsają su gyvenimu bei nurodo savo ryšį su Sūnumi: „Todėl mes turime kuo rūpestingiau

apmąstyti, ką girdėjome, kad nepraplauktume [tarsi laivas] pro uostą. Jei per angelus paskelbtas žodis turėjo galią ir kiekvienas nusižengimas bei neklusnumas susilaukdavo teisėtos bausmės, tai kaipgi mes pabėgsime nuo jos, nepaisydami tokio didžio išganymo? Juk jis, prasidėjęs Viešpaties skelbimu, yra mums patvirtintas tų, kurie patys buvo girdėję, Dievui prisidedant prie jų liudijimo ženklais ir stebuklais, visokiais galybės darbais ir Šventosios Dvasios dovanomis, paskirstytomis jo valia“ (*Žyd 2, 1–4*).

Krikščionys kviečiami skirti girdimam žodžiui kuo didesnę dėmesį. Neužtenka išklaudyti žinios, bet būtina ir laikytis jos visa širdimi ir visu gyvenimu. Be rimto Evangelijos laikymosi, rizikuojama praplaukti pro uostą (plg. 2, 1). Tas, kas nutolsta nuo Dievo, gali tik pralaimėti ir pražūti. O tas, kas stengiasi išgirstos žinios laikytis, artinasi prie Dievo (plg. 7, 19) bei pasiekia išganymą.

Įvesdinę į temą (plg. 2, 1), autorius ją plėtoja ilga ištara (plg. 2, 2–4). Savo samprotavimą grindžia angelų ir Viešpaties sugretinimu. Vienintelis bendras elementas abiejuose pasakymuose yra „skelbimas“. „Žodis“ buvo paskelbtas angelų; „išganymas“ pradėdamas skelbti Viešpaties.

Kalbėdamas apie „žodį“, autorius priešais akis turi įstatymo paskelbimą Sinajuje. Žodis „išganymas“ netikėtas. Mes veikiau lauktume sąvokos, atitinkančios „žodį“. Tam netobuliam paralelizmui būdingas turtingas turinys. Juo parodomas didelis skirtumas tarp Senojo ir Naujojo Testamento. Senojoje Sandoroje tėra „žodis“, išorinis įstatymas, kuris liepia ir baudžia. Naujojoje Sandoroje siūlomas tikras išganymas. Tad argi galima pateisinti tuos, kurie išganymą atmeta? Jie ne tik neklusnūs, bet ir nedėkingi. Ne tik atmeta reikalavimą, bet ir užsiveria meilei.

Ilga ištara pateikiami trys išganymo požymiai ir parodoma, kaip jis pasiekia rašto autorių bei adresatus: Viešpaties skelbimu, pirmųjų mokinių tarnavimu, Dievo liudijimu (plg. 2, 3–4). Pirmas išganymo požymis yra tai, kad jis prasideda Viešpaties skelbimu. Autorius čia pavartoja ne paprastą žodį „prasidėti“, bet iškilmingą pasakymą „turėti pradžia“. Galbūt šitaip subtiliai apeliuojama į *Pr 1, 1*. Išganymas yra naujas sukūrimas. Titulu „Viešpats“ žymimas Kristus, Sūnus, paskutinis Dievo atsiųstas apreiškėjas (plg. 1, 2). Jo apreiškėjas yra Dievo išganomojo darbo viršūnė. Viešpaties skelbimas pasiekia „mus“ (2, 3; autorių ir jo rašto adresatus) per savo ausimis girdėjusiųjų liudytojų, pirmųjų Jėzaus mokinių, tarnystę. Dievas, iš kurio kyla visas apreiškimas ir išganymas (plg. 1, 1–2),

mokinių tarnystę patvirtina ženklais bei stebuklais ir Šventosios Dvasios dovanomis (plg. *Apd 5, 12; Rom 15, 19; 1 Kor 12, 4. 11; 2 Kor 12, 12*).

Glaustai apibendrinę visą apreiškimo istoriją (1, 1–2), autorius parodo (2, 1–4), kad jis ir, vadinas, jo raštas per ausimis Viešpatį girdėjusių liudytojų tarnystę susijęs su Sūnumi ir su Dievu.

3.7. Apreiškimas Jonui

45. Termino „įkvėpimas“ Apreiškimo Jonui knygoje nepasitaiko, tačiau joje aptinkama juo numanoma tikrovė, būtent ten, kur tekste kalbama apie artimą ir tiesioginę priklausomybę nuo Dievo. Su tokia situacija susiduriame prologe (1, 1–3), ją aptinkame 1, 10 ir 4, 2, kur Jonas, siedamas tai su būsimu knygos turiniu, mini ypatingą Dvasios pagavą, ir 10, 8–11, kur „atvyniotos knygelės“ atžvilgiu atnaujinama pranašo užduotis; ji taip pat išnyra baigiamajame liturginiame dialoge, kur pabrėžiamas nepažeistinas visos žinios, dabar tapusios knyga, šventumas (22, 18–19). Iš šių tekstų galima susidaryti pradinį supratimą to, kaip Apreiškimo Jonui knygoje reiškiasi įkvėptumas.

a) Teksto iš Dievo kilmė remiantis prologu (1, 1–3)

Atidus Apreiškimo Jonui prologo skaitymas rodo įdomų ir tikslų Apreiškimo Jonui teksto kelią nuo Dievo lygmens ligi konkretaus knygos, skaitomos liturginiame susirinkime, lygmens.

Išsyk teksto pradžioje aptinkame aiškia sąsają su Dievo lygmeniu: „Jėzaus Kristaus Apreiškimas“ (1, 1a). Tačiau jo šaltinis nėra Jėzus Kristus. Šaltinis yra Dievas, kurį remdamiesi nuolatine vartosena Naujajame Testamente, galime suvokti kaip „Tėvą“. Kilęs iš Tėvo ir dovanotas Sūnaus Jėzaus Kristaus, todėl – galime sakyti – kuo artimiausiai susijęs su Dievu, apreiškimas yra ir išlieka jo paženklintas.

Nuo Dievo lygmens nusileidžiama prie žmogaus lygmens. Čia susitinkame su Jėzumi Kristumi: visa, kas yra iš Dievo, yra jame, gyvajame „Dievo Žodyje“. Kai Jėzus Kristus kreipiasi į žmones, jis jiems atrodo visiškai patikimas liudytojas, kuris geba kaip Sūnus trejybiniu lygmeniu aprėpti visą Tėvo, iš kurio visa kyla, turinį ir kaip įsikūnijęs Sūnus tinkamai perteikti tai žmonėms.

Taip apreiškimas sueina į sąlytį su Jonu. Ir tai nutinka ypatingu būdu: Tėvas apreiškimą išreiškia per Jėzų Kristų, kuris yra to apreiškimo nešėjas, simboliniais „ženklais“. Jie Jono yra suvokiami, „pamatomi“ ir

teisingai suprantami tarpininkaujant juos paaiškinančiam angelui. Jonas savo ruožtu gautą apreiškimą išreiškia savo žinia Bažnyčioms, ir šiuo atžvilgiu apreiškimas tampa rašytiniu tekstu. Tekstui pradžia davęs sąlytis su Tėvu ir įsikūnijusiu Sūnumi išlieka ir toliau virsdamas nuolatine savybe. Kai paskutiniu savo tapsmo žingsniu užrašytas apreiškimas skelbiamas liturginiame susirinkime, jis įgyja pranašystės formą.

b) Jono perkeitimas Dvasios veikimu žvelgiant į Kristų (1, 10; 4, 1–2)

46. Savo teksto pirmoje (1, 4–3, 22) ir antroje (4, 1–22, 5) dalyje Apreiškimo Jonui knygos autorius, tapatinantis save su Jonu, įdomiai aiškina apreiškimo, kylančio iš Tėvo ir per Jėzų Kristų galop pasiekiančio jį patį, dinamišką: ypatingu būdu įsikiša Šventoji Dvasia, kuri perkeisdama Joną atnaujina jo sąlytį su Jėzumi Kristumi taip, kad jis jį geriau pažintų.

Tai vyksta pirmoje knygos dalyje (1, 10) ir susiję su visa dalimi. Ištremtas į Patmo salą, mintimis ir širdimi esantis su sava tolimojo Efezo bendruomene, Jonas „Viešpaties dieną“, liturginio susirinkimo dieną, naujaip palytintas Dvasios: „turėjo Dvasios pagavą Viešpaties dieną“. Dvasios pagavos turėjimas viduje perkeičia Joną, būtent įgalina, nebūtinai pasiekiant ekstazės lygmenį, suvokti ir paaiškinti sudėtingus simbolinius ženklus, kurie jam netrukus parodomi. Jonas naujaip egzistenciškai pažintiniu bei emociniu matmeniu patiria prisikėlusį Jėzų Kristų, iš kurio gauna užduotį – pasiūsti septynioms Bažnyčioms rašytinę žinią (plg. 1, 10–3, 22).

Tas ypatingas ryšys su Dvasia atnaujina knygos antros dalies (4, 1–22, 5) pradžioje (4, 1–2): „mane ištiko Dvasios pagava“ (4, 2), kuri nepakitusi trunka iki pabaigos. Dvasios nauju palytėjimu, kaip ir pirmuoju, siekiama Joną pakeisti viduje. Pirma to įsikiša Jėzus Kristus, jis liepia Jonui iš žemės užžengti į dangų. Dvasios antros pagavos galia Jonas tampa gebantis suvokti Dievo per Jėzų Kristų duodamus ženklus bei teisingai juos užrašyti. Toks atnaujinantis sąlytis su Dvasia vėliau primenamomas keliose vietose, itin reikšmingose ryšiu su Jėzumi Kristumi. Tai nutinka 17, 3 prieš itin sudėtingą „didžiosios ištvirkėlės“ teismo vaizdavimą (17, 3–18, 24) – „ištvirkėlės“, kuri, veikiamą demono, radikaliai priešinasi istorijoje Jėzaus Kristaus vertybėms. Paskui po didžiojo baigiamąjo „Naujosios Jeruzalės“ ženklo, kuriuo išreikšiamas neapsakomas meilės tarp Jėzaus Kristaus, Avinėlio, ir Bažnyčios, tapusios jo nuotaka, ryšys, Jonas vėl bus pagautas Dvasios (*Apr* 21, 10), kuri jam atvers iškiliausią Jėzaus Kristaus supratimą. Tą Dvasios įgalintą vis „didesnį“ Jėzaus Kristaus supratimą Jonas perkels į raštą bei pateiks skaitytojui-klaustytojui.

c) Žmogaus dalyvavimas išreiškiant pranašišką žinią (10, 9–11)

47. Tačiau kaip rutuliojasi tas vis didesnis supratimas Dvasioje? Įdomią užuominą šiuo atžvilgiu aptinkame 10, 9–11. Angelas, iškilminga Kristaus apraiška (plg. 10, 1–8), kairėje rankoje laiko „knygelę“ su Dievo žinia, greičiausiai dar neapdorotu *Apr* 11, 1–13 turiniu, ir kviečia Joną ją paimti: „Imk, suvalgyk ją! Ji bus karti viduriuose, bet burnoje ji bus saldi kaip medus“ (10, 9). Per pirmą sąlytį su „atvyniota knygele“ Jonas yra jos pakerėtas ir patiria neapsakomą Dievo žodžio saldumą. Tačiau susižavėjimas gautuoju žodžiu paskui turi užleisti vietą skausmingoms pastangoms jį įsisavinti. Dievo žodis turi nusileisti iš dieviškojo lygmens į žmogiškojo komunikavimo lygmenį jį sunkiai viduje apdorojant, o tam prireiks Jono proto, jausmų ir literatūrinių gebėjimų. Po tokio įtempto etapo Jonas galės skelbti Dievo žodį, kuris ne žaliavos būklės, bet didelių pastangų pareikalavusiu darbu tapęs ir žmogaus žodžiu.

d) Įkvėptosios knygos neliečiamumas (22, 18–19)

48. Savo darbo pabaigoje, kai sukurtą tekstą galima vadinti „šia knyga“ (22, 18, 19), autorius, viską sudėdamas į Jono lūpas, radikaliai pareiškia, jog toje knygoje nieko nevalia keisti.

Remdamasis įvairiais Pakartoto Įstatymo tekstais (plg. *Įst* 4, 2; 13, 1; 29, 19) Apreiškimo Jonui knygos autorius akcentuoja jos radikalumą: dabar baigta knyga išsiskiria Dievui būdingu atbaigtumu, joje nieko nevalia nei pridėti, nei atimti. Nuolatinis ryšys su Jėzumi Kristumi per Dvasią jos atsiradimo metu išpaudė knygos žiniai savą šventumą: galima sakyti, kad joje išlieka kai kas iš Jėzaus Kristaus bei jo Dvasios ir taip įgalina tekstą atlikti pranašystės, įžengiančios į gyvenimą bei gebančios jį pakeisti, vaidmenį.

e) Pirmoji santrauka apie kilmę iš Dievo

49. Iš mūsų apžvalgos ryškėja Apreiškimo Jonui knygos kai kurios pamatinės ypatybės. Tekstas vienareikšmiškai dieviškosios kilmės, kyla iš Dievo Tėvo ir Jėzaus Kristaus, kuriam Dievas Tėvas jį duoda. Jėzus Kristus savo ruožtu duoda jį Jonui, turinį įvilkdamas į simbolius ženklus, kuriuos suvokti Jonui pavyksta padedamam aiškinančio angelo. Šis pradinis ir tiesioginis sąlytis su Dievo lygmeniu vėliau visoje knygoje, ir pirmoje, ir antroje dalyje, aktyvuojamas ypatingu ir artimu veikimu Dvasios, kuri atnaujina bei viduje išskleidžia Joną ir nuolatiniais kokybiniais šuoliais veda jį į geresnį Jėzaus Kristaus pažinimą.

Apreiškimo turinys iš dieviškojo lygmens, kur gimsta bei rutuliojasi, savaime pereina į žmogiškąjį lygmenį, kur jo klausomasi. Perėjimas, Dievo žodį padarantis ir žmogaus žodžiu, reikalauja iš Jono po džiaugsmo pliūpsnio pirmą kartą susidūrus su žodžiu sunkiai padirbėti, kad žinią nuleistų iki žmogaus lygmens bei padarytų ją jam suprantamą. Šitai pereinant į kitą lygmenį pradinė savybė neprarandama: visame tekste, dabar galutinai parašytame ir tapusiam knyga, išlieka šventumo matmuo, susiliečiantis su Dievo lygmeniu. Toks šventumas, viena vertus, daro tekstą absoliučiai nekeistiną, be galimybės ką nors pridėti ar atimti, ir, kita vertus, aktyvuoja jame pranašystės jėgą, dėl kurios jis tampa tinkamas esmingai pakeisti gyvenimą.

Tas sudėtingas savybių pluoštas, visada laikytinas vieninga visuma, leidžia suvokti, kaip Apreiškimo knygos autorius suvokia ir supranta elementus to, ką šiandien vadiname įkvėpimu: tai – nuolatinis Dievo Tėvo dalyvavimas; nuolatinis, ypač turtingas bei artikuliuotas, Jėzaus Kristaus dalyvavimas; irgi nuolatinis Dvasios dalyvavimas; aiškinančiojo angelo dalyvavimas; taip pat savitas Jono dalyvavimas teksto sąlyčio su žmogumi lygmeniu. Galiausiai šiam tekstui, su žmogumi susilietusiam Dievo žodžiui, pavyksta ne tik suprantamai perteikti savo apšviečiantį turinį, bet ir jį išspinduliuoti į gyvenimą. Tekstas tampa įkvėptas ir įkvepiantis.

Įspūdinga yra tai, kad ši paskutinė Naujojo Testamento knyga, kurioje tiek daug nuorodų į Senąjį Testamentą, kad ji net atrodo kaip pastarojo santrauka, tiksliausiai bei labiausiai išplėtotai liudija savo kilmę iš Dievo bei savo įkvėptumą. Sąlytis su Kristumi atskleidžia naują matmenį: Senasis Testamentas įkvėptas ir įkvepiantis ir kristologiniu lygmeniu.

4. Pabaiga

50. Užbaigdami dalį apie Biblijos knygų kilmę iš Dievo (ir šitai išryškinę įkvėpimo sąvoką) apibendrinsime tai, kas paaiškėjo apie Dievo ir žmogiškojo autoriaus ryšį, ir ypač išryškinsime, kad Naujojo Testamento raštuose pripažįstamas Senojo Testamento įkvėptumas ir jis skaitomas kristologiškai. Kita vertus, plačiau atversime perspektyvą ir pamėginsime ligi šiol gautus rezultatus papildyti. Sinchroninį aptarimą lydi trumpa diachroninė Biblijos raštų literatūrinio atsiradimo apžvalga. Pavienių raštų studijavimą privalu papildyti žvilgsniu į visų raštų, įtrauktų į kanoną, visumą. Šiam paskutiniam aspektui aptarti bus skirtos dvi dalys: bus pateikta keletas pastabų apie vieną abiejų Testamentų kanoną, o paskui apžvelgta bibliinių knygų kanono susidarymo bei jų priėmimo Izraelyje ir Bažnyčioje istorija.

4.1. Apibendrinantis žvilgsnis į santykį „Dievas – žmogiškasis autorius“

51. Siekėme keliose Biblijos knygose įvardyti nuorodas į ryšį tarp jų autorių ir Dievo taip parodydami, kaip jose liudijama jų kilmė iš Dievo. Šitai radosi savotiška santykio „Dievas – žmogiškasis autorius“ biblinė fenomenologija. Dabar, glaustai apibendrinę tai, kas aptarta, pabrėšime kai kuriuos įkvėpimo bruožus ir užbaigsime išdėstydami, kaip teisingai priimti įkvėptąsias knygas.

a) Glaustas apibendrinimas

Senojo Testamento raštuose ryšys tarp įvairių autorių ir Dievo išreiškiamas įvairiopa. Penkiaknygėje Mozei vaizduojamas kaip asmuo, Dievo paskirtas vieninteliu jo apreiškimo tarpininku. Toje Rašto dalyje aptinkame išskirtinę ištarą, kad Dievas pats parašė ir Mozei patikėjo dešimties įsakymų tekstą (*Iš 31, 18*), šitai palidijama tiesioginė šio rašto kilmė iš Dievo. Po to Mozei pavedama užrašyti kitus Dievo žodžius (*Iš 34, 27*); dėl to jis galiausiai tampa Viešpaties tarpininku visos Toros atžvilgiu (plg. *Ist 31, 9*). Pranašų knygoose savo ruožtu esama įvairių formulių išreikšti tam, kad Dievas taria savo žodį įkvėptiesiems tarpininkams, turintiems perteikti jį tautai. Ir Penkiaknygėje, ir Pranašų knygoose Dievo išrinkti tarpininkai Dievo žodį gauna tiesiogiai, o štai Psalmių ir Išminties knygų atveju padėtis yra kitokia. Psalmėse maldininkas Dievo balsą išgirsta pirmiausia per didžiuosius sukūrimo bei Izraelio išganymo istorijos įvykius, tačiau sykiu ir per ypatingas asmenines patirtis. Panašiai Išminties knygoose Dievo baimės įkvėptas meditacinis Įstatymo ir pranašų studijavimas įvairius pamokymus paverčia dieviškosios išminties mokymu.

Naujajame Testamente Jėzaus asmuo, jo veikla ir kelias yra dieviškojo apreiškimo viršūnė. Anot visų Naujojo Testamento autorių bei raštų, bet kuris ryšys su Dievu priklauso nuo ryšio su Jėzumi. Sinoptinėse evangelijose jų dieviškoji kilmė patvirtinama Jėzaus bei apreiškiamąjo darbo vaizdavimu. Tai yra bendra visoms keturioms evangelijoms, tačiau ne be savitų ypatybių. Matas ir Morkus tapatinasi su Jėzaus asmeniu bei darbais, pasakomąja forma perteikia jo veiklą, kančią ir prisikėlimą kaip didžiausią patvirtinimą to, kad visi jo žodžiai bei visos ištaros apie savo tapatybę yra dieviškos kilmės. Lukas savo evangelijos prologe aiškina, kad jo pasakojimas remiasi regėjusiais liudytojais ir žodžio tarnais. Galiausiai Jonas tvirtina savo akimis regėjęs Jėzaus darbus nuo pradžių ir, pamokytas Šventosios Dvasios ir įtikėjęs Jėzaus dieviškąja sūnyste, liudija jo apreiškiamąjį darbą.

Kituose Naujojo Testamento raštuose jų kilmė iš Jėzaus ir Dievo liudijama dar kitais būdais. Artima savo abiejų

kūrinių sąsaja (plg. *Apd* 1, 1–2) Lukas duoda suprasti, kad Apaštalų darbuose jis pasakoja apie savo akimis mačiusiųjų ir žodžio tarnų (plg. 1, 3), nuo kurių priklausio Jėzaus darbų vaizdavimas jo Evangelijoje, veiklą po Velykų. Paulius liudija apreiškimą apie Sūnų gavęs iš Dievo Tėvo (*Gal* 1, 15–16) bei matęs prisikėlusį Viešpatį (*1 Kor* 9, 1; 15, 8) ir taip patvirtina savo Evangelijos dieviškąją kilmę. Laiško žydams autorius savąjį Dievo apreiškimo išganyto pažinimą grindžia Viešpaties skelbimą girdėjusiais liudytojais. Galop Apreiškimo Jonui autorius tiksliai ir diferencijuotai aprašo, kaip gavo apreiškimą, kuris jo knygoje pateikiamas kaip galutinis ir neliečiamas, – iš Dievo Tėvo per Jėzų Kristų ženklais, suprastais padedant aiškinančiam angelui.

Tad bibliniuose raštuose aptinkamas platus jų kilmės iš Dievo liudijimų spektras. Galime kalbėti apie turtingą Dievo ir žmogiškojo autoriaus ryšio fenomenologiją. Senajame Testamente tas ryšys su Dievu reiškiasi įvairiais būdais. Naujajame Testamente, priešingai, ryšiui su Dievu visada tarpininkauja Dievo Sūnus, Viešpats Jėzus Kristus, per kurį Viešpats ištarė savo paskutinį bei galutinį žodį (plg. *Žyd* 1, 1–2). Jau išangoje užsiminėme apie sunkumus aiškiai atskirti apreiškimą ir įkvėpimą, turinio perteikimą ir dieviškąją paspirtį rašant. Pamatinis dalykas yra dieviškoji žinia ir tikėjimo kupinas turinio, kurio užrašymą lydi dieviškoji paspirtis, priėmimas. Visiškai išskirtinis yra paties Dievo užrašytų bei Mozei patikėtų dešimties įsakymų (*Iš* 31, 18) atvejis, ypatingas yra ir Apreiškimas Jonui, kuriame išsamiai aprašytas dieviškosios žinios įraštinimo procesas.

b) Kai kurie įkvėpimo bruožai

52. Remdamiesi šiuo glaustu apibendrinimu, dabar trumpai nurodysime kelis įkvėpimui būdingus bruožus, galinčius padėti patikslinti bibliinių knygų įkvėpimo sąvoką.

Apžvelgdami ženklus, liudijančius įvairių raštų kilmę iš Dievo, konstatavome, jog pamatinis dalykas Senajame Testamente yra gyvas ryšys su Dievu, o Naujajame Testamente – ryšys su Dievu per jo Sūnų Jėzų. Tas ryšys reiškiasi įvairiais pavidalais. Senojo Testamento atveju atminkime Penkiaknygėje aprašytą Mozės išskirtinio santykio su Dievu formą, pranašų formulėmis išreikšiamą formą, psalmes grindžiančią Dievo patyrimo formą, išminties knygoms būdingą Dievo baimės formą. Būtent toks gyvas ryšys įgalina autorius gauti ir pažinti tai, ką jie perteikia savo žodžiais bei raštuose. Naujajame Testamente asmeninis ryšys su Jėzumi reiškiasi mokinystės, kurios branduolys yra tikėjimas į Jėzų Kristų, Dievo Sūnų (plg. *Mk* 1, 1; *Jn* 20, 31), pavidalu. Ryšys su Jėzumi gali būti netarpiškas (Jono evangelija; Paulius)

ar per tarpininkus (Luko evangelija; Laiškas žydams). Toks ryšys, esmingai svarbus Dievo žodžio perteikimui, ypač išplėtotai bei turtingai išreikštas Jono evangelijoje: autorius regėjo Tėvo viengimio Sūnaus šlovę (1, 14); savo akimis matė Jėzaus kelią (19, 35; 21, 24); liudija pamokytas Tiesos Dvasios (15, 26–27). Čia taip pat išryškėja Naujojo Testamento įkvėptiesiems autoriams būdingas ryšio su Dievu trejybinis pobūdis.

Remiantis tuo, ką liudija bibliiniai raštai, įkvėpimas išnyra kaip ypatingas ryšys su Dievu (ar su Jėzumi) – ryšys, per kurį Dievas leidžia žmogiškajam autoriui pasakyti – tarpininkaujant Dvasiai – tai, ką pats nori perduoti žmonėms. Šitaip patvirtinama tai, kas sakoma *Dei Verbum* (11): knygos parašytos Šventosios Dvasios įkvėpimu; jų autorius yra Dievas, nes jis išsirinko kelis žmones, veikė juose ir per juos; kita vertus, tie žmonės rašė kaip tikri autoriai.

Studijuodami pastebėjome ir papildomų požymių: 1) esmingai svarbi yra asmeninio ryšio su Dievu dovana (besąlyginis tikėjimas į Dievą, Dievo baimė, tikėjimas į Jėzų Kristų, Dievo Sūnų); 2) turėdamas tokį ryšį, autorius atsiveria įvairiems būdams, kuriais Dievas apsireiškia (kūrinija, istorija, Jėzaus iš Nazareto artumas); 3) Dievo apreiškimo, kurio viršūnė yra Sūnaus Jėzaus atsiuntimas, tvarkoje ir ryšys su Dievu, ir apreiškimo būdas gali būti įvairūs, nelygu apreiškimo stadija ir aplinkybės. Iš to galima daryti išvadą, kad Biblijos knygų visų autorių atžvilgiu įkvėpimas yra analogiškai toks pat (kaip nurodyta *Dei Verbum*, 11), tačiau dėl dieviškojo apreiškimo tvarkos įvairus.

c) Teisingas įkvėptųjų knygų priėmimo būdas

53. Studijuodami bibliinių raštų įkvėptumą, matėme neuilstamą Dievo rūpestingumą kreiptis į savo tautą bei taip pat neišleidome iš akių Dvasios, kuria šios knygos parašytos.

Dievo palankumą turėtų atitikti didelis dėkingumas, pasireiškiantis gyvu suinteresuotumu labai įdėmiai išgirsti ir suprasti tai, ką nori pasakyti Dievas. Dvasia nori, kad tos knygos būtų skaitomos ta pačia Dvasia, kuria buvo parašytos. Naujojo Testamento knygas parašė tikri Jėzaus mokiniai, stipriai sujaudinti tikėjimo į jų Viešpatį. Tos knygos nori būti išgirstos tikrų Jėzaus mokinių (plg. *Mt* 28, 19), kupinų gyvo tikėjimo į jį (plg. *Jn* 20, 31). Ir drauge su prisikėlusiu Jėzumi, anot jo mokyto mokiniams (plg. *Lk* 24, 25–27. 44–47) ir jo požiūrio, esame pašaukti skaityti Senojo Testamento raštus. Atsižvelgti į įkvėpimą taip pat esmingai būtina studijuojant bibliinius raštus moksliskai – ne neutraliai, bet vadovaujantis tikrai teologiniu požiūriu. Autentiško

skaitymo kriterijus nurodytas *Dei Verbum*, kur teigiama, kad „Šventasis Raštas skaitytinis ir aiškintinas ta pačia Dvasia, kuria buvo parašytas“ (12). Šiuolaikiniai egzegetiškieji metodai negali pakeisti tikėjimo, tačiau, taikomi tikėjimo kontekste, jie gali būti labai naudingi teologiniam tekstų supratimui.

4.2. Naujojo Testamento raštai liudija Senojo Testamento įkvėptumą ir aiškina jį kristologiškai

54. Studijuodami Naujojo Testamento raštus, nuolat konstatavome, kad jie remiasi žydų tradicijos šventaisiais raštais. Čia pateiksime kelis pavyzdžius, kuriuose išryškėja ryšys su Senojo Testamento tekstais, ir pakomentuosime dvi Naujojo Testamento ištraukas, kuriose ne tik cituojamas Senasis Testamentas, bet ir aiškiai kalbama apie jo įkvėptumą.

a) Keli pavyzdžiai

Matas savitai cituoja pranašus. Kalbėdamas apie pažadų ar pranašysčių išsipildymą, jis juos priskiria ne pranašams (rašydamas: „kaip sako [sakė] pranašas“), bet, pasitelkdamas teologinį pasyvą, tiesiogiai ar netiesiogiai Dievui: „Visa tai įvyko, kad išsipildytų Viešpaties žodžiai, pasakyti per pranašą“ (*Mt* 1, 22; 2, 15; 2, 17; 8, 17; 12, 17; 13, 35; 21, 4); pranašas yra vien Dievo įrankis. Vaizduodamas tai, kas nutiko Jėzui, jis senovės pažadų išsipildymą interpretuoja kristologiškai.

Luko evangelijoje priduriama, kad toks aiškinimas kyla iš paties Jėzaus, savo tarnystę apibūdinusio Izaijo žodžiais (*Lk* 4, 18–19) ar pranašų Elijo ir Elizejaus personažais (*Lk* 4, 25–27); su visu autoritetingu, kylančiu iš jo prisikėlimo, Jėzus parodo, kad apie jį, jo kančią bei šlovę kalbama visame Rašte (*Lk* 24, 25–27. 44–47).

Jono evangelijoje pats Jėzus patvirtina, kad apie jį liudija Raštai; jis tai sako savo pašnekovams, kurie tyrinėja Raštus manydami rasti juose amžinąjį gyvenimą (*Jn* 5, 39).

Paulius, kaip jau gausiai parodyta, nesvyruodamas pripažįsta Raštų autoritetą, liudija jų dieviškąją kilmę ir laiko juos Evangelijos pranašystėmis.

b) 2 *Tim* 3, 15–16 ir 2 *Pt* 1, 20–21 liudijimas

55. Šiuose dviejuose laiškuose (2 *Tim* ir 2 *Pt*) aptinkame vienintelius aiškius Senojo Testamento raštų įkvėptumo liudijimus.

Paulius primena Timotiejui savo tikėjimo ugdymą sakydamas: „Tu nuo vaikystės pažįsti šventuosius Raštus, galinčius tave pamokyti išganymui per tikėjimą Kristu-

mi Jėzumi. Visas Raštas yra Dievo įkvėptas ir naudingas mokyti, barti, taisyti, auklėti teisumui“ (2 *Tim* 3, 15–16). Senojo Testamento šventieji raštai, skaitomi tikėjimo į Jėzų Kristų dvasia, buvo Timotiejaus religinio ugdymo pagrindas (plg. *Apd* 16, 1–3; 2 *Tim* 1, 5) ir prisidėjo prie jo tikėjimo į Kristų stiprinimo. Paulius „įkvėptais“ laiko visus Raštus ir sako, kad jų autorius yra Dievo Dvasia.

Petras savo apaštališkąją žinią (skelbiančią „Viešpaties Jėzaus Kristaus galybę ir atėjimą“: 2 *Pt* 1, 16) grindžia regėjimu savo paties akimis bei girdėjimu savo paties ausimis ir pranašų žodžiais. Pamini (1, 16–18) savo dalyvavimą atsimainyme ant šventojo kalno, kai drauge su kitais liudytojais („mes“: 1, 18) išgirdo Dievo Tėvo balsą: „Šitas yra mano mylimasis sūnus“ (1, 17). Paskui jis remiasi patikimais pranašų žodžiais (1, 19), apie kuriuos sako: „Pirmiausia žinokite, kad jokia Rašto pranašystė negali būti savavališkai aiškinama, nes pranašystė niekuomet nėra atėjusi žmogaus valia, bet Šventosios Dvasios paakinti žmonės kalbėjo Dievo vardu“ (1, 20–21). Kalba apie visas pranašystes Rašte bei sako, kad visos jos yra Šventosios Dvasios veikimo pranašuose vaisius. Tai tas pats Dievas, kurio balsą Petras girdėjo ant Atsimainymo kalno ir kuris kalbėjo per pranašus. Iš to paties Dievo per tokį dvejojimą tarpininkavimą ateina apaštalų žinia apie Kristų.

Ryšiu tarp Senojo Testamento ir apaštališkojo liudijimo svarbu ir tai, kas bendra, ir 2 *Tim*, ir 2 *Pt*, – būtent, kad autoriai apie „Raštus“ kalba nurodę į savo apaštališkuosius darbus. Paulius iš pradžių mini savo mokymą bei pavyzdinę gyvenimą (2 *Tim* 3, 10–11), o paskui – Raštų vaidmenį (3, 16–17). Petras pirmiau įvardija save kaip savo akimis mačiusį bei savo ausimis girdėjusį atsimainymo liudytoją (2 *Pt* 1, 16–18), po to nurodo kitus senovės pranašus (1, 19–21). Abiejuose tekstuose parodoma, kad tiesioginis įkvėptųjų Raštų (Senojo Testamento) skaitymo ir aiškinimo kontekstas yra apaštalų liudijimas. Iš to išplaukia, jog ir šis liudijimas laikytinas įkvėptu.

4.3. Bibliinių raštų literatūrinio atsiradimo procesas ir įkvėpimas

56. Trumpa diachroninė bibliinių raštų literatūrinio atsiradimo apžvalga rodo, kad Raštų kanonas istorijos raidoje susidarė laipsniškai, etapas po etapo. Senojo Testamento atžvilgiu tuos etapus galima schematizuoti taip:

– sakytinių tradicijų, pranašų žodžių, normų rinkinių įraštinimas;

– rašytinių tradicijų, kurios pamažu įgyja autoritetingu ir yra pripažįstamos kaip dieviškųjų apreiškimų išraiška, rinkinių sudarymas; Toros atvejais;

– įvairių rinkinių sujungimas: Tora, Pranašai, Išminties raštai.

Kita vertus, seniausios tradicijos buvo nuolatinio perskaitymo iš naujo ir gausių naujų aiškinimų objektas. Tas pats reiškiny pastebimas ir tam tikrose raštų grupėse: pavyzdžiui, Toroje naujesni įstatymų rinkiniai liudija, kad įstatymai iki tremties plėtoti ir naujaip aiškinti; Izaijo knygoje aptinkame vėlesnės plėtotės ir literatūrinių pastangų suvienodinti pėdsakų.

Pagaliau vėlesniuose raštuose senovės tekstai aktuali-zuojami, pavyzdžiui, Siracido knygoje, Torą sutapatinančioje su Išmintimi.

Naujojo Testamento tradicijų tyrinėjimas parodė, kad jos remiasi judaizmo rašytinėmis tradicijomis Kristaus Evangelijai skelbti. Šiuo atžvilgiu užtenka priminti tai, jog Lukas, siekdamas parodyti, kad Jėzus „išpildė“ Izraelio raštus (*Lk* 24, 25–27. 44), savo Evangelijoje bei Apaštalų darbuose gausiai remiasi Tora, pranašų raštija ir psalmėmis.

Tad, norint suprasti Šventojo Rašto įkvėptumą, būtina atsižvelgti į tokį judėjimą pačiame Rašte. Įkvėpimas susijęs ir su kiekvienu konkrečiu tekstu, ir su visu kanonu, sujungiančiu Senojo ir Naujojo Testamentų tradicijas: įrašintos senosios Izraelio tradicijos perskaitomos iš naujo, komentuojamos ir galop aiškinamos Kristaus slėpinio, suteikiančio joms *pilnutinę*, galutinę prasmę, šviesoje.

Sekdamas „maršrutais“ ar „ašimis“ Rašto viduje, skaitytojas gali išvysti, kaip išplečiamos bei plėtojamos teologinės temos. Kanoninis Biblijos skaitymas įgalina pamatyti apreiškimo plėtojimąsi pagal sykiu diachroninę bei sinchroninę logiką.

Pateiksime pavyzdį. Sukūrimo teologija, skelbiama Pradžios knygos pradžioje, plėtojama pranašų raštijoje; Izaijo knygos 43 skyriuje išganymas ir sukūrimas susiejami Izraelio išganyimą laikant sukūrimo tąsa. 65–66 skyriuose laukiamas Izraelio atgimimas aiškinamas kaip naujas kūrimas (*Iz* 65, 17; 66, 22). Kita vertus, ši teologija toliau rutuliojama psalmėse ir išminties raštijoje.

57. Naujajame Testamente galima išvysti, viena vertus, „išpildymo santykį“ Senojo Testamento tradicijų atžvilgiu ir, kita vertus, diachroninę tradicijų plėtojimo bei peraiškinimo judesį, panašų į tą, kuris būdingas Senajam Testamentui.

Norėdami pateikti išpildymo santykio tarp Naujojo Testamento raštų ir Senojo Testamento tradicijų pavyzdį,

galime paminėti Jono evangeliją, kurios prologe Kristus pristatomas kaip kuriantysis Žodis, Pauliaus laiškus, kuriuose atskleidžiama Kristaus atėjimo kosminė reikšmė (plg. *1 Kor* 8, 6; *Kol* 1, 12–20), ir Apreiškimą Jonui, kur Kristaus pergalė aprašoma kaip kūrinių eschatologinis atnaujinimas (*Apr* 21).

Naujojo Testamento knygų diachroninis tyrinėjimas rodo, kad į jas įtrauktos senos, kartais ikirašytinės, tradicijos, atspindinčios ankstyvosios krikščionių bendruomenės gyvenimą bei liturginę raišką: Pirmame laiške korintiečiams, pavyzdžiui, cituojamas senas tikėjimo išpažinimas (15, 3–5). Kita vertus, knygos, surinktos į Naujojo Testamento kanoną, atspindi pirmosios bendruomenės teologinių bei institucinių pastangų plėtotę bei kitimą: pavyzdžiui, laiškuose Titui ir Timotiejui tarnybinės funkcijos bei išvėgimo procedūros, palyginti su pateiktomis anksčiau parašytuose Pauliaus laiškuose, išplėtotos labiau.

Ši trumpa diachroninė apžvalga susietina su sinchroninio skaitymo perspektyva: Biblijos skaitytojas kviečiamas raštų kanoną, irėmintą Pradžios ir Apreiškimo Jonui knygų, suvokti kaip visumą, kaip vieną pasakojimą, besirutuliojantį nuo sukūrimo iki naujojo sukūrimo, kuriam pradžią davė Kristus.

Tad Šventojo Rašto įkvėptumas susijęs ir su kiekvienu jo tekstu, ir su visu kanonu. Teigti, kad kuri nors Biblijos knyga yra įkvėpta, reiškia pripažinti, jog ji yra savita ir privilegijuota Dievo apreiškimo žmonėms perteikėja ir kad jos žmogiškieji autoriai buvo Dvasios paskatinti išreikšti tikėjimo tiesą tekstu, kuris turi savo istorinį kontekstą ir tikinčiųjų bendruomenės laikytas norminiu.

Teigti, kad įkvėptas yra visas Raštas, reiškia pripažinti, kad jis sudaro kanoną, tikėjimo atžvilgiu norminių raštų, priimtų Bažnyčioje, visumą. Kaip tokia, Biblija yra apreiškimo vieta nepranokstamos tiesos, tapatinamos su Jėzaus Kristaus asmeniu, kuris visiškai apreiškia Tėvą ir taip savo žodžiais bei darbais „išpildo“ ir „patobulina“ Senojo Testamento tradicijas.

4.4. Pakeliui į dviejų Testamentų kanoną

58. Krikščioniškojo raštų kanono pirmųjų apmatų atžvilgiu svarbi funkcija tenka *2 Tim* ir *2 Pt*. Akcentuojant Pauliaus ir Petro laiškų rinkinio užbaigimą, blokuojama galimybė vėliau ką nors prie tų laiškų pridurti ir rengiama kanono jų atžvilgiu užbaiga. Ypač *2 Pt* užsimenama apie dviejų Testamentų kanoną ir Pauliaus laiškų bažnytinę recepciją – svarbų veiksnį šioms raštams Bažnyčioje priimti. Didžiuma egzegetų šiuos du laiškus laiko „pseudoepigrafiais“ (priskirtais apaštalams, tačiau iš

tikrųjų sukurtais vėlesnių autorių). Tačiau tai neprieštarauja jų įkvėptumui ir nemenkina teologinės reikšmės.

a) Pauliaus ir Petro laiškų rinkinių sudarymo pabaiga

Abiejuose laiškuose žvelgiama į praeitį ir pabrėžiama artima abiejų autorių gyvenimo pabaiga. Dažnai apeliuojama į „atmintį“ ir skaitytojai raginami atminti bei taikyti apaštalų jiems praeityje perduotą mokymą (plg. *2 Tim* 1, 6. 13; 2, 2. 8. 14; 3, 14; *2 Pt* 1, 12. 15; 3, 1–2). Atsižvelgiant į tai, kad abiejuose laiškuose pabrėžtinai nurodoma į autorių mirtį, jie faktiškai ženklina atitinkamų laiškų rinkinio sudarymo pabaigą.

2 Tim nurodoma Pauliaus netrukus laukianti mirtis: apaštalas, apleistas savo bendradarbių ir pralaimėjęs savo bylą imperatoriaus teisme (plg. 4, 16–18), pasirenkęs užsidėti kankinio karūną: „Aš jau esu atnašaujamas, ir mano iškeliavimas arti. Iškovojau gerą kovą, baigiau bėgimą, išlaikiau tikėjimą. Todėl manęs laukia teismo vainikas, kurį aną dieną man atiduos Viešpats“ (4, 6–8). Analogiškai *2 Pt* nurodoma, kad Viešpats apreiškė apaštalui mirties artumą: „Aš laikau savo priederme, kol gyvenu šioje padangtėje, žadinti jus paraginimais. Žinau, kad veikia ateis mano padangtės nugriovimo metas, kaip ir mūsų Viešpats Jėzus Kristus yra man apreiškęs. Bet aš pasistengsiu, kad ir man iškeliavus jūs kiekvienu metu galėtumėte tai prisiminti“ (1, 13–15; plg. 3, 1).

Abu laiškai atrodo kaip atitinkamo autoriaus paskutinis laiškas, jo testamentas, kuriuo užbaigiama viskas, ką jis norėjo pasakyti.

b) Dviejų Testamentų kanono link

59. *2 Pt* 3, 2 Petras nurodo savo abiejų laiškų tikslą: „kad atsimintumėte šventųjų pranašų iš anksto paskelbtus žodžius ir jūsų apaštalų perduotą Viešpaties ir Gelbėtojo įsakymą“. Nors tekste kalbama apie pranašų išartus žodžius, autorius neabejotinai galvoje turi pranašų raštus (plg. 1, 20). Posakiu „Viešpaties ir Gelbėtojo įsakymas“ nėra žymimas koks nors konkretus Viešpaties įsakymas; jis reiškia tą patį, ką ir ankstesniame tekste, kur „Viešpaties ir Gelbėtojo Jėzaus Kristaus pažinimas“ įvardijamas kaip „teisumo kelias“ ir „jiems duotas šventasis įsakymas“ (2, 20–21). Žodis „įsakymas“ (vienaskaita), sudarytas analogiškai kaip „Tora“, turi techninę reikšmę ir 3, 2, sujungtas su dvejetainiu kilmininku, žymi apaštalamis perduotą Kristaus mokymą, t. y. Evangeliją kaip naują išganymo tvarką.

2 Pt 3, 2 minimi pranašai, Viešpats, apaštalai. Taip ryškėja dviejų Testamentų kanonas, kurio pirmame Testamente esminė vieta tenka pranašams, antrame – apaš-

talų liudijamam Viešpačiui ir Gelbėtojui Jėzui. Abu Testamentai artimai susieti tikėjimo į Kristų liudijimo (plg. *2 Pt* 1, 16–21; 3, 1–2): Senasis Testamentas (ir pranašai) jo kristologinio perskaitymo, Naujasis Testamentas – apaštalų liudijimo, ryškaus jų laiškuose (ypač Petro ir Pauliaus), taip pat evangelijose, grįstose „savo akimis mačiusiaisiais ir buvusiaisiais žodžio tarnais“ (plg. 1, 20–21).

Kanono iš dviejų Testamentų sampratai ir jo įkvėptumui svarbus ir *2 Pt* 3, 15–16 tekstas. Petras, paaiškinęs paruzijos vėlavimą (3, 3–14), kalba apie savo sutarimą su Pauliumi: „Kaip jums yra parašęs ir mūsų mylimasis brolis Paulius pagal jam duotą išmintį; jis taip kalba apie šituos dalykus visuose laiškuose. Juose esama sunkiai suprantamų dalykų, kuriuos nemokšos ir nesubrendėliai iškraipo, aiškindami, kaip ir kitus Raštus, savo pačių pražūčiai.“ Jis taip patvirtina Paulius laiškų, kuriuos gavo Petro adresatai, rinkinio egzistavimą. Ištara, kad Paulius yra rašęs „pagal jam duotą išmintį“, rodo, kad jis yra įkvėptasis autorius. Sunkių Pauliaus tekstų klaidingas aiškinimas prilyginamas „kitų Raštų“ aiškinimui; šitaip Pauliaus tekstai ir Petro laiškas, kuris anų patvirtintas, sugretinami su „Raštais“, kurie kaip pranašų tekstai yra įkvėpti Dievo (plg. 1, 20–21).

4.5. Biblijos knygų recepcija ir kanono formavimasis

60. Knygos, kurios šiandien sudaro mūsų Šventąjį Raštą, kaip „kanoninės“ pačios savęs nepatvirtina. Jų autoritetas, kylantis iš įkvėptumo, turi būti pripažintas ir priimtas bendruomenės – sinagogos ar Bažnyčios. Pravartu aptarti šio pripažinimo istorinį procesą.

Kiekviena literatūra turi savo klasikines knygas. Klasika kyla iš tam tikros tautos kultūrinio pasaulio, tačiau sykiu praturtina visuomenės kalbą ir tampa pavyzdžiu būsimiems rašytojams. Knyga klasikine tampa ne kokio nors autoriteto dekretu, bet todėl, kad, kaip tokia, pripažįstama tautos labiau išsilavinusių žmonių. Daugelis religijų irgi turi, taip sakant, savų klasikų. Šiuo atveju rinktiniai raštai yra tie, kurie atspindi religijos sekėjų tikėjimą, tie, kuriuose šie atranda savo religinės praktikos šaltinius. Taip nutiko senovės Artimuosiuose Rytuose, Mesopotamijoje, taip pat Egipte. Tas pats reiškinyb būdingas ir žydams, kurie, kupini ypač gyvo savo kaip Dievo išrinktosios tautos suvokimo, esmingai tapatinosi su savo religine tradicija. Iš įvairių raštų, saugomų archyvuose, Rašto žinovai atrinko tuos, kuriuose pateikiami šventieji įstatymai, tautos istorijos pasakojimai, pranašų pranašystės ir išmintingų posakių rinkiniai, – tuos, kuriuose žydų tauta galėjo atpažinti save ir savo tikėjimo ištakas. Panašiai su apaštalų raštais, šiandien įtrauktais į Naująjį Testamentą, elgėsi ir krikščionys.

Laikotarpis iki tremties

Tyrinėtojai laiko galimu dalyku, kad toks rašytinių bei sakytinių tradicijų, tarp jų pranašų ištarų ir daugelio psalmių, atrinkimas prasidėjo dar iki tremties. Iš tiesų *Jer 18*, 18 sakoma: „niekad nestigs nei kunigų mokymo, nei išminčių patarimo, nei pranašų žodžio“. Jošijo reformos pagrindas buvo Šventykloje vėl atrasta Sandoros knyga (galbūt Pakartoto Įstatymo knyga) (*2 Kar 23*, 2).

Laikotarpis po tremties

Persams valdant grįžus iš tremties, galime kalbėti apie iš trijų dalių – Įstatymo, Pranašų ir Raštų (daugiausia išminties pobūdžio) – sudaryto kanono pradmenis. Sugrįžėliams iš Babilono reikėjo iš naujo atrasti savo kaip sandoros tautos tapatybę. Vadinausi, tapo būtina kodifikuoti įstatymus; to taip pat reikalavo valdę persai. Istorinių atsiminimų rinkinys sujungė juos su iki tremties buvusiu Judo karalyste; pranašų knygos paaiškino deportacijos priežastį, psalmės buvo nepamainomos atkurtame Šventyklos kulte. O kadangi manyta, kad nuo Artakserkso valdymo (465–423 m. pr. Kr.) pranašavimas liovėsi ir Dvasia perėjo pas išminčius (plg. Juozapas Flavijus. *Contr. Ap.* 1, 8, 41; *Ant.* 13, 311–313), išsilavinę Rašto žinovai sukūrė įvairių išminties knygų. Jie taip pat stengėsi surinkti knygas, kurios dėl savo senumo, turimos religinės pagarbos ir autoriteto galėjo sugrįžėliams suteikti tikslią tapatybę – taip pat savo naujų valdovų atžvilgiu. Tad pradiniame kanono sudarymo tarpsnyje neatmestini politiniai ir socialiniai motyvai. Kanono formavimosi *terminus a quo* galime laikyti Nehemijo valdymo laikotarpį. Iš tiesų, *2 Mak 2*, 13–15 pranešama, kad Nehemijas įkūrė biblioteką surinkdamas visas knygas apie karalius bei pranašus, Dovydo raštus, taip pat karalių laiškus apie dovanas Šventyklai. Be to, lygiai kaip ir Jošijo laikais, Rašto aiškintojas Ezdras autoritetingai perskaitė tautai Mozės įstatymo knygą (*Neh 8*).

Laikotarpio po tremties Rašto aiškintojai neapsiribojo religiniu autoritetingumu išsiskiriančių knygų rinkimu. Jie sušiuolaikino įstatymus ir istorinius pasakojimus, sujungė į visumą pranašų ištaras bei pridėjo aiškinamųjų komentarų ir iš įvairios medžiagos sudarė vieną knygą (pavyzdžiui, Izaijo knygą arba Dvylikos pranašų knygą). Be to, sukūrė naujų psalmių bei suteikė formą Išminties knygoms. Visa tai suvienijo įstatymo leidėjo bei iškiliausio pranašo Mozės, psalminko Dovydo ir išminčiaus Saliamono vardais. Toks sudėtingas literatūrinis darinys pasirodė naudingas tikėjimui palaikyti, ypač persų ir helenistinės epochos

kultūrinių iššūkių akivaizdoje. Sykiu jie pradėjo įtvirtinti seniausių knygų tekstą, ir šitaip kanonas bei tekstas plėtojosi drauge.

Makabėjų laikotarpis

Antiochui IV liepus sunaikinti visas žydų šventąsias knygas, iškilo nauja problema. Atsirado pertvarkymo poreikis, ir tai atveda prie Senojo Testamento epochos *terminus ad quem*. II a. pr. Kr. pirmaisiais dešimtmėčiais Siracidai šventąsias knygas skirstė į Įstatymą, Pranašus ir kitus vėlesnius raštus (prologas). *Sir 44–50* jis pakartoja Izraelio istoriją nuo pradžios iki jo laikų, 48, 1–11 pabrėžtinai mini pranašą Eliją, 48, 20–25 – Izaiją, 49, 7–10 – Jeremiją, Ezekielį ir Dvylika pranašų. Maždaug po penkiasdešimties metų *1 Mak 1*, 56–57 esame informuojami, kad seleukidai per Antiocho persekiojimus sudegino Įstatymo ritinius ir Sandoros knygą, tačiau *2 Mak 2*, 14 sakoma, kad Judas Makabėjus per persekiojimus išsaugotas knygas vėl surinko.

Pirmajame krikščioniškosios eros amžiuje Juozapas Flavijus praneša, kad žydai šventomis pripažįsta 22 knygas (*Contr. Ap.* 1, 37–43), apimančias įstatymus, pasakojamąsias tradicijas, himnus ir patarimus. Toks skaičius atspindi tai, kad daugelis knygų, kurios mūsų Biblijos leidimuose yra atskirtos (pvz., Dvylika pranašų), skaičiuojamos kaip viena. Skaitmuo 22 gali žymėti pilnatviškumą, nes atitinka hebrajų kalbos abėcėlės raidžių kiekį. Šiandien linkstama rabiniškojo kanono pabaigą nukelti į II a. po Kr. ar dar vėliau. Taip daroma ir dėl vidinių judaizmo priežasčių, ir dėl siekio atsiriboti nuo Naujojo Testamento knygų, krikščionių laikomų Šventuoju Raštu. Ankstesnė perskyra tarp Palestinos 22 knygų kanono ir diasporos ilgesniojo kanono šiandien, ypač po Kumrano tekstų atradimo, nebesusilaukia pritarimo.

Senojo Testamento kanonas tarp Bažnyčios tėvų

Bažnyčios tėvų nuomonė nevieninga; vieni pripažino trumpąjį kanoną, galbūt dialogo su žydais sumetimais, kiti prie Bažnyčios priimtųjų dar prijungdavo deuterokanonines (parašytąsias graikiškai) knygas. 393 m. vykusiame Hipono Susirinkime, kuriame dalyvavo ir Augustinas, tada dar paprastas kunigas, Afrikos vyskupai kriterijumi nustatė viešąjį skaitymą daugumoje Bažnyčių arba pagrindinėse Bažnyčiose, taip duodami pagrindą priimti deuterokanonines knygas, kurios kanone galutinai įsitvirtino viduramžiais. Priešingai reformatoariams, grįžusiems prie trumpojo kanono, Katalikų Bažnyčia Tridento Susirinkime apsisprendė patvirtinti ilgąjį kanoną. Didžiuma ortodoksų Bažnyčių

laikosi tokio pat kanono kaip ir Katalikų Bažnyčia, tarp senųjų Rytų Bažnyčių yra įvairiai.

Naujojo Testamento kanono formavimasis

61. Pereinant prie Naujojo Testamento knygų susidarymo, pažymėtina, kad tų knygų turinys buvo pripažintas dar iki jo įraštinimo, nes tikintieji priėmė Kristaus ir apaštalų skelbimą pirma nei buvo sukurtos mūsų šventosios knygos. Užtenka atminti Luko prologą, kur jis tvirtina savo parašyta Evangelija norįs per Kristaus istorijos pasakojimą suteikti tvirtą pamatą mokslui, kurio Teofilus yra išmokytas. Nors daugelis raštų atsirado tam tikros progos dingstimi, krikščionių bendruomenė jautė vidinį poreikį prie *kerygma* (skelbimo) prijungti *didaché* (rašytinį pamokymą). Tokius raštus, iš pradžių skaitytus bendruomenėse, kurioms buvo adresuoti, dėl jų apaštališkojo autoriteto imta perdavinėti kitoms Bažnyčioms. Tačiau tų dokumentų priėmimas – dėl to, kad kalbėjo Jėzaus bei apaštalų autoritetu, – netapatintinas su jų kaip „Rašto“, lygiavertčio Senajam Testamentui, recepcija. Minėjome nuorodas 2 Pt 3, 2. 15–16, bet reikėjo sulaukti II a. pabaigos, kad toks įsitikinimas lygiavertiškumu taptų visuotinis ir knygos, vadinamos „Senuoju Testamentu“ ir „Naujuoju Testamentu“, atsidurtų ant tos pačios pakopos.

I a. po Kr. pereita nuo ritinio prie kodekso (sudaryto iš surištų lapų, kaip šiandienė knyga); tai labai prisidėjo prie nedidelių literatūrinių vienetų, sudarančių vieną tomą, atsiradimo. Pirmiausia tai galioja evangelijoms ir Pauliaus laiškam. Vėliau susidarė *corpus johanneum* ir kitų visuotinių laiškų rinkinys.

Poreikis atriboti autoritetingų raštų rinkinį kilo II a. pradžioje, kai gnostikai savo mokymams skleisti ėmė kurti kūrinius, atitinkančius didžiosios Bažnyčios literatūrinius žanrus (evangelijas, apaštalų darbus, laiškus ir apreiškimus). Tada prireikė tam tikrų kriterijų ortodoksiniams tekstams nuo heterodoksinių atskirti. Kai kurios ekstremistinės žydų krikščionių grupės, kaip antai ebionitai, pageidavo pasmerkti Paulių, o montanistai perdėtai vertino charizmines dovanas. Esminę įtaką Pauliaus mokymui išlaikyti padarė Luko Apaštalo darbai, kurių nemenkoje dalyje aprašoma šio apaštalo veikla ir jo misijos sėkmė. Prie Naujojo Testamento tekstų recepcijos proceso savaip prisidėjo ir Markionas: jo sprendimas „kanoniniais“ laikyti vien Paulių ir Luką paskatino siekį nurodyti, kurie raštai jau yra gerbiami krikščionių. Laipsniškai išsikristalizavo atskyrimo kriterijai, kaip antai viešas ir visuotinis skaitymas, apaštališkumas autentiškos apaštalo tradicijos prasme ir ypač *regula fidei* (Ireniejus), t. y. rašto neprieštaravimas apaštališkai tradicijai, vyskupų per-

teikiamai visoje Bažnyčioje. Markionas, apaštališkąją tradiciją apribojęs vien Pauliaus tradicija ir atsisakęs Petro, Jono bei žydų krikščionių tradicijų, tokio *catholicitas* testo neišlaikė.

Nuo II a. pabaigos ėmė rodytis Naujojo Testamento knygų sąrašai. Visuotinai buvo pripažintos keturios evangelijos, taip pat Apaštalų darbai, trylika Pauliaus laiškų; dvejeta dėl Laiško žydams, visuotinių laiškų ir Apreiškimo Jonui. Kai kuriose sąrašuose būdavo pridedami Pirmasis Klemenso laiškas, Hermo „Ganytojas“ ir keli kiti raštai. Tačiau šie visuotinai skaitomi nebuvo, todėl į kanoną nepateko. Remdamasis visuotiniu Bažnyčios sutarimu, išreikštu gausiomis Magisteriumo deklaracijomis ir paliudytu svarbiomis įvairių vietinių Susirinkimų ištaromis, Hipono Susirinkimas (IV a. pabaigoje) nustatė Naujojo Testamento kanoną, dogminiu apibrėžimu patvirtintą Tridento Susirinkimo.

Skirtingai nuo Senojo Testamento kanono, katalikai, ortodoksai ir protestantai kanoninėmis laiko 27 Naujojo Testamento knygas. Šių knygų recepcija tikinčiųjų bendruomenėje reiškia jų dieviškojo įkvėptumo bei jų kaip šventų ir norminių knygų pripažinimą.

Kaip minėta, Katalikų Bažnyčia „ilgąjį“ Senojo Testamento kanoną ir 27 Naujojo Testamento raštus galutinai ir oficialiai patvirtino Tridento Susirinkime (D-S 1501–1503). Toks apibrėžimas buvo būtinas, nes reformatoriai iš tradicinio kanono pašalino deuteroKANJI-nes knygas.

(*Tėsinys kitame numeryje*)

Dekanų paskyrimai Panevėžio vyskupijoje

Kun. **Vydas Juškėnas** paskirtas Zarasų dekanato dekanu.

Kun. lic. **Henrikas Kalpokas** paskirtas Pasvalio dekanato dekanu.

Kun. **Remigijus Kavaliauskas** paskirtas Utenos dekanato dekanu.

-P-

Atsiveikimas su tikinčiais

Spalio 15 d. – sekmadienį gražioje Telšių vyskupijos katedroje su tikinčiais atsiveikino į Vilnių šios arkivyskupijos arkivyskupo metropolito augziliaru paskirtas, iki šiol ėjęs Telšių vyskupijos katedros administratoriaus pareigas, nominuotasis vyskupas kun. Darius Trijonis. Jis tą sekmadienį aukojo 12 val. šv. Mišias ir sausakimšoje tikinčiųjų katedroje pasakė pamokslą. Kalbėjo apie Dievo planą savo gyvenime, dalijosi patirtimi iš kunigiškojo kelio bei apie daugiau nei dvejus metus trukusį darbą šioje gimtojoje parapijoje.

Po šv. Mišių gausus būrys tikinčiųjų – iš Telšių, Gargždų, Plikių, Slengių, kur jis yra kunigavęs, parapijų, įvairių įstaigų, organizacijų atstovai – sveikino gruodžio 16 dieną Vilniaus arkikatedroje bazilikoje vyskupo šventimus gausiantį nominuotąjį vyskupą Darių Trijonį ir linkėjo jam gausios Dievo palaimos bei ištvermės einant sunkias ir atsakingas naujas pareigas Bažnyčioje. Po iškilmių ir sveikinimų bendrystės popietė – agapė vyko Telšių Šv. Antano Paduviečio katedros parapijos namuose, kur buvo susirinkęs didelis būrys nominuotojo vyskupo bičiulių.

To paties sekmadienio vakarą 18 val. šv. Mišiose iškilmingai, dalyvaujant Telšių vyskupijos vyskupui Kęstučiui Kėvalui, iki šiol administratoriaus pareigas ėjęs kun. Darius Trijonis katedros raktus ir visą parapijos turtą perdavė naujam administratoriui kan. Vygin-tui Gudeliūnui.

-kasab-

Vilniaus arkivyskupijos vyskupu nominuotas kun. Darius Trijonis

Rugsėjo 29 d. Šventasis Tėvas Pranciškus nominavo teologijos mokslų daktarą kunigą Darių Trijonį Vilniaus arkivyskupijos vyskupu augziliaru ir suteikė jam Fissianos vyskupo titulą.

Darius Trijonis gimė 1973 m. balandžio 21 d. Telšiuose, praktikuojančių katalikų šeimoje. 1980 m. pradėjo lankyti Telšių 4-ąją vidurinę mokyklą, o 1990 m., Telšiuose atvėrus duris pirmajai Lietuvoje katalikiškai mokyklai, mokėsi jos dvyliktoje klasėje. 1991 m. įstojo į Telšių kunigų seminariją, kurią baigė 1996 m. Tiek katalikiškoje mokykloje, tiek seminarijoje ypatingą įtaką jaunuolio dvasinei formacijai darė Panevėžio vyskupas emeritas Jonas Kauneckas, kuris tuo metu buvo seminarijos dvasios tėvas ir mokyklos kapelionas.

1996 m. gegužės 25 d. Telšių vyskupas Antanas Vaičius iššventino Darių Trijonį diakonu ir išsiuntė į pastoracinę praktiką Palangoje. Čia diakonas padėjo klebonui sielovadoje, išitraukė į darbą su parapijos ateitininkais, dėstė tikybą visose trijose Palangos mokyklose.

1997 m. gegužės 18 d. Darius Trijonis iššventintas kunigu ir išsiųstas studijuoti teologijos į Romą. 1999 m., baigęs studijas Romos Popiežiškajame Laterano universitete, įgijo pastoracinės teologijos licenciato laipsnį.

Grįžęs į Lietuvą, kunigas Darius Trijonis tapo Telšių kunigų seminarijos prefektu, trejus metus darbavosi klierikų ugdytoju ir dėstytoju. Seminarijoje dėstė bendrąją pastoracinę teologiją, šeimos ir santuokos pastoracinę teologiją, ekumeninę teologiją, pažinimo filosofiją ir metafiziką.

2002 m. išvyko tęsti teologijos studijų į Romą. Popiežiškojoje Šv. Alfonso moralės teologijos akademijoje pradėjo doktorantūros studijas. Taip pat talkino Romos Švenčiausiojo Veido parapijos sielovadoje. 2006 m. apgynė daktaro disertaciją moralės teologijos srityje „Solidarumas su imigrantais. Etnis-pastoracinis aspektas. Lietuvos situacijos analizė remiantis Katalikų Bažnyčios mokymu“.

2006 m. pradžioje grįžęs į Lietuvą ėjo Telšių Vyskupo Vincento Borisevičiaus kunigų seminarijos vicerektoriaus pareigas ir dėstė. Iki šiol šioje seminarijoje dėsto bendrąją ir specialiąją moralinę teologiją. 2007 m. paskirtas rezidentu Gargždų Šv. Arkangelo Mykolo parapijoje. Taip pat dėstė Klaipėdos universitete. 2008–2012 m. tarnavo Klaipėdos r. Plikių Šv. Šeimos parapijos klebonu, rūpinosi bendruomenės telkimu ir bažnyčios statyba Slengiuose.

2012–2015 m. dirbo Lietuvos Vyskupų Konferencijos sekretoriato Vilniuje generalinio sekretoriaus pavaduotoju, buvo leidyklos „Katalikų pasaulio leidiniai“ valdybos narys. Talkino Vilniaus arkikatedros sielovadoje. 2013–2014 m. Vilniaus Šv. Juozapo kunigų seminarijoje dėstė bendrąją moralės teologiją.

2015 m. grįžo į Telšių vyskupiją ir buvo paskirtas Telšių Šv. Antano Paduviečio (katedros) parapijos administratoriumi. 2017 m. liepą taip pat paskirtas Telšių vyskupijos kurijos ir Telšių Vyskupo Vincento Borisevičiaus kunigų seminarijos ekonomu.

Nominuotasis vyskupas Darius Trijonis kalba italų, vokiečių, rusų kalbomis, turi anglų kalbos pradmenis. Nuo 2000 iki 2010 m. organizuodavo piligrimes

keliones į Europos šventoves. Kunigui Dariui Trijoniui yra tekę padėti tiek Vokietijos, tiek Italijos tikinčiųjų pastoracijoje. Jis yra susipažinęs su lietuvių išei-
vių sielovada, lankė tikinčiųjų bendruomenes Jungtinėje Karalystėje, Airijoje, Vokietijoje, Suomijoje.

-Vn-

Kauno arkivyskupijos kunigų konferencija

Spalio 4 d. Kauno arkivyskupijos kunigai kurijoje susirinko į pirmąją po vasaros pertraukos nuolatinio ugdymo konferenciją. Joje prelegente šį kartą pakviesta „Kataliko balso“ Lietuvoje vadovė Toma Bružaitė aptarė Bažnyčios mokymo pristatymo viešojoje erdvėje klausimus. Be to, susirinkime aptartos kitos sielovados aktualijos, ypač pasirengimo sakramentams bei Dievo tarnaičių Adelės Dirsytės bei Elenos Spirgevičiūtės šventumo garso sklaida.

„Šeima, gyvybė, seksualumas – mus pasiekia daug aštrių ypač šių sričių klausimų, užduodamų Bažnyčiai. Kaip elgtis – tylėti, konfrontuoti ar diskutuoti?“ – sakė konferencijai vadovavęs Kauno arkivyskupas Lionginas Virbalas, pristatydamas pirmojo pranešimo temą.

„Mano tikslas pasakyti, kad jūs savo tarnystėje nesate vieni, o ir „nepatogūs“ klausimai gali būti įrankis Gerajai Naujienai nešti“, – šiais žodžiais kreipėsi į kunigus Toma Bružaitė, pasauliečių tarnystę Bažnyčioje pavadinusi privilegija. Šitoks tarnavimas yra ir „Kataliko balsas“ – 2010 m. Didžiojoje Britanijoje prieš popiežiaus Benedikto XVI vizitą kilusi pasauliečių iniciatyva, dabar plėtojama daugiau kaip dešimtyje šalių, tarp jų ir Lietuvoje. Iniciatyva kilo, kai viešojoje erdvėje išsivyravo ypač skeptiškos nuomonės ruošiantis minėtajam popiežiaus vizitui Didžiojoje Britanijoje. Buvo aštriai keliami ne tik su vizitu, bet ir su Katalikų Bažnyčios mokymu susiję klausimai. Matydami, jog vizitas gali ir nepavykti, trys pasauliečiai žurnalistai įsteigė grupę, kurioje pasauliečiai buvo mokomi viešojoje erdvėje kalbėti apie Bažnyčios poziciją įvairiais klausimais, keisti priešišką nusiteikimą jos atžvilgiu. Galiausiai popiežiaus Benedikto XVI vizitas Didžiojoje Britanijoje laikytas itin pavykusi, o šis sėkmingas projektas vyskupų prašymu tęsiamas ir dabar apima įvairias šalis bei atliepia jų poreikius.

Vėliau prelegentė kunigams pristatė „kritines“ temas, dėl kurių dažniausiai Bažnyčiai metami kaltinimai bei demonstruojamas priešiškus. Tai Bažnyčia ir politinis gyvenimas – kiek katalikai gali būti politikoje ir ką reiškia Bažnyčios atskyrimas nuo valstybės, pamirštant, jog katalikai, būdami visuomenės dalis, į visuomeninę erdvę, politiką ateina su savo įsitikinimais. Ypač aštriai visuomenėje keliami Bažnyčios požiūrio į seksualumą, lytinę prievartą klausimai. Aršios diskusijos kyla iš tikrojo Bažnyčios mokymo nepažinimo, įsitikinimo savo teisumu pozicijos, kita vertus, pvz., lytinė prievarta, pasak T. Bružaitės, per mažai Bažnyčioje viešai aptarinėtas klausimas, tai tebėra skaudi tema. Požiūrio į kontracepciją kritiką sukelia ir pačių pasauliečių dvilypis elgesys, kai negyvena taip, kaip moko Bažnyčia. Tikėjimas bandomas apriboti tik privačia erdve, o jo viešumas sukelia netoleravimo, noro primesti savo pažiūras kaltinimus. Diskusijoje dėl eutanazijos Bažnyčia dar turi ieškoti būdų, kaip dialoge su specialistais pagelbėti žmogui beviltiškoje situacijoje. Bažnyčia, nepažinus jos mokymo, kaltinama neįsitraukimu žmonėms dirbtinio apvaisinimo, abortų, skyrybų, „sugyvenimo“ situacijose. Pačia „lietuviškiausia“ tema tarp „kritinių“ klausimų viešojoje erdvėje yra Bažnyčia ir turtas. Pasak T. Bružaitės, čia padėtų surenkamų aukų viešumas – aukotojai tuomet pamatytų ir skurdžias aukas.

Mons. Algirdas Jurevičius paskirtas postulatoriumi

Kaišiadorių vyskupas rugsėjo 13 d. paskyrė mons. teol. dr. Algirdą Jurevičių, Kaišiadorių vyskupijos generalvikarą, palaimintojo Teofiliaus Matulionio kanonizacijos bylos postulatoriumi. Iki šiol beatifikacijos bylos postulatoriaus pareigas ėjęs kun. bažn. t. dr. Mindaugas Sabonis atleistas jo paties prašymu.

Kaip nurodyta Apaštališkojoje konstitucijoje *Divinus perfectionis Magister* (1983), postulatorius, kurį paskiria bažnytinė vyresnybė, vadovauja beatifikacijos ir kanonizacijos eigai, iškelia kandidato į šventuosius dorybes ir šventumą, pristato jas bažnytinėse institucijose.

-Kš-

Skyrimai akolūtų tarnystei

Spalio 8 d. Vilkaviškio švč. Mergelės Marijos Apsilankymo katedroje penki vedę vyrai: Saulius Andriūška, Egidijus Cibauskas, Alvydas Guzikauskas, Žilvinas Jankauskas ir Rolandas Judeikis, besiruošiantys nuolatiniam diakonatui, Vilkaviškio vyskupo Rimanto Norvilos buvo paskirti akolūtų tarnystei.

Iškilmingose šv. Mišiose Vilkaviškio vyskupijos ganytojas Rimantas Norvila dėkojo Vilkaviškio vyskupijos nuolatinų diakonų rengimo centro ugdymo vadovui g. kan. prof. teol. dr. Rimui Skinkaičiui, to paties centro dvasiniam vadovui kun. teol. dr. grig. gied. lic. Viliui Sikorskui už nuolatinį darbą ugdant ir rengiant kandidatus nuolatiniam diakonatui. Vyskupas taip pat dėkojo kandidatų šeimų nariams už pagalbą, palaikymą ir buvimą šalia. Galiausiai paragino visus susirinkusiuosius savo malda palydėti kandidatus ir jų šeimų narius šiame paskutiniame žingsnyje link diakonato šventimų.

Homilijoje kun. Vilius Sikorskas akcentavo tarnystę Viešpaties vynuogyne, kaip nelengvą, bet labai prasmingą ir duodančią daug vaisių. Pamokslininkas taip

pat prisiminė istorinę dvasininkų rengimo patirtį, visus šio rengimo etapus ir perteikė diakonato reikšmingumą Bažnyčioje bei šių dienų pasaulyje. Kun. Vilius akcentavo dvasinį gyvenimą, be kurio visi teoriniai pasiruošimai neduoda laukiamų gerų vaisių.

-klb-

Konsekruotas Pal. Teofiliaus koplyčios altorius

Rugsėjo 14 d., per Šventojo Kryžiaus Išaukštinimo šventę, Kaišiadorių vyskupas Jonas Ivanauskas, dalyvaujant vyskupijos kunigams bei pasauliečiams, konsekravo pagrindinį Palaimintojo Teofiliaus Matulionio koplyčios altorių, kuriame įdėtas palaimintojo sarkofagas.

Altoriaus konsekracija vyko Eucharistijos šventimo metu po homilijos: buvo giedama Visų Šventųjų litanija, skaitoma altoriaus konsekracijos malda: „Šis altorius tebus mums ženklus Kristaus, iš kurio perverto šono ištryško Kraujas ir vanduo – Bažnyčios sakramentų versmė. Tebūnie tai iškilmingos Puotos Stalų, prie kurio skubės laimingi Kristaus Puotos dalyviai ir, kasdieniuose varguose paguosti, atnaujins savo jėgas gyvenimo keliui.“

Apeigų metu vyskupas išliejo šventąjį Krizmos aliejų altoriaus viduryje bei keturiuose jo kampuose ir juo įtrynė marmurinę altoriaus viršutinę dalį (mensą). Tai simbolizuoja penkias Kristaus žaizdas. Po to ant altoriaus buvo deginami smilkalai palydint maldos žodžiais: „Tekyla, Viešpatie, mūsų malda kaip smilkalai prieš Tavo Sostą.“ Pasmilkus altorių bei visus maldininkus, altorius iškilmingai papuoštas ir buvo tęsiama Aukos liturgija.

-KŠ-

Kunigai turi nuolatos tobulėti

„Reikia gerai parengtų Viešpaties vynuogyno darbininkų, tačiau kunigų formacijoje reikia visada atsiminti, kad pagrindinis formuotojas yra Dievas“, – sakė popiežius Pranciškus spalio 7 d.

Kaip pašalinti nesusikalbėjimo kliūtis, kaip rasti būdų sumažinti pasipiktinimą Bažnyčios atžvilgiu? Su kunigais T. Bružaitė pasidalijo diskutavimo pagrindais neužimant konfliktuose dažniausiai pasitaikančios gynybinės pozicijos. Tai ir kultūrinio konteksto išmanymas, suvokimas, kodėl žmogus vienaip ar kitaip mąsto, aiškus tiesos sakymas. Svarbu parodyti, kad tiesa ir skaidrumas yra vertybės. Paaiškinti, ką Bažnyčia sako ir kodėl. Suprasti, kad diskusijoje svarbiausias esu ne aš, bet mano pašnekovas. Būti šalia žmogaus, pasitikėti Dievo veikimu. Dar svarbiau – ne ką sakome, bet kaip gyvename. Žodžio svoris yra pats gyvenimas. „Katalikų balso“ vadovė visiems rekomendavo prisiminti apaštališkąjį paraginimą *Evangelii gaudium*, skatinantį išeiti į nepatogias situacijas, į priešišką kultūrą, kalbantį apie Bažnyčią kaip misionierę.

Konferencijos pabaigoje pristatydamas sielovados aktualijas, Kauno arkivyskupas Lionginas Virbalas pasveikino kun. Valdą Paurą OCD ir karmelitus, pradėjusius misiją arkivyskupijoje. Vėliau atkreipė dėmesį į suaugusiųjų katechumenatą – LVK sprendimu šie metai yra pereinamieji, kol bus pradeda katechumenato programa parapijose. Dabar suaugusiųjų katechumenato grupė veiks prie arkikatedros. Jei norės krikštytis suaugęs, prie prašymo reikės pridėti informaciją apie pasiruošimą. Arkivyskupas atkreipė dėmesį į tėvų katechezes rengiant vaikų Krikštui, jose patariama naudotis parengtomis priemonėmis (knygele, filmu, katekizmu „DOCAT. Ką daryti? Katalikų Bažnyčios socialinis mokymas“).

Ganytojas taip pat pranešė apie kun. Andriaus Končiaus paskyrimą Adelės Dirsytės ir Elenos Spirgevičiūtės beatifikacijos bylų postulatoriumi, pakvietė visus melstis, skleisti jų šventumo žinią, ja dalytis, ją liudyti – šių moterų gyvenimas yra pavyzdys, kad ir pasauliečiai gali būti mūsų šventieji. Sprendžiama, kaip įamžinti Adelės Dirsytės atminimą jos tėviškėje Šetos parapijoje.

Buvo aptarti parapijų Nekilnojamojo turto nuosavybės registravimo ir tvarkymo klausimai, akcentuota Ekonomo tarnybos pagalba parapijų klebonams. Parapijos gali teikti projektus, kurie bus remiami iš žiniasklaidai skirtų tikslinių aukų. Misijų sekmadienį, spalio 22 d., rinkliava skiriama Bažnyčios misijoms pasaulyje.

Mons. Kęstutis Latoža pranešė apie Gailestingumo Motinos atleidus Vilniuje lapkričio mėn., papasakojo apie Aušros Vartų bei paveikslo gerbimo istoriją. Viena iš Aušros Vartų Dievo Motinos karūnų turi Taikos Karalienės titulą, tad šiemet atlaiduose ir bus meldžiamasi taikos intencija bei apmąstomos krikščioniškos dorybės.

-kait-

Vilkaviškio vyskupijos kunigų susirinkimai

Rugsėjo 19 d. Marijampolėje, Vilkaviškio vyskupijos pastoracijos centre, vykęs vyskupijos kunigų susirinkimas pradėtas bendra malda – Valandų liturgija (Dienine), po kurios į susirinkusiuosius kreipėsi vyskupas Rimantas Norvila. Ganytojas, pasveikinęs visus, tarė įvadinį žodį. Apibendrinamas vyskupijos aktualijas jis priminė, kad jau yra išleisti visi Valandų liturgijos tomai lietuvių kalba, ir dar kartą paragino neapleisti šios labai svarbios kunigo gyvenime maldos. Vyskupas informavo, kad kitas, spalio mėnesio, vyskupijos kunigų susirinkimas vyks Kaišiadoryse. Galiausiai ganytojas pristatė susirinkimo svečią, Lietuvos katechetikos centro direktorių mons. eduk. m. lic. Rimantą Gudlinkį.

Mons. Rimantas pirmoje susirinkimo dalyje kalbėjo apie evangelizaciją ir katechezę besikeičiančiame pasaulyje. Prelegentas dalijosi mintimis, kaip naujai galima prieiti prie žmogaus ir iš naujo pakviesti jį į tikėjimo džiaugsmą. Juk, keičiantis pasauliui, keičiasi ir požiūris į tikėjimą bei religiją. Seniau klestėję pastoraciniai būdai tampa nefunkcionalūs, tradiciniai maldos susibūrimai pamažu mažėja. Po rengimo sakramentams katechezės mažai žmonių pasilieka bažnyčioje. Atrodo, kad mes siūlome tai, ko niekam nereikia. Tikėjimas, ypač žiniasklaidoje, pristatomas neigiamai. Nors sykiu ir šiandien turime nemažai šeimų, kurios išugdo savo vaikuose tikėjimo daigus, veikia aktyvios bendruomenės, rodančios gražų tikėjimo pavyzdį, mokyklos ir visuomenė yra pakankamai atviros, kad jose galėtume skleisti tikėjimo žinią, deja, labai dažnai mes patys neišnaudojame turimų galimybių. Todėl, pasak Lietuvos Katechetikos centro direktoriaus, pasaulyje ir Lietuvoje atnaujinamas katechumenatas. Tai suaugusiųjų katechezė.

Antroje susirinkimo dalyje mons. Rimantas dalijosi suaugusiųjų įkrikščionimo perspektyvomis Lietuvoje, pristatė naują apeigyną bei keletą programų, kaip reikėtų vykdyti suaugusiųjų katechumenatą. Prelegentas priminė ir šiek tiek istorijos. Katechumenato pradžia siekia XIX a. (1878 m. Afrikoje, 1950 m. Prancūzijoje). Pasak monsinjoro, katechumenatas buvo atgaivintas, kad padėtų ugdyti brandžius ir sąmoningus tikinčius žmones šiandieniam pasauliui. Katechumenatas yra skirtas nekrikštytiems, nepriėmusiems kitų įkrikščionimo sakramentų, tiems, kurie nori atnaujinti savo tikėjimą, kurie buvo pakrikštyti ne Katalikų Bažnyčioje. Katechumenatas sudarytas iš keturių laikotarpių ir trijų liturginių žingsnių. Kad žmogus gautų naudos iš katechumenato, jis turi būti tvirtai apsisprendęs ir norėti gilintis į tikėjimo slėpinius.

Po keleto skelbimų ir jubiliatų pasveikinimo kunigų susirinkimas baigtas pietumis ir brolišku pasidalijimu prie bendro stalo.

Spalio 10 d. Vilkaviškio vyskupas Rimantas Norvila ir Vilkaviškio vyskupijos kunigai, įsiklausę į Kaišiadorių vyskupo Jono Ivanausko pakvietimą, apsilankė Kaišiadoryse.

Susirinkimas prasidėjo Eucharistijos šventimu Kaišiadorių katedros Pal. Teofiliaus Matulionio koplyčioje. Kaišiadorių vyskupas Jonas Ivanauskas šv. Mišių pradžioje pasveikino Vilkaviškio vyskupijos dvasininkus, pirmuosius po beatifikacijos su savo vyskupu susirinkusius prie pal. Teofiliaus, ir pakvietė kartu melstis, maldai vadovavo Vilkaviškio vyskupas Rimantas Norvila.

Homilijoje Kaišiadorių vyskupas akcentavo, kad Jėzaus žodžiai mums visuomet yra sakomi su didele Jėzaus kančios ir prisikėlimo meile. Tai nėra vien emocija, tai Dievo malonė. Todėl mums tereikia Jėzaus prašyti, juo pasitikėti, kad galėtume tinkamai atlikti savo kunigiškąją tarnystę. Savo pasidalijimą vyskupas Jonas pabaigė žodžiais: „Palaimintasis Teofiliau, globok, teik malonių visiems Vilkaviškio vyskupijos kunigams, vyskupui, o per juos ir visiems tikintiesiems.“

Po šv. Mišių susirinkimas tęstas Kaišiadorių vyskupijos pastoracijos centre. Pristatęs Kaišiadorių vyskupijos pastoracijos centro veiklą, Kaišiadorių vyskupas Jonas Ivanauskas pirmiausia prisiminė palaimintojo beatifikaciją bei visus įvykius, lydėjusius šia grandiozinę iškilme, kurioje, pasak ganytojo, didžiausią darbą nuveikė pats palaimintasis Teofilius. Ši šventė buvo padovanojama Lietuvai ir visiems tikintiesiems. Kaišiadorių vyskupas paragino platinti

priimdamas vyskupus ir kunigų seminarijų vadovus, dalyvavusius šiomis dienomis vykusiame kunigų ugdymui skirtame tarptautiniame suvažiavime, kurį surengė Dvasininkijos kongregacija.

Suvažiavime dalyvavo ir Bažnyčios Lietuvoje atstovai: Vyskupų Konferencijos pirmininkas Vilniaus arkivyskupas Gintaras Grušas, Kauno kunigų seminarijos rektorius mons. Aurelijus Žukauskas, Telsių kunigų seminarijos rektorius kun. Ramūnas Norkus ir Vilniaus kunigų seminarijos vicerektorius kun. Andžej Šuškevič.

Arkivyskupas Gintaras Grušas Vatikano radijui sakė: „Popiežius pabrėžė, jog svarbu, kad kiekvienas asmuo stengtųsi pažinti savo pašaukimo kelią ir rūpintųsi jo ugdymu, taip pat pabrėžė kunigų ir ugdytojų svarbą šiame kunigų ugdymo procese. Yra dvi dalys – ne tik seminarijos laikas, bet ir tęsiamos kunigystės laikas. Kunigai turi rūpintis savo tolesniu tobulėjimu. Pati Bažnyčia, visos Bažnyčios tikintieji, turi pareigą rūpintis savo kunigais, klierikais, ne tik melstis už juos, bet ir kartu dirbti, kad turėtų gerą ganytoją. Popiežius pabrėžė, kad ne tik kunigas duodamas parapijai, bet ir parapijiečių malda yra svarbus palaikymas kunigams, kad jie vis tobulėtų, nes tobulėjimas yra artėjimas prie Kristaus, supanašėjimas su Kristumi.“

Į klausimą, ar tai, kad Lietuvos seminarijos šiemet, palyginti su netolima praėjimu, priėmė gerokai daugiau kandidatų, yra nauja tendencija, Lietuvos Vyskupų Konferencijos pirmininkas atsakė:

„Tikėkimės, kad iš tikrųjų į tą pusę eina. Būdamas Romoje, turėjau progą aplankyti Šventųjų skelbimo kongregaciją ir susitikti su kard. Amato, kuris buvo atvykęs į Vilnių ir vadovavo arkivyskupo Teofiliaus Matulionio beatifikacijai. Tačiau, kai aš jį lydėjau, kiekvienoje vietoje, kur mes sustodavome pasimelsti, intencija buvo prašyti palaimintąjį Teofilį, kad Lietuvai duotų daugiau pašaukimų. Manau,

kad visiems reikėtų sekti kardinolo Amato mums parodytu pavyzdžiu, nebijoti kreiptis į mūsų šventuosius, palaimintuosius ir prašyti jų užtarimo, kad padėtų jauniems vyrams, jaunoms merginoms atpažinti savo pašaukimą ir atsiliepti į jį. Pašaukimų tikrai yra ir jų yra daug. Viešpats šaukia kiekvieną iš mūsų, mes turime išgirsti, ką jis sako, ir atsiliepti.“

-vr-

Europos vyskupų konferencijų tarybos asamblėja

Vilniaus arkivyskupas Gintaras Grušas rugsėjo 28–spalio 1 d. dalyvavo Europos vyskupų konferencijų tarybos (CCEE) plenarinėje asamblėjoje, kuri arkivysk. Tadeuszo Kondrusiewicziaus kvietimu vyko Minske. Vyskupai kalbėjo apie Europą ir Bažnyčios misiją joje, darbo grupėse dalijosi patirtimi jaunimo pastoracijos srityje, taip tęsdami pasiruošimą 2018 m. vyksiančiam Vyskupų sinodui, susipažino su Katalikų Bažnyčios padėtimi Baltarusijoje, taip pat susitiko su šalies prezidentu A. Lukašenka.

„Bažnyčia myli Europą ir tiki jos ateitimi. Europa yra ne tik teritorija, bet ir dvasinė užduotis“, – rašo baigiamosiose plenarinės asamblėjos žinioje vyskupai iš 45 Europos šalių. „Bažnyčia tvirtai tiki jaunimu ir labai jį vertina. Ji pasitikėdama žvelgia į jaunus žmones, kaip motina į savo vaikus“, – artėjant Vyskupų sinodui jaunimo ir pašaukimo tema pabrėžia ganytojai. Perduoti vilties žinią Europai ir paraginti ją atsiverti religijai, transcendencijai, solidarumu grįstiems santykiams, bendrystei ir Evangelijai – toks yra baigiamosios žinios tikslas.

Kitas Europos vyskupų konferencijų tarybos susitikimas vyks 2018 m. rugsėjo 13–16 d. Poznanėje, Lenkijoje.

-vilnensis.lt-

Fatimoje švęsta Lietuvos diena

Spalio 22 d. Fatimoje švęsta Lietuvos diena. Pagrindinėse šv. Mišiose

pal. Teofiliaus kultą nesidalijant šventųjų ar palaimintųjų, bet suprantant, kad per juos visus veikia Dievas. Visi šventieji, pasak vyskupo, yra skirti mūsų tikėjimo kelionei, kad visus mus užtartų. Vyskupas Jonas Ivanauskas dar kartą priminė, kad palaimintojo Teofiliaus Matulionio minėjimas liturgijoje bus švenčiamas birželio 14 d. O atsakius švęsti kasmėnesinius minėjimus, kaip yra kitose šventovėse, tikintieji yra kviečiami melstis prie palaimintojo Teofiliaus kiekvieno sekmadienio vakarą.

Po keleto skelbimų ir pasidalijimų kunigų piligrimystė Kaišiadoryse baigta pietumis ir brolišku pasidalijimu prie bendro stalo Kaišiadorių vyskupijos kurijoje. Baigiantis susirinkimui Kaišiadorių vyskupas Jonas Ivanauskas padėkojo visiems kunigams ir įteikė dovanų po knygą ir paveikslėlį su pal. Teofiliaus Matulionio kanoniniu atvaizdu.

-klb-

Panevėžio vyskupijos kunigų konferencija

Spalio 11 d. Panevėžio kurijoje vyko kunigų konferencija, kurioje pranešimą apie suaugusiųjų katechezę – katechumenato programą skaitė dr. Artūras Lukaševčius, Kauno arkivyskupijos Suaugusiųjų katechezės tarnybos programų vadovas. Jis pristatė katechumenato Tikėjimo pagrindų programos gaires: bendras nuorodas, susitikimo struktūrą, paaiškino, kaip sudaroma dalijamoji medžiaga ir kokios jos funkcijos.

„Katechumenato esmė – teisingas santykis tarp pasirengimo sakramentams ir sakramentų šventimo“, – sakė dr. Artūras Lukaševčius. Katechumenatas yra tikėjimo kelionė. Tai pati seniausia programa Katalikų Bažnyčioje, kuri buvo žinoma jau II a. Vatikano II Susirinkimas nurodo ją atnaujinti. Vilniuje katechumenatas vykdomas jau dvidešimt metų, o Kaune – šešiolika. Programą sudaro 30 susitikimų, kurių kiekvienas trunka apie 1,5–2 val. Kiekvienam susitikimui tinka išklausti paskaitos vaizdo įrašą. Programa skirta suaugusiems, siekiantiems geriau susipažinti su Katalikų Bažnyčios tikėjimu, tiek rengiantis įkrikščioninimo sakramentams, tiek norint sutvirtinti tikėjimą.

Pasak prelegento, katechumenatas reikalauja naujo tipo parapijos. Iš sovietmečio paveldėjome sužalotas parapijas, t. y. į parapiją dažnai žmonės ateina tik tuomet, kai jiems ko nors labai reikia. Tai „susitvarkymo mentalitetas“. Tokie žmonės iš esmės gyvena šalia Dievo. Tokioje parapijoje katechumenato programa neveikia. Žmonės labai nori sakramentų, bet nenori pasirengti jiems. Betgi krikščionybė yra gyvenimo ir mąstymo būdas. Kad sakramentai duotų vaisių, reikia atlikti namų darbus. Katalikų Bažnyčios katekizme sakoma, kad sakramentai vaisingi tiems, kurie juos priima tinkamai jiems pasirengę. Pirmiausia turi eiti evangelizavimas ir įtikėjimas, o tik paskui sakramentai. Katechumenatas siūlo korekcijas mūsų sielovadoje.

Katechumenato susitikimą sudaro trys pagrindiniai momentai: mokymas ir asmeninis liudijimas, pasidalijimas mažose grupėse ir bendras aptarimas bei agapė. Ypač svarbus yra dalijimasis mažose grupelėse. Lietuvoje turime menkas tradicijas. Lengva šioje srityje dirbti mieste. Daug sudėtingiau tai daryti kaimo ar miestelio sąlygomis. Besirengiantiems Krikštui kaime pasiūloma peržiūrėti porą filmukų. Tada kas dvi savaites rengtinus susitikimus ir pasikalbėjimas ta tema. Tam labai pagelbsti ir dalijamoji medžiaga: klausimai pasidalijimui grupelėse, Šventojo Rašto mintys savaitei, nuoroda skaitymui namuose iš katekizmo *Youcat*. Didžiulė pagalba pastoracijoje yra YOUCAT –

jaunimo katekizmas. „Naujai ateinančius ir susidomėjusius svarbu yra pagloboti“, – susirinkusiems kunigams kalbėjo dr. Artūras Lukaševičius.

Po to Vilniaus Šv. Teresės parapijos klebonas mons. Kęstutis Latoža pristatė Aušros Vartų Gailestingumo Motinos atleidų, kurie vyks lapkričio 12–19 d., programą ir pakvietė kunigus dalyvauti atleiduose su savo maldininkų grupėmis. Susirinkusiems jis trumpai priminė Aušros Vartų istoriją. Audronė Papiėvienė pristatė *Magnificat* leidinius, ypač rekomendavo *Magnificat* vaikams.

Paskui Panevėžio katedroje vyskupijos kunigai šv. Mišiose meldėsi už prieš mėnesį mirusį t. Pranciškų Sabaliauską. Joms vadovavo ir pamokslą apie Jėzaus išmokytą maldą ir kunigą kaip maldos vyrą pasakė Panevėžio vysk. Linas Vodopjanovas.

Telšių vyskupijos kunigų susirinkimas

Spalio 18 d. Telšiuose vyko Telšių vyskupijos dvasininkų kasmėnesinis ugdymo susirinkimas. Susirinkusiuosius pasveikino ir rytmetinei bendrai maldai vadovavo Telšių vyskupijos vyskupas ordinaras Kęstutis Kėvalas. Pradėdamas maldą jis pasidžiaugė susirinkusiais kunigais, pasveikino juos ir iš Vilniaus atvykusius vyskupą emeritą Joną Borutą SJ bei Vilniaus Šv. Teresės bažnyčios ir Aušros Vartų Švč. Mergelės Marijos, Gailestingumo Motinos, koplyčios kleboną, rektorių mons. Kęstutį Latožą.

Po bendros maldos savo įžvalgomis pasidalijo vyskupas emeritas J. Boruta SJ. Jis kalbėjo apie dabarties realijas ir aktualijas, apie itin sparčiai besikeičiančią situaciją Lietuvoje ir visame pasaulyje, drąsino kunigus nebijoti sunkumų ir pastoracinių iššūkių, pasitikėti Dievo Apvaizda ir jo vedimu bei veikimu Bažnyčioje. Kunigams vyskupas emeritas linkėjo ištvermės ir ryžto sekti Kristumi ir uoliai skelbti Evangeliją šių dienų pasaulyje.

Į šių metų Aušros Vartų Didžiuosius atleidus visus kunigus pakvietė ir šios šventovės istoriją nuodugniai pristatė mons. K. Latoža. Jis supažindino su šių metų atleidų programa ir kvietė visus gausiai atvykti lapkričio 16 dieną, kuri skirta Telšių vyskupijai. Monsinjoras išdalijo plakatus ir knygutes su išsamia kiekvienos atleidų dienos programa. Lektorius taip pat kalbėjo apie Trakų Dievo Motinos – Lietuvos Globėjos paskelbtus metus ir šios šventovės tapimą bazilika, akcentavo šiais metais minimą jubiliejų – Fatimoje įvykusių Dievo Motinos Marijos apsireiškimų šimtmetį ir išryškino svarbą melstis už taiką pasaulyje. Kunigus kvietė atvykti su grupelėmis į Aušros Vartus ir į Trakų šventovę.

Klaipėdos dekanato dekanas kan. Vilius Viktoravičius pristatė žemaičių piligriminės kelionės į Romą ir Asyžių programą. Dekodami Dievui už visas malones, lapkričio mėnesio pirmojoje pusėje tikintieji iš visos Telšių vyskupijos (230 asmenų iš įvairių parapijų) vyksta į piligriminę kelionę tokiu būdu užbaigiant Žemaičių vyskupijos įkūrimo 600 metų minėjimą ir šventimą. Romoje planuojama susitikti su popiežiumi Pranciškumi, aplankyti didžiąsias bazilikas ir kitas šventas vietas.

Apie Bažnyčios ir Lietuvos policijos bendradarbiavimą kalbėjo ir įvairius kartu vykdomus projektus pristatė Telšių regiono policijos kapelionas, Telšių dekanato dekanas prel. Juozas Šiurys. Jis pasidžiaugė darniu darbu ir rezultatais, kvietė parapijų kunigus aktyviai įsitraukti į įvairius projektus, tokius kaip „Saugus eismas keliuose“, bei glaudžiai bendradarbiauti.

Švč. Trejybės bazilikoje dalyvavo daugiau nei 600 piligrimų iš Lietuvos bei lietuvių iš kitų šalių. Minint Mergelės Marijos apsireiškimo piemenėliams Fatimoje 100 metų sukaktį, Lietuvos vyskupai pakvietė Lietuvos tikinčiuosius drauge švęsti šią sukaktį.

Pagrindinėse šv. Mišiose arkivyskupas Gintaras Grušas kalbėjo: „Piemenėliams Marija buvo ir motina, ir mokytoja, kurios klausydami jie tapo šventi. Mums Marija taip pat yra motina ir mokytoja, – motina ir mokytoja, kurią mes mylime, motina ir mokytoja, kuria mes pasitikime, motina ir mokytoja, kurios mes klausomės, motina ir mokytoja, kurios pavyzdžiu seksime.“

Nuo ketvirtadienio Fatimoje susirinkusiems piligrimams patarnavo apie 50 kunigų, 8 vyskupai. Vien Vilniaus arkivyskupija suorganizavo 340 keliautojų grupę, kuri ketvirtadienį atvyko į Porto miestą, dalyvavo šv. Mišiose Porto katedroje ir autobusais atvažiavo į Fatimą.

Penktadienį susirinkusieji susipažino su Fatimos šventove, meldėsi šv. Mišiose Jėzaus Mirties koplyčioje, kur šv. Mišioms vadovavo Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis. Piligrimai ėjo Kryžiaus kelią ir aplankė gimtąjį piemenėlių, regėjusių Mariją, kaimą Alžiustrelį.

Penktadienio ir šeštadienio vakarą piligrimai iš Lietuvos su iš viso pasaulio atvykusiais tikinčiaisiais Apsireiškimo koplyčioje meldėsi rožinį, kuris čia skambėjo ir lietuvių kalba. Dalyvavo procesijoje su žvakėmis Fatimos šventovės aikštėje. Procesijos priekyje buvo nešama Švč. Mergelės Marijos statula, kurios karūnoje yra iš popiežiaus Jono Pauliaus II kūno po pasikėsینimo jį nužudyti išimta kulka.

Šeštadienį dalis piligrimų lankė Nazarė miestelį ir Bataljos Dominikonų vienuolyną. Šis gotikos šedevras įtrauktas į UNESCO Pasaulio paveldo sąrašą. Sugrįžus į Fatimą šv. Mišioms lietuvių kalba vadovavo Kauno arkivyskupas Lionginas Virbalas.

Pirmadienį Vilniaus arkivyskupijos pili-
grimai kartu meldėsi Santjago de Kom-
posteloje prie šv. Jokūbo kapo.

-vilnensis.lt

Pašaukimų diena

Rugsėjo 30-ąją pranciškoniškojo jauni-
mo šlovinimo giesme „Koks Jis nuos-
tabus!“ prasidėjo Kauno regiono pran-
ciškonų pasauliečių (OFS) pašaukimų
diena. Šviesų šeštadienio rytmetį susi-
rinkusieji į Kauno arkivyskupijos kon-
ferencijų salę, susidomėję ir degantys
šv. Pranciškaus dvasingumu, noriai da-
lijosi šiuo dvasiniu lobiu ir liudijo pran-
ciškoniškojo pašaukimo grožį – giesme,
pasidalijimais konferencijose ir netgi
šokiais. Pašaukimų dienos programoje
svarbi vieta teko pranciškonų pasaulie-
čių ir pranciškoniškojo jaunimo gyveni-
mo savuoju pašaukimu sampratai bei
liudijimui. Paprastai, patraukliai ir giliai
konferencijų pranešimų mintimis buvo
žvelgiama į šv. Pranciškaus asmens ir jo
įkurtą ordinų veiklos prasmę gyvenant
Kristaus Evangelija.

Pirmoje konferencijoje „Šv. Pranciš-
kaus aktualumas XXI a. žmogui“ prel.
prof. dr. (h. p.) Vytautas Steponas Vai-
čiūnas OFS pabrėžė, kad šio šventojo
misija dar neatsiskleidusi: visų laikų
pranciškonams jo meilė Dievui ir arti-
mui visiškame neturte – evangelinio
gyvenimo kelio idealas ir iššūkis. XXI a.
žmogui, pasirinkusiam „Pax et bonum“
liudijimą, keičiasi linksmybių ir pasaulio
tuštybės samprata, gyvenimas tampa
gyvu santykiu su Kristumi.

Apie tokį gyvenimą paliudijo OFS sen-
buviai – Aldona Draudvilienė OFS ir Jo-
nas Grigas OFS. Savo pranciškoniškojo
pašaukimo brendimo istorija pasidalijo
kun. Juozapas Marija Žukauskas OFM.
Nuoširdi br. Juozapo padėka sesėms ir
broliams pasauliečiams, kurių maldų ir
pavyzdžio dėka jis išsilaukė tikėjimo ke-
lyje, sugraudino ir įkvėpė OFS narius ir
į pašaukimų dieną atvykusius svečius.

Prasmingai OFS pašaukimų dienos da-
lyvius pasveikino pranciškonišku kon-

Konferencijos pabaigoje į susirinkusiuosius kreipėsi ir apie savo darbą tarp
lietuvių Airijoje kalbėjo ten tautiečių sielovada besirūpinantis kunigas Egidi-
jus Arnašius. Konferencijai pasibaigus visiems padėkojo vyskupas K. Kėvalas
ir pakvietė kunigus pasirašyti knygoje apie Telšių vyskupiją. Ji su visų Telšių
vyskupijos dvasininkų parašais bus nuvežta ir padovanota kaip padėkos žen-
klas popiežiui Pranciškui. Vyskupas taip pat išsamiai aptarė svarbius eina-
muosius vyskupijos gyvenimo klausimus.

Iškilmingoms šv. Mišioms Telšių vyskupijos katedroje vadovavo ir pamoks-
lą pasakė Telšių vyskupijos vyskupas K. Kėvalas, koncelebravo 15 metų šiai
vyskupijai vadovavęs, dabar jau emeritas vyskupas J. Boruta SJ, taip pat Pa-
nevėžio vyskupijos vyskupas Linas Vodopjanovas OFM ir arti 100 Telšių vys-
kupijos kunigų. Šventųjų Mišių liturgijoje patarnavo diakonas ir Telšių Vys-
kupo Vincento Borisevičiaus kunigų seminarijos klierikai, giedojo Katedros
didysis sumos choras, vadovaujamas vargonininkės Dalios Pleškienės. Šiose
iškilmingose šv. Mišiose buvo dėkojama Dievui už ilgametę ir uolią vyskupo
J. Borutos SJ tarnystę Telšių vyskupijoje, o kartu buvo meldžiama palaimos
naujam ganytojui.

Po šv. Mišių padėkos žodžius už ilgametę tarnystę vyskupui J. Borutai SJ išsa-
kė, o naujam vyskupui ordinarui K. Kėvalui viso ko geriausio linkėjo didelis
būrys garbių svečių, organizacijų atstovų. Sveikino ir atminimo ženklus įteikė
Lietuvos policijos generalinis komisaras Linas Pernavas, visų Telšių vyskupi-
jos teritorijoje esančių miestų ir savivaldybių merų vardu sveikino Telšių mer-
as Petras Kuizinas, už tarnystės metus dėkojo įvairių katalikiškų organizacijų
ir bendruomenių nariai, Telšių katalikiškos krypties Vincento Borisevičiaus
gimnazijos bendruomenė, Telšių Vyskupo Vincento Borisevičiaus kunigų se-
minarijos klierikai, Telšių katedros choro choristai. Vyskupui J. Borutai SJ dė-
kojo ir visų Telšių vyskupijos kunigų vardu jį pasveikino vyskupas K. Kėvalas.
-kasab-

Atsinaujinimo dienos

„Parodyk man, Viešpatie, savąjį kelią“

Rugsėjo 30 d. Panevėžyje, kino teatre „Garsas“, vyko Atsinaujinimo diena „Pa-
rodyk man, Viešpatie, savąjį kelią“, kurioje dalyvavo apie 400 žmonių. Renginį
vedė katalikų evangelizacinė bendruomenė „Gyvieji akmenys“ iš Kauno.

Katechezėje t. Pijus Eglinas OP pabrėžė, jog Jėzus yra mūsų kelias. Jis pri-
siminė, kaip kartą, dar vaikas būdamas, su dėde ėjo per kukurūzų lauką ir
pasimetė. Jo balsą tarytum girdėjo, o jo paties nematė. Nerimą dar sutirštino
visokios baimės. O svarbiausia – nėra to, kuris žino kelią... Kažkokį dvasingu-
mą žmogus gali pasiekti ir savo jėgomis. Bet ar tai veda į Dangaus Karalystę?
Jei tas kelias neveda pas Jėzų, tai jis niekur neveda. Pats didžiausias vargas
būti atsiskyrusiam nuo Jėzaus. Jei nebus bendrystės su Jėzumi, gyvenimo lai-
velis blaškysis į visas puses, ir nieko gyvenime nepasieksime. Geriausias pa-
tarimas – „laikytis arčiau Jėzaus“ ir „grįžti prie šaknų“, prie šaltinio. Tuomet
atsivers akys. Kartais visuomenės veikėjai mėgsta sakyti aptakias frazes apie
Dievą kaip pasaulio Kūrėją, didįjį Architektą, bet kiek iš jų ištaria Jėzaus var-
dą. Žmogus dažnai po žodžiu Dievas pakiša „bet ką“. Padiskutavę su juo, ką
jis turi omenyje, pamatytume, kad vieni kalba apie kosminę energiją, kiti apie
žaltį, medį ar dar ką nors. Todėl grįžkime prie šaltinio – prie Jėzaus. Tėvas
Pijus kvietė kasdien skaityti Bibliją. „Kuo dažniau skaitote Dievo žodį, tuo

labiau perprantate, koks Dievas yra. Be „gabalėlio“ Dievo žodžio tos dienos neišgyvensi kokybiškai“, – sakė jis.

Po pietų žmonės išsiskirstė į darbo grupes. Kun. Gediminas Jankūnas kalbėjo apie priėmimo kultūrą, vartojimą ir vartotojiškumą. Priėmimo kultūros pagrindas yra Dievo meilė, kurią patiriame per Motiną Bažnyčią ir Bažnyčioje, ir trokštame ją pasidalyti su tais, kurie jos ieško, bet dar nėra suradę. Priėmimo kultūra visų pirma pasireiškia elementariu mandagumu, svetingumu ir dėmesiu kitam, nesvarbu, kas ir koks jis yra. Tai ne tik kunigo, kaip vadovo, užduotis. Tai visos bendruomenės ir jos narių uždavinys. Ten, kur stokojama autentiškos Dievo ir artimo meilės, atsiranda pagunda pakeisti ją daiktų, santykių vartojimo ir vartotojiškumo kultūra. Visi nori mylėti ir būti mylimi, o to neatstos jokia daiktų ir pramogų gausa. Kiek daug mes dar turime nuveikti, kad priėmimo kultūra įsitvirtintų mūsų bendruomenėse“, – sakė kun. Gediminas.

Kun. Kęstutis Dvareckas kvietė gyvenimui pasakyti „taip“. Jis kalbėjo apie mūsų mitus ir Dievo tikrovę. Evangelijoje Jėzus ragina: *Jūs duokite jiems valgyti!* Žmogus dažnai sako, nedaug teturiu. Bet ar išdrįsiu dalytis tuo, ką turiu? Toks jau gyvenimo paradoksas: tik dalydamasis praturtėjai. Dievas nuolat taria „taip“. Jis žmogų kviečia į gyvenimo pilnatvę. Dievas nori, kad jo „taip“ išsiskleistų žmogaus gyvenime. Kad Dievo „taip“ taptų veiksmingas mūsų gyvenime, reikalingas mūsų laisvas apsisprendimas – mūsų laisvas „taip“. Be to, esame kviečiami atrasti savo gyvenimo lobį, t. y. pasirinkti gyvenimo kelią. Dievui tikrai ne tas pats, kokie yra mūsų pasirinkimai. Jis atkakliai ieško mūsų. Ir niekada nevelu į Dievo iniciatyvą atsiliepti ištariant Jam „taip“.

Dr. Nijolė Liobikienė kalbėjo apie santykių kūrimą šeimoje tarp šeimos narių ir bendruomenėje. Mes visą gyvenimą mokomės kurti santykį. Tas mokslas prasideda šeimoje iš pradžių per vaiko poreikių patenkinimą. Ir būtent šeimoje vaikas išmoksta, kaip reikia bendrauti. Čia jis sužino, ar yra mylimas. Iš to, kaip parodome savo meilę vaikams, vaikas ima suvokti savo vertę, išmoksta mylėti ir atitinkamai bendrauti. Pats bendravimas ir santykio kūrimas prasideda nuo to, kaip mes žvelgiame į save. Reikia mokytis save priimti ir gebėti suvokti savo vertę. Nuo to prasideda mūsų savigarba. Lektorė akcentavo, kad meilė Dievui yra parodoma per santykį su kitu žmogumi, ir išskyrė dvi pagrindines vertybes: laisvę ir pagarbą žmogui. Santykis kuriamas per tris elementarius, popiežiaus dažnai kartojamus žodžius: ačiū, prašau, atsiprašau.

Vakare aukotos šv. Mišios, kurioms vadovavo Panevėžio vysk. Linas Vodopjanovas. Drauge koncelebravo šeši kunigai: E. Styra, A. Kasperavičius, D. Matiukas, K. Dvareckas, G. Jankūnas, S. Černiauskas. Pamoksle ganytojas kalbėjo apie du sūnus, kurių vienas buvo priešgina, o kitas – pažadukas. „Jėzus kalba tautos seniūnams ir kunigams palyginimu apie du sūnus. Prašo: „Vaike, eik ir padirbėk vynuogyne.“ Tuos du žmonių tipus, manyčiau, galime atrasti ir kiekviename iš mūsų“, – sakė ganytojas. Tie sūnūs yra kviečiami pasidaruoti. Pirmajam, kaip daugeliui iš mūsų, būdingas kietumas, šaltumas ir kategoriškumas. Popiežius Pranciškus vienoje katechezėje priminė krikščioniškąjį pasipūteliškumą: tokie žmonės yra kaip povai pasipūtę: daug išorės, o vidaus, sakytume, ir nėra. Antrasis sūnus lengva ranka viskam pritaria: būsiu geras, padarysiu, bet po to gyvenimas eina savo vaga. Gyvenimas tarytum atsietas nuo žodžių. „Noriu palinkėti visiems, kad mūsų krikščioniškas gyvenimas – žodžiai ir darbai eitų drauge, nes kitaip gyvenimas tampa tuštybe. Labai gražu ir Atsinaujinimo diena, ir gražios giesmės, puikūs lektoriai. Bet to neužtenka. Gyvenime reikia mūsų žingsnių. Teks eiti į tą vynuogyną ir dirbti,

gregacijų seserys: Dieviškosios Jėzaus Širdies seserų pranciškonų generalinė vyresnioji ses. Romualda Alma Vabuo-laitė ir Švč. Jėzaus Širdies mažųjų tarnaičių ses. Birutė Žemaitytė.

Didžiulė staigmena visiems dalyviams tapo JauPros (pranciškoniškojo jaunimo) pasirodymas. Jaunimas ryžosi pristatyti vienuolinio gyvenimo pažadus – skaistybę, neturtą ir klusnumą.

Po pietų buvo pristatyta knygų paroda apie šv. Pranciškų bei pranciškonus ir toliau tęsėsi konferencijos. Kun. Juozapas Marija Žukauskas OFM pranešime „Šv. Pranciškus – pranašas savo ir mūsų laikams“ apibendrino, jog pranašas – tai tas, kuris turi Dievo žvilgsnį, moka pasaulyje pamatyti Dievo planą ir Jo darbus. Toks buvo šv. Pranciškus, neturtu išlaisvinęs savo širdį, tapęs mažiausiu iš mažiausių ir nuveikęs didžiulių darbų. „Išpažinkime, – kvietė brolis Juozapas Marija, – jog esame dulkės, ir prašykime, kad Viešpats įkvėptų dvasią ir įgalintų daryti Jo darbus.“

Apie pranciškonų pasauliečių evangelinių priesakų vykdymą istorijoje kalbėjusi dr. Vilija Karaliūnaitė OFS pabrėžė unikalaus šv. Pranciškaus Asyžiečio sprendimo įkurti ordiną, kuris būtų pasaulietiškas ir kartu pašvęstasis, praktiškumą. Milžinišką šio ordino, keitusio žmonių gyvenimus ir sampratas, įtaką liudija visuomenės pokyčiai ir „karališkojo“ ordino vardas. Kuklus gyvenimo būdas, sąmoningai priimtos tarnavimo artimui pareigos suvokimas kyla iš evangelinių priesakų vykdymo.

Konferenciją pranešimu „OFS gyvenimo būdas: Regulos reikšmė“ baigė dr. Bronė Gudaitytė OFS. Tikėjimas ir atgaila – dvi Gerosios Naujienos pusės: per savęs atsisakymą ir atsivėrimą Kristui žmogus sveiksta pats ir kelia kitus. Šias mintis prelegentė apibendrino kvietimu: „Ateikite, imkite mano jungą ir mokykitės iš manęs – tai Kristaus kvietimas kiekvienam pasiryžusiam eiti pranciškoniškojo pašaukimo, t. y. atgailos, keliu.“

Pašaukimų dienos programą Šv. Jurgio Kankinio bažnyčioje vainikavo šv. Mišių liturgija, kuriai vadovavo Kauno arkivyskupas Lionginas Virbalas SJ.

-vk-

Ekumeninės pamaldos

Rugsėjo 25–29 d. Lietuvoje vyko tarptautinės NATO karinės inžinierių pratybos „Inžinierių Griausmas 2017“ (angl. *Engineer Thunder 2017*). Pratybas organizavo Juozo Vitkaus inžinerijos batalionas. Lietuvos inžinieriai treniravosi atlikti specializuotas inžinierines užduotis kartu su Sausumos pajėgų vienetais, Vytauto Didžiojo šaulių 2-osios rinktinės padaliniu, Specialiųjų operacijų pajėgomis, Valstybės sienos apsaugos tarnyba bei JAV ir NATO priešakinių pajėgų bataliono kovinėje grupėje Lietuvoje tarnaujančiais kariais iš Nyderlandų, Norvegijos ir Vokietijos kariuomenių. Šiose tarptautinėse NATO pratybose buvo pasitelktas ir kinologijos skyrius. Kariams talkino specialiųjų tarnybų apmokyti šunys.

Pratyboms įsibėgėjus, rugsėjo 27 d. vakarą pratybų dalyviams buvo suorganizuotos ekumeninės pamaldos, jose dalyvavo Lietuvos kariuomenės ordinariato kapelionai: LK Sausumos pajėgų kapelionato kapelionas mjr. Remigijus Butkevičius, Kauno įgulos kapelionato kapelionas mjr. Tomas Karklys, Kauno įgulos kapelionato diakonas vyr. srž. Audrius Jesinskas ir Kauno apskrities policijos kapeliono asistentė s. Fausta Palaimaitė SF, pamaldose giedojo Šv. Šeimos bendruomenės jaunimas.

Pradėjus bendrą maldą, ses. Fausta pristatė pamaldų liturgijos simbolius: kryžių ir velykinę žvakę, kurią įžiebė Juozo Vitkaus inžinerijos bataliono štabo viršininkas mjr. Elvinas Serva. Pamaldos vyko lietuvių ir anglų kalbomis.

Perskaičius Evangeliją Kauno įgulos kapelionato kapelionas susirinkusiems kariams pasakė trumpą homiliją, pabrėždamas jiems Dievo pavestą kilnią

teks įsipareigoti. Įsipareigoti kad ir nedideliems dalykams, kad ir trumpam laikui“, – ragino Atsinaujinimo dienos dalyvius Panevėžio vysk. Linas.

-kad-

„Rask kryptį“

Rugsėjo 30 d. motociklų gaudesys Kauno Šilainių mikrorajone Baltų prospektu kryptingai artėjo Kauno Šv. Jono Pauliaus II parapijos link. Tikintys motociklininkai skubėjo į šios parapijos renginį – Atsinaujinimo dieną „Rask kryptį“. O tuo metu po ryto šv. Mišių koplyčioje renginyje su tėvais dalyvavę vaikai galėjo džiaugtis valandėle „Leiskit mažuosius pas mane“ ir keramikos dirbtuvėlėmis.

Šitaip Kauno Šv. Jono Pauliaus II parapija šeštadienį žadino Šilainius iš abejingumo, kviesdama atnaujintu žvilgsniu pakelti akis į dangų ir žmogų. Į renginį atvyko svečių iš įvairių Lietuvos miestų: Šilutės, Klaipėdos, Šešuolių, Ukmergės, Vilniaus, Marijampolės ir paties Kauno. Šešuolių parapijos klebonas, motociklininkų klubo „Suk rankeną“ įsteigėjas ir vadovas kunigas Egidijus Kazlauskas dalijosi su renginio dalyviais gyvenimo patirtimi, mintimis, liudijo meilę Dievui, Tėvynei, žmogui ir ... motociklui!

Kauno arkivyskupas metropolitas Lionginas Virbalas SJ prisiminė savo tikėjimo kelionei ir patirčiai svarbius gyvenimo momentus. Svečias iš Šilutės Petras Janšauskas renginio dalyviams papasakojo, kaip tikėjimas į Dievą jį prikėlė naujam gyvenimui, kai viskas, ką turėjo brangiausia, – šeima, draugai, artimieji, slydo iš rankų. Sesers Liucijos Grybaitės FMA kalba susirinkusiems leido įkvėpti gaivaus ir tyro oro. Sesuo salezietė priminė, kad tikėjimas yra paprastuose dalykuose, kad daug kas priklauso nuo suvokimo, kas mes esame ir kas yra mūsų artimas, o nepagrįsti, klaidingi lūkesčiai mus nuveda į nusivylimą, šeimose – dažnai į skyrybas.

Renginį vainikavo ekumeninio šlovinimo vakaras. Visą naktį parapijiečiai budėjo prie Švč. Sakramento, buvo meldžiamasi įvairiomis intencijomis: prašant taikos pasaulyje ir šeimose, meilės jos stokojantiesiems, tikėjimo malonės jos nepatyrusiems ir kt.

-pi-

Liudijimai apie Dievo tarnaites Adelę ir Eleną

Spalio 6–7 d. Kauno arkikatedros bendruomenė surengė Atsinaujinimo dieną pasirūpindama skleisti Dievo tarnaičių Adelės Dirsytės bei Elenos Spirgevičiūtės šventumo garsą. Spalio 7-ąją arkikatedros bendruomenė bei visi norintieji buvo pakviesti iš arčiau pažinti jų gyvenimą, asmenybes, kankinystę už tikėjimą ir melstis, kad sulauktume sėkmingos beatifikacijos proceso (jis arkivyskupijoje pradėtas 2000-aisiais) baigties Bažnyčiai pripažįstant šių lietuvių pasauliečių moterų šventumą.

Jų šventumo sklaida nuoširdžiai užsidegusių kunigų – bylų postulatoriaus kun. Andriaus Končiaus ir kun. Nerijaus Pipiro – išsamius pranešimus praturtino ne tik įvairiuose šaltiniuose užfiksuoti amžininkų prisiminimai, bet ir gyvi garbių šio renginio svečių, pažinojusių A. Dirsytę bei E. Spirgevičiūtę, liudijimai.

Adelės Dirsytės gyvenimą apžvelgęs bylų postulatorius kun. A. Končius atkreipė dėmesį į jos dalyvavimą ateitininkų organizacijoje, studijas bei gautą

išsilavinimą (baigė germanistikos studijas) Kauno universitete, susitikimus su ten dėščiusiais Dievo tarnu arkivyskupu Mečislovu Reiniu, profesoriais Stasiu Šalkauskiu, Pranu Dovydaičiu. Visa tai brandino pasiryžimą tarnauti kitiems. Adelė Dirsytė daug dėmesio skyrė moters pašaukimui, jos savivokai ugdyti. Dalyvavo lietuvių katalikių moterų draugijoje, rengė konferencijas, kursus, rašė straipsnius, ką reiškia moters ir motinos pašaukimas ir savo gyvenimo paaukojimas, kaip dorybių praktikavimu atsispirti komunizmo blogiui. Mokytojos ateitininkės veikla užkliuvo saugumui kaip sovietinei sistemai potencialiai pavojingo žmogaus. Dėl to ji patyrė nuožmių tardymų, falsifikuojamus kaltinimus ir paskui 10 metų kalėjimo. Silpnos sveikatos buvo verčiama dirbti daug ištvėmės reikalaujančius fizinius darbus. Kalėjusios kartu jaunos moterys ir merginos yra paliudijusios, kokia dvasinė atrama ir paguoda šiomis nuožmiomis sąlygomis joms buvo Adelė Dirsytė. Visiškai palaužta Adelė Dirsytė mirė Chabarovsko ligoninėje, jos kapas liko nežinomas.

Vėliau renginyje liudijimu pasidalijo viešnia, tremties kančias iškentusi Aldona Steponaitytė-Draudvilienė. Ji sakė lageriuose trumpai sutikusi Adelę Dirsytę, ją, sutinusią nuo ligos ir kančios, aplankė ligoninės palatoje. Pasitikėjimas Dievu, malda, meilė Tėvynei, jos partizanų auka teikė stiprybės kalinėms, padėjo nepalūžti Sibiro lageriuose. Tokia buvo ir Adelė Dirsytė, nuolat palaikiusi kitų kalinių moterų dvasią. Renginyje dalyvavo ir Adelės Dirsytės brolio dukra Irena Birutė Liubkevičienė, kuri rūpinasi jos tėviškės (Šėtos parapijoje, Kėdainių r.) išsaugojimu. Šiuo metu stengiamasi surinkti lėšų sodyboje pastatyti koplytstulpį Adelei Dirsytei atminti.

Kun. Nerijus Pipiras savo pranešime pirmiausia atkreipė dėmesį į pasirinkimus, kuriuos savo gyvenime padarė du jauni kauniečiai. Vienas jų (sovietų „didvyris“, kurio pavarde buvo pavadinta netgi gatvė Kaune, Alfonsas Čeponis) pasirinko niekšišku nedorybių, o kita – Elena Spirgevičiūtė – aukos kelią. Apžvelgęs Elenos vos 20 metų gyvenimą, kun. Nerijus atkreipė dėmesį į šeimos ir „Saulės“ gimnazijos bei čia dirbusių seserų kazimieriečių ugdymą, į merginos svajones būti vaikų gydytoja, o joms neišsipildžius (buvo uždarytas universitetas) baigtus mokytojų kursus. Elena pasižymėjo paklusnumu tėvams, o ypatingą dvasinį subrendimą parodė 1944 m. sausio 3 d. vėlyvą vakarą šeimą ištikusios tragedijos akivaizdoje. Už pasipriešinimą keturių įsibrovėlių į namus prievartai (jie nužudė ir Elenos tetą bei motiną) Elena buvo nušauta – kulkos nudeginta ranka byloja, kad mirtį Elenutė pasitiko kryžiaus ženklu. Pasak kun. Nerijaus, jos šventumo žymė buvo ir laidotuvės, į kurias gausiai susirinko visas Kaunas. Senosiose miesto kapinėse, kur iš pradžių buvo palaidota, jos kapas buvo tapęs to meto jaunimo traukos vieta. Ne vienas kunigas (kun. Alfonsas Grauslys, kan. Juozapas Želvys, kun. Pranas Račiūnas MIC, kun. Krizantas Juknevičius) matė E. Spirgevičiūtės šventumą, rūpinosi skleisti žinią apie ją, suvokdami, kokį herojiškumą tikinti mergina parodė gindama skaistumą ir moteriškąjį orumą.

Elenos Spirgevičiūtės sesuo Sabina Spirgevičiūtė-Šultienė pasidalijo prisiminimais apie sesę, kuri nuo pat paauglystės buvo logiškai mąstanti, visada norinti padėti kitiems ir nuoširdžiai tikinti. Vakaraus jos kartu meldavosi, o Elenutė prieš pamokas „Saulės“ gimnazijoje užsukdavo į šv. Mišias Kristaus Prisikėlimo bažnyčioje. Apie tą kruviną vakarą buvo paliudyta, kaip Elena prieš mirtį palaimino savo tėvus, sakydama, jog ji mirs, o jie gyvensią. Jos pasiryžimą verčiau mirti, nei pasiduoti prievartai netrukus palydėjo mirtini šūviai.

Skautijos sesė Eleną Spirgevičiūtę atvykimu pagerbė Skautų organizacijos atstovė Nomeda Bepirštytė. Renginio dalyviai visi kartu pasimeldė maldomis

misiją ir palaimingą kario pašaukimo kelią. Ragino karius nebijoti sau atsakyti į klausimą, kokiai idėjai jie tarnauja. Priminė ginklo brolius vienijančius šventus idealus – Motiną Tėvynę, mūsų mamas ir tėčius, brolius ir seseris. Linkėjo nepamiršti vienybės, didžiutis savo kilniu pašaukimu, iki galo atlikti savo pareigą, išlikti ištikimais Tėvynės gynėjais ir šio idealo puoselėtojais. Po bendruomeninės maldos, kurią vedė pamaldose dalyvavę karininkai ir kariai, tikėjimo liudijimais „Kaip Dievas veikia mano gyvenime?“ pasidalijo daugia-vaikis tėvas, IT specialistas Liutauras Lipavičius.

Kartu melstis „Tėve mūsų“ malda kape-lionai pakvietė visus pamaldų dalyvius sustojus ratu. Paprašius Aukščiausiojo taikos ir ramybės pasauliui ir žmonėms, bendražygiai, spausdami vienas kitam ranką, jos linkėjo ir vieni kitiems. Po baigiamosios maldos pratybų vadovas plk. ltn. Ramūnas Jurskis padėjo pamaldų organizatoriams ir įteikė suvenyrinius puodelius pratyboms atminti.

-kiki-

Pristatytas restauruotas vitražas „Nukryžiuotasis“

Spalio 17 d. Nacionaliniame M. K. Čiurlionio dailės muziejuje Kaune atidaryta paroda „Sugrįžęs į šviesą. Trapaus kūrinių istorija“, kurioje pristatyta vienas seniausių ir vertingiausių vitražų Lietuvoje – XIX a. pab. garsiosiose Austrijos „Geyling“ vitražo dirbtuvėse sukurtas „Nukryžiuotasis su angelais“.

Kauno Švč. Sakramento bažnyčios vitražas (kartu su kitais 4 evangelistus vaizduojančiais vitražais) dar 1934 m. buvo įsigytas iš Peterburgo dvasinės akademijos, kuriai jis ir buvo sukurtas. Vitražas puošė centrinį bažnyčios langą prie didžiojo altoriaus. Sovietams uždarius bažnyčią, buvo išardytas ir dėžėse išvežtas į Pažaislį kartu su trimis kitais, vėliau perduotas muziejaus fondams. 2016–2017 m. vitražas „Nukryžiuotasis“, iki šiol žinomas tik iš kelių nespaltotų fotografijų, buvo restauruotas. Šiuo metu

jis eksponuojamas muziejuje, o vėliau sugrįš į Švč. Sakramento bažnyčia.

Sutiktuvių renginyje dalyvavo muziejaus direktorius Osvaldas Daugelis, Kauno arkivyskupas metropolitas Lionginas Virbalas SJ, Kauno Švč. Sakramento bažnyčios rektorius kun. Jonas Stankevičius, restauratorius Daugis Bumbulis bei muziejininkė Raimonda Norkutė.

„Šiandien džiugi diena, nes grįžta kūriniai, kurie buvo išnykę iš akiračio“, – sakė muziejaus direktorius, primindamas vitražų atsiradimo Švč. Sakramento bažnyčioje kontekstą. Kai ši bažnyčia sovietų valdžios buvo uždaryta įrengiant joje kino teatrą „Santaka“, tuometinio M. K. Čiurlionio muziejaus direktoriaus Petro Stausko rūpesčiu vitražai buvo išmontuoti, supakuoti ir išvežti į muziejaus saugyklas Pažaislyje. Pasak direktoriaus, ilgus metus neišpakuotos keturios dėžės su stiklais muziejaus darbuotojų, restauratorių dėka parkeliauja kaip restauruoti aukšto meninio lygio XIX a. kūriniai.

„Nuoširdžiai ačiū, kad išsaugojote, kad prisidėjote prie vitražų atgimimo, kad jie teiks džiaugsmą bažnyčios erdvėje ir keis tuos žmones, kurie į juos žvelgs“, – sakė Kauno arkivyskupas L. Virbalas, prisimindamas savo įspūdžius iš piligrimystės didingoje Šventosios Šeimos (*Sagrada Familia*) bažnyčioje Barselonoje, kur ypač patyręs, kokia svarbi ir paveiki žmogui yra bažnyčios architektūros dalis – spalvų žaisme žeruojantys langai su vitražais. Arkivyskupas pasidalijo lūkesčiu, kad ir visa bažnyčia atgimtų, taptų ta erdve, kur galėtume džiaugtis ir melstis.

Žodį tarė ir ypač gausių aplodismentų sulaukė beveik 40 metų stažą turintis aukščiausios kategorijos restauratorius Daugis Bumbulis, restauravęs „Nukryžiuotąjį“ kartu su restauratore Dalia Matulevičiene. Naują gyvavimo etapą pradendantį vitražą „Nukryžiuotasis“ pristatė muziejaus darbuotoja Raimonda Norkutė, atkreipdama dėmesį į retą jo

prašydami Dievą, kad Adelė Dirsytė ir Elena Spirgevičiūtė būtų ne tik pamokantis ir padrašinantis šventumo pavyzdys, bet ir taptų mūsų užtarėjomis danguje.

-kait-

„Kuo žmonės jus laiko?“

Spalio 14 d. Klaipėdoje vykusi miesto Atsinaujinimo diena „Kuo žmonės jus laiko?“ šiais metais stebino giliomis dvasinėmis konferencijomis, nepakartojamo grožio šlovinimo giesmėmis, švytinčiais ir kupiniais džiaugsmo šventės dalyvių veidais. Visa tai susipynė į didingą klaipėdiečių malda, kylančią į Viešpatį ir prašančią jo užtarimo ir palaimos visam miestui.

Šventė startavo malonia staigmena – Klaipėdos miesto mero Vytauto Grubliausko trimito garsai paskelbė Atsinaujinimo dienos atidarymą. „Šio atsinaujinimo reikia miestui, kiekvienam miesto gyventojui ir jo sveičiui. Dvasinis atsinaujinimas yra būtinas, kad gebėtume mylėti, auginti ir nepalaujamai gražinti savo miestą, savo artimą, save pačius...“ – skambant pradžios giesmei kalbėjo miesto meras V. Grubliauskas.

Po mero sveikinimo diak. dr. Benas Ulevičius, VDU Katalikų teologijos fakulteto dekanas, kalbėjo apie tai, kas yra „mažų dalykų šventumas“ mūsų kasdienybėje. Ypatingas svečias, atvykęs iš Vatikano, mons. dr. Visvaldas Kulbokas, Vatikano valstybės sekretoriato Ryšių su valstybėmis sekcijos oficialas, kvietė pasvarstyti, ar krikščionis šiandien yra prieštaravimo ženklas, ar taikos įrankis? Tarp konferencijų skambėjo specialiai šiai šventei susibūrusio, Klaipėdos miesto atsinaujinimo dienos choro, vadovaujamo Linos Pudžiuvelytės, šlovinimo giesmės.

Klaipėdos katalikų menininkų fojė įvairių meninių krypčių, daugiau nei penkiolikos, Klaipėdos katalikų menininkų pristatė savo veiklą ir darbus, taip pat buvo galima susipažinti su visų katalikiškų Klaipėdos parapijų veikla. Šventės dalyviams buvo paruošti sotūs ir gardūs šventiniai pietūs, viso renginio metu veikė žaismingas vaikų kambarys, kuriame lankėsi Klaipėdos apskrities vyriausiasis policijos komisariatas su tarnybiniais šuniukais ir Amsiu, taip pat kitais pačiais įdomiausias svečiais.

Žvejų kultūros rūmuose buvo įkurta maldos patalpa, kurioje vyko Švč. Sakramento adoracija, kas norėjo, galėjo atlikti išpažintį arba tiesiog pakalbėti su kunigais rūpimais klausimais.

Darbėnų Šv. apaštalų Petro ir Povilo parapijos klebonas kun. Vygintas Gude-liūnas šventės dalyviams trumpai pristatė šv. Mišių ir katalikų tikėjimo esmę. Šventė baigta šv. Mišiomis, kurias celebravo Telšių vyskupas Kęstutis Kėvalas, koncebravo daugiau nei dvidešimt Telšių vyskupijos kunigų. Šv. Mišių metu vyskupas perskaitė ir savo parašu patvirtino Klaipėdos miesto paaukojimo Švenčiausiajai Jėzaus Širdžiai aktą.

-mdp-

„Šlovinsiu kaip Dovydas“

Spalio 15 d. katalikų bendruomenė „Gyvieji akmenys“ Kaune surengusi Atsinaujinimo dieną šį kartą skyrė ją mesijinių žydu judėjimo 50-mečiui, o dienos programos didžiąją dalį – ypatingiems svečiams iš Ukrainos, Kijevo mesijinių

žydų bendruomenei „Kemo“. Dievo šlovinimo karščiu ji netruko uždegti VDU Didžiosios salės auditoriją, sužavėjo savo giesmėmis (taip pat ir jidiš kalba) bei išpūdingais šokiais. Dievo garbei ir šlovei liete liejosi šlovinimo džiaugsmas, tapęs esminiu šios Atsinaujinimo dienos bruožu.

Pačioje pradžioje „Gyvųjų akmenų“ bendruomenės koordinatė Rūtos Šalaševičienės pristatyti svečiai, paprašius jiems Dievo palaimos, savo pasidalijimą džiaugsmu ir tikėjimu pradėjo keliomis dainomis ir paprastais žmogiškais palinkėjimais – sveikatos, laimės, tiesiog būti laimingiems, mokytis džiaugtis, tačiau vėliau jie įsuko tokį Dievo Dvasios gūsį, kad žmonės kilo ant kojų, šoko savo vietose ir ant scenos, giedojo Dievui nepaliaudami, nepailsdami, šlovindami taip, lyg pats karalius Dovydas, kuris „šoko iš visų jėgų Viešpaties aki-vaizdoje“ (plg. 2 Sam 6, 14–16).

Be kita, svečiai pristatė ir savo bendruomenę, žodžiais ir vaizdo medžiaga pasakojo apie save, liudijo, pabrėždami savo tikėjimą į Jėzų ir tarnystę dėl savo brolių žydų – nešti jiems Evangeliją, dėl to mesijinių žydų judėjimo skelbimas, šlovinimas yra persmelktas judaizmo kultūros ir tradicijų. (Judėjimas paplitęs Izraelyje, Vokietijoje, JAV, Pietų Amerikoje, įvairiuose Europos miestuose; mesijiniai žydai birželio pabaigoje lankėsi ir Lietuvoje; kiek anksčiau, žinia apie mesijinių žydų judėjimą kaip eschatologinį ženklą konferencijoje Kaune „Tegul visi bus viena“ yra dalijęsis diakonas Johannesas Fichtenbaueris (Austrija).

„Mes stengiamės būti namais žydams“, – dalijosi apie savo bendruomenę svečiai, minėdami, jog jai priklauso ir kitų tautų, įvairių konfesijų žmonės, besijungiantys į šlovinimą. Bendruomenės nariai vyksta į misijas – į tautas ir kraštus, kur dar gyvena žydų tautos žmonių, deja, kai kur dėl genocido apie juos likę tik atsiminimai.

Šlovinimui renginyje vadovavusi viešnia Natalie Špigelman liudijo, kaip ji, laikiusi save ateiste, po kelerių metų gyvenimo ją labai patraukusiam Izraelyje vėl sugrįžo į Kijevą, kur tvyrojo posovietinė nuotaika, ir atrado minėtą bendruomenę. Tik tada suvokė, kad savo kaip muzikės dovanas turi atiduoti Dievui šlovinimo tarnystėje – šlovinti Izraelio ir visų tautų Dievą, garbinti jį tiesa ir dvasia.

„Šis laikas – tai laikas, kai Dievas atveria savo tautą, kad ji priimtų Mesiją – Jėzų“, – sakė kitas svečias Andrej Lugovskij, be kita, pabrėždamas Dievo iš-tikimybę. Dievas nenusigrėžė, neatsisakė savo pažadų jo paties išsirtintajai tautai. Svečias kvietė žvelgti į laiko ženklus. Pasak jo, gyvename ypatingu didžiojo atnaujinimo laiku kuriantis ir plintant mesijinėms žydų bendruomenėms. Žydų atsivertimas, sugrįžimas prie savo Gelbėtojo – tai ženklas, kad Dievas toliau rūpinasi šia tauta ir vykdo savo meilės planą. Dievas atstato tai, kas buvo griauinama ir nuožmiai naikinama. Iš tikrųjų, pasak svečio, vykstant karams, žūsta daugybė žmonių, tačiau prieš žydus buvo nukreiptas totalus blogis, siekta juos visiškai išdildyti iš šio pasaulio. Pasak svečio, kartu šlovindami Dievą, jau „ragaujame“ šio atnaujinimo galybės, ragaujame dangaus, šaliname visa, kas mus skiria, ir taip ima skleisti Dievo meilės pilnatvę.

Po pietų Atsinaujinimo dienos dalyviai buvo pakviesti į charizminį susirinkimą „Džiaugsmas tekyla dėl Dievo darbų“ su užtarimo malda norintiems, su šlovinimu, su malda už Ukrainą, visą Europą ir visą pasaulį, už žydų tautą, už tai, kad Dvasia galingai griautų visa, kas skiria nuo Dievo šviesos ir Jo meilės. Galybių Viešpačiui buvo skirti ir šūksniai iš visų širdžių gaudžiant žydiška-

ikonografijos tipą – 4 angelai į Mišių taures renka Nukryžiuotojo kraują. Tai jungtis tarp Golgotos kalno dramos ir šv. Mišių liturgijos. Kristus vaizduojamas ir miręs, ir kartu gyvas, atmerk-tomis akimis; tai jo dvasinės gyvybės įvaizdis. Vitražo autorius dail. R. Geylingas garsėjo savo tapyba ant stiklo.

Švč. Sakramento bažnyčios rektorius kun. J. Stankevičius padėjo muziejaus vadovams ir darbuotojams už gražų bendradarbiavimą, nuoširdžias pastangas saugant, grąžinant ir priek-liant naujam gyvenimui vitražus, už kruopštų darbą – vitražų restaurato-riams, kad taip prisidedama prie bažnyčios atkūrimo.

Po šio pristatymo jo dalyviai buvo pakviesti apžiūrėti „Nukryžiuotojo“, mu-ziejuje eksponuojamo greta kitų sakra-linio meno kūrinių. Čia lankytojai ras ir išsamią vitražų istoriją. Paroda veiks iki kitų metų sausio pradžios.

-kait-

Mirė kun. Petras Dumbliauskas SDB (1929–2017)

Spalio 4 d. Marijampolės ligoninėje mirė kunigas salezietis Petras Dumbliauskas. Kun. P. Dumbliauskas SDB gimė 1929 m. gruodžio 2 d. Veisiejų valsčiuje, Bartelių kaime. 1940 m. baigė Veisiejų vidurinę mokyklą. Po Kauno kunigų seminarijos baigimo 1959 m. kovo 25 d. vyskupo Julijono Steponavičiaus buvo įšventintas kunigu.

Vikaru ir klebonu dirbo įvairiose Lietuvos vietose: 1959–1961 m. darbavosi Leipalingyje. 1974 m. kartu su kunigais S. Tamkevičiumi, J. Zdebskiu, L. Kunevičiumi ir P. Adomaičiu pasirašė kreipimąsi į SSRS žmogaus teisių gynimo komitetą, reikalaudami išlaisvinti už Kroniką areštuotus okupuotos Lietuvos piliečius. Rusų akademikas A. Sacharovas tai paskelbė pasaulio visuomenei prašydamas ginti nekaltai įkalintus žmones.

1985 m. sausio 31 d. davė amžinuosius vienuolinius įžadus kunigo Bos-

ko saleziečių – Šv. Pranciškaus Salezo draugijoje.

1989–1995 m. – Alytaus klebonas ir Alytaus dekanato dekanas. 1995 m. rugsėjo 14 d. atvyko į Kauno Palemono Švč. M. Marijos Rožančiaus Karalienės parapiją. 1996 m. išvyko į Vilniaus Šv. Jono Bosko parapiją, o 1999 m. buvo paskirtas Vilniaus Saleziečių namų direktoriumi, vėliau Rumšiškių parapijos klebonu. Nuo 2001 m. sugrįžo į Palemono parapiją, kur buvo klebonas, po to vikaras ir rezidentas.

2009 m. kovo 25 d. Palemono Švč. Mergelės Marijos Rožančiaus Karalienės bažnyčioje šv. Mišiomis paminėtas kunigo Petro Dumbliausko SDB 50-asis kunigystės jubiliejus. Nuo 2014 m. lapkričio 6 d. Marijampolės Šv. Vincento Pauliečio parapijos altaristas, čia tarnavo iki sveikatos pablogėjimo. Pablogėjus sveikatai gulėjo Marijampolės ligoninėje, kur ir numirė.

Kun. Petras buvo uolus išpažinčių klausytojas. Gyvenimiškais pavyzdžiais, teisingais nurodymais, tėviškais patarimais prakalbindavo žmonių širdis. Jis sakė ir gyveno pagal tuos žodžius: „Dievą garbinkime ir Jam dėkokime ne tik malda, bet ir kiekvienu savo žingsniu, darbu, poilsio valandėle...“ Kunigas Petras, legionierių vadinamas Dvasios tėveliu, buvo labai pareigingas. Paprašytas atlikti kokias nors bažnytines apeigas, atsakydavo: „Visada pasiruošęs – ir dieną, ir naktį.“

Kun. Petras Dumbliauskas SDB buvo pašarvotas Marijampolės Šv. Vincento Pauliečio bažnyčioje, kurioje šv. Mišios už mirusį aukotos spalio 5 d. ir spalio 6 d. Vėliau kun. Petras išlydėtas į savo gimtąją Veisiejų parapiją. Laidotuviai šv. Mišios aukotos Veisiejų Šv. Jurgio parapijoje spalio 6 d. Kun. Petras Dumbliauskas SDB, kaip pats pageidavo, palaidotas Veisiejų kapinėse.

-Vk-

jam ragui – šafarui! Svečiai iš mesijinės žydų bendruomenės pakvietė atiduoti Dievui savo fizines ir dvasines negalias ir pamėginti čia pat, salėje meldžiantis, patirti Dievo darbų stebuklą – kūno išlaisvinimą iš skausmo, dvasios pragedrėjimą.

Dienos pabaigoje renginio dalyviai šventė sekmadienio Eucharistiją. Įvadė į ją kun. Andrius Končius atkreipė dėmesį, jog šv. Mišiose jau dabar patiriame dieviškąją tikrovę, nes švenčiame drauge su visu dangumi, su visais angelais ir šventaisiais. Perėjimo šventėje, kurią švenčia žydai, atsidavimą Dievui ženklina avinėlio paaukojimas. Šv. Mišiose Jėzus pats yra tas Avinėlis, kuris save paaukoja už pasaulio nuodėmes, ir tai yra mus padrašinantis Jo meilės ženklas.

Netrukus ypač džiugiai nusiteikusius Atsinaujinimo dienos dalyvius pasveikino Kauno arkivyskupas emeritas Sigitas Tamkevičius, savo homilijoje kalbėjęs apie svarbią žmogui vilties dorybę. „Atgavome laisvę, bet laimingų žmonių nepadaugėjo, nes daugelis gyvena be vilties. Žmonės, patirdami kokių nors sunkumų, jaučiasi labai blogai, nes neturi vilties, kad kažkas gali keistis į gera. Neturėti vilties – tai tas pat, kaip būti įkalintam, o kaliniai niekuomet nesijaučia laimingi. Mes, tikintys į Dievą, kaip dangaus Tėvą, ir į Jėzų Kristų, kaip mūsų Gelbėtoją, esame vilties žmonės, bent turėtume tokie būti. Mūsų viltis remiasi ne į šio pasaulio galinguosius, bet į Dievą, todėl ji tampa nepajudinama atrama net sunkiausių išbandymų metais“, – sakė arkiv. S. Tamkevičius, atkreipdamas dėmesį, kokia išstverminga buvo arkivyskupo Teofiliaus Matulionio laikysena išgyvenant kalėjimų ir lagerių laikus. Jei jis būtų stokojęs vilties, šiandien mes turėtume ne palaimintą Teofilijų, bet tik dar vieną nelaimėlį tarp tūkstančių nelaimingų žmonių.

-kait-

Lietuvos Krikštas – Dievo plano dalis

Rugsėjo 26 d. Nacionaliniame muziejuje Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės Valdovų rūmuose iškilmingai atidaryta tarptautinė paroda „Lietuvos krikštas. Voicecho Gersono paveikslas“. Parodos proga Valdovų rūmai organizuoja renginių ciklą Lietuvos Krikšto tema. V. Gersono paveikslą Valdovų rūmuose bus galima apžiūrėti iki gruodžio 10 d. Parodos atidaryme taręs žodį Vilniaus arkivyskupas Gintaras Grušas sakė:

„Artėjant Lietuvos Valstybės šimtmečiui mūsų tauta praturėjo dar vienu palaimintuoju – arkivyskupu Teofiliumi Matulioniu. Tai įvyko minint Lietuvos Krikšto 630-ąjį jubiliejų. Prieš trisdešimt metų, per 600-ąjį Krikšto jubiliejų, palaimintuoju buvo paskelbtas arkivyskupas Jurgis Matulaitis. Gražus sutapimas, kad abu mūsų tautos palaimintieji ragino prisiminti gilią krikščionybės tiesą, jog malonė nenaikina prigimties, o ją pašventina, sukilnina. Kitaip tariant, per Krikštą tapę Dievo tautos nariais, lietuviai nenustoja būti lietuviais, o atvirksčiai – pilniau ir kilniau gali įgyvendinti šią prigimties dovaną. Arkivyskupas Teofilius kvietė melstis mūsų tautos šventiesiems Danguje, nes jie jautriau išklauso savo tautiečių maldų.

Tik Dievas žino visus vardus tų mūsų tautiečių, kurie yra įrašyti Gyvenimo knygoje ir regi Dievo veidą Danguje. Tačiau galime neabejoti, jog mūsų tautos šventųjų yra daugybė. Pirmiausia tai įvairių laikotarpių tikėjimo kankiniai: nuo Kražių iki Tuskulėnų, mirę lageriuose, kalėjimuose, miškuose – visi tie, kurie nesutiko išduoti tikėjimo ir šalies, dažnai ryžto ir jėgų aukotis už savo šalį sėmęsi iš tikėjimo versmės.

Lietuva gali didžiuotis ir daugybe tylių šventųjų gyvenimų. Atmintyje gyva mūsų senelių karta, laiminusi žemę, kurią dirbo, duoną, kurią valgė, ir svečią, kurio sulaukdavo; karta, gyvenusi *ora et labora*, melskis ir dirbk, principu; karta, kuri pastatė bene daugiausiai kryžių Lietuvoje ir kurios tylaus šventumo nuopelnai antgamtiniu būdu ir šiandien mus remia.

Monumentaliame Vaitiekaus Gersono (Wojciech Gerson) paveiksle „Lietuvos Krikštas“ (1889 m.) prieš mūsų akis iškyla kelios dešimtys personažų, į jį žvelgdami galime iš naujo apmąstyti Lietuvos Krikštą kaip istorinį įvykį, turėjusį lemiamos reikšmės lietuvių civilizacinei raidai. Galime žvelgti dar giliau, nes Lietuvos Krikštas taip pat yra ir antgamtinis įvykis. Paveikslo gilumoje matyti lietuviai, besitarianantys prie upės, į kurios vandenį pasiners Krikšto ženklai. Iš tiesų Krikštas ženklina šį antgamtinį įvykį: Dievo malonės dėka asmuo yra ištraukiamas iš praeinančių ir sunykstančių dalykų tėkmės į amžinąjį gyvenimą, į Dievo Karalystę, kurioje nebėra mirties.

Tai pati svarbiausia lietuvių tautos, kaip ir kiekvienos tautos, kelionė: per Krikšto vandenį, per Jėzaus Kristaus Kryžių ir Prisikėlimą, į Amžinąjį Miestą. Vieni iš paskutinių Jėzaus žodžių mokiniams buvo: „Eikite ir padarykite mano mokiniais visų tautų žmones, krikštydami juos vardan Tėvo ir Sūnaus, ir Šventosios Dvasios, mokydami laikytis visko, ką tik esu jums įsakęs“ (Mt 28, 19–20).

Jėzaus mokiniai, mūsų akimis, – tik saujelė – išgirdo Mokytojo paliepiamą. Ir Dievas laimino jų pastangas. Tauta po tautos priėmė Krikštą. Iš Čekijos krikščionybė pasiekė Lenkiją, kuri praėjusiais metais minėjo 1050-ąjį Krikšto jubiliejų. Šventojo vyskupo Adalberto Vaitiekaus ir šventojo Brunono Kverfurtiečio nešama krikščionybės žinia plito toliau. Kankinių kraujas buvo ta sėkla, kuri davė vaisių. Simboliška, kad minėdami Krikšto jubiliejų mes atsigręžiamo į vos prieš pusę amžiaus išskelivusį kankinį vyskupą Teofilijų. Kaip krikščionybės pradžioje, taip ir dabar kiekviena dėl tikėjimo atiduota gyvybė duoda vaisių. Tai, kas atrodo pralaimėjimas, tampa pergale.

V. Gersono paveikslas, nutapytas konkrečiomis istorinėmis aplinkybėmis ir sustabdęs prieš mūsų akis konkretų istorinį momentą, pasakoja lietuvių ir lenkų tautų ryšį per šventą Krikšto ženklą. Šis paveikslas turi mums priminti kitą svarbią tiesą – istorija turi kryptį ir pabaigą. Lietuvos Krikštas tai ne tik politinių aplinkybių, istorinių asmenybių sprendimų rezultatas, pirmiausia – tai Dievo plano dalis. Šis planas apima praeitį, šiandieną ir ateitį. Tai Dievo mintis nuo pasaulio pradžios, nuo žmogaus sukūrimo – dovanoti žmogui gyvenimą. Gyvenimą, kuris nesibaigia ir kuris yra laimė. Šią žinią Lietuvos žmonėms atnešė krikščionybė, šią žinią su Krikštu priėmė mūsų protėviai, ja gyveno mūsų seneliai, ji skirta mums ir mūsų vaikams – kiekvienam iki pasaulio pabaigos, kad kiekvienas, kuris ją priims, patirtų amžinąją laimę Danguje.“

-vilnensis.lt-

Bažnyčios žinios

Eina nuo 1996 sausio 15 dienos

STEIGĖJAS

Lietuvos Vyskupų Konferencija
S. Skapo g. 4, 01122 Vilnius

LEIDĖJAS

Lietuvos Katalikų Bažnyčios informacijos centras
Papilio g. 5, 44275 Kaunas

REDAKcinė KOMISIJA

Pirmininkas

I. e. p. kun. Kęstutis Smilgevičius

Nariai:

Kaišiadorių vyskupija / mons. Algirdas Jurevičius
Kauno arkivyskupija / Darius Chmieliauskas
Panevėžio vyskupija / kun. Gediminas Jankūnas
Šiaulių vyskupija / kun. Evaldas Alūza
Telšių vyskupija / kun. Remigijus Saunorius
Vilkaviškio vyskupija / kun. Linas Baltrušaitis
Vilniaus arkivyskupija / kun. Saulius Bužauskas

VYR. REDAKTORIUS

Gediminas Žukas

REDAKTORIAI

Kastantas Lukėnas
Violeta Micevičiūtė
Asta Petraitytė

KORESPONDENTAI

kan. Andriejus Sabaliauskas / Telšiai
Inesė Ratnikaitė / Šiauliai
kun. Gediminas Tamošiūnas / Kaišiadorys

ADRESAS

Papilio g. 5, 44275 Kaunas

TELEFONAI

Redakcija (37) 323 853
Platinimo tarnyba (37) 322 758
El. paštas lkbc@lcn.lt

SPAUDŽIA

LC „Dakra“
Jonavos g. 260
44131 Kaunas

TIRAŽAS 600 egz.

ISSN 1392-6098